

ਪੋਹ
ਸੰਮਤ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ 550

ਦਸੰਬਰ 2018

2/- ਰੁਪਏ

ਮਾਸਿਕ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ
ਸਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ੇਰੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਿੱਕੇ

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ॥

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ

ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ

ਪੋਹ

ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਸੰਮਤ ੫੫੦

ਅੰਕ ੧੨

ਜਿਲਦ ੯੫

ਦਸੰਬਰ

੨੦੧੮

ਸੰਪਾਦਕ

ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਬੇਦੀ'

ਸਹਾਇਤਾ

ਦੇਸ਼

ਸਾਲਾਨਾ ੨੦/-

ਲਾਈਫ ੨੦੦/-

ਵਿਦੇਸ਼

ਸਾਲਾਨਾ ੫੦੦/-

(ਹਵਾਈ ਡਾਕ)

Website : www.sgpc.net

E-mail : gurdwaragazette@gmail.com

info@sgpc.net

Phone: 0183-255 3956-60, Ext. 254

ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੇਨਤੀ

ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਬਿਰਧ ਸਰੂਪਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਭਵਨ', ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਸਰ ਸਾਹਿਬ (ਨਜ਼ਦੀਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਸ਼ਹੀਦ') ਵਿਖੇ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਾਵਨ ਬਿਰਧ ਸਰੂਪ ਲੈ ਕੇ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੋ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਬਿਨੈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਬਿਰਧ ਸਰੂਪ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ।

ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਸ,

ਸਕੱਤਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ।

ਕੇਂਦਰੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਕ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਨੰ: ਲ. ਸ. ਵ. (ਲਾਇਬ)-੬੮/੧੦੨੫੮ ਮਿਤੀ ੨੦-੬-੬੭ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ।

ਗੋਲਡਨ ਆਫਸੈਟ ਪ੍ਰੈੱਸ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਾਮਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਤੇ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਨੇ ਛਪਵਾ ਕੇ ਦਫਤਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ।

ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਪੀ 2/-ਰੁਪਏ

ਲੇਖ ਸੂਚੀ

ਲੇਖ

ਪੰਨਾ

ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ,

ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਮਰਯਾਦਾ

੪

ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹਾੜੇ

੫

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ

੭

ਸੰਪਾਦਕੀ

੮

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ

੧੧

-ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ

ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਅਦੁੱਤੀ ਜੀਵਨ

੧੩

-ਗਿ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿਮਾਣਾ

ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਜੀ

੧੭

-ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ

੩੦

-ਸ. ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

ਜਾਹਰ ਪੀਰ ਜਗਤੁ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ

੩੩

-ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ

ਕਵਿਤਾ

੩੮

-ਸ. ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਖੋਦੇਬੇਟ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਖਬਰਨਾਮਾ

੩੯

ਕਾਰਵਾਈ ਜਨਰਲ ਸਮਾਗਮ

੫੮

ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ

੭੪

English Section

Historical Events

109

Sri Guru Gobind Singh Ji

- S. Surjit Singh 'Gandhi'

111

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਮਰਯਾਦਾ ਮਹੀਨਾ ਪੋਹ

- * ਕਿਵਾੜ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ੩-੦੦ ਵਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ
- * ਕੀਰਤਨ ਆਰੰਭ ੩-੦੦ ਵਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ
- * ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਆਰੰਭ ੪-੦੦ ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ
- * ਪਾਲਕੀ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ੫-੦੦ ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ
- * ਪਹਿਲਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ੫-੩੦ ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ
- * ਪਹਿਲੀ ਅਰਦਾਸ ੬-੦੦ ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ
- * ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ੭-੦੦ ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ
- * ਦੂਸਰੀ ਅਰਦਾਸ ਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ੭-੧੫ ਵਜੇ ਤੱਕ ਸਵੇਰੇ
- * ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੋਦਰੂ, ਰਹਰਾਸਿ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਸੂਰਜ ਛਿਪਣ ਉਪਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- * ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮੇਂ ੯-੩੦ ਵਜੇ ਰਾਤ
- * ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪਾਲਕੀ ਸਾਹਿਬ ਚੱਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ੯-੪੫ ਵਜੇ ਰਾਤ
- * ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ੧੦-੦੦ ਵਜੇ ਰਾਤ
- * ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਕਿਵਾੜ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਮਾਪਤੀ ਤਕ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
- * ਰਾਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਇਕ ਘੰਟਾ ਸੇਵਾ ਤੇ ਸਫਾਈ ਆਦਿ ਉਪਰੰਤ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ, ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- * ਇਸ਼ਨਾਨ ਸਮੇਂ ਮਿਲ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਬੜੇ ਹੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਰਸ-ਭਿੰਨੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ਼ਨਾਨ ਆਦਿ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਵਿਛਾਈਆਂ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸਿੰਘਾਸਨ ਸਜਾ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਦੀ ਦੇਗ ਵਰਤਦੀ ਹੈ।
- * ਫਿਰ ਤਿੰਨ-ਪਹਿਰੇ ਦੀ ਚੌਂਕੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- * ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਛੱਤ ਅਤੇ ਗੁੰਬਦ ਵਿਚ ਹਰ ਵਕਤ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਚੱਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਰੀ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਕ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਪਾਠਕ/ਲੇਖਕ 'ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ' ਲਈ ਰਚਨਾਵਾਂ, ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ :

ਸਕੱਤਰ,

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ-੧੪੩੦੦੬

ਫੋਨ : ੦੦੯੧-੧੮੩-੨੫੫੩੯੫੭, ੫੮, ੫੯

੧੬ ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ੧੫ ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹਾੜੇ

- ੧੬ ਦਸੰਬਰ (ੳ) ਭਰੋਵਾਲ ਦੀ ਸੰਧੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਲਾਹੌਰ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਈ। ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਹੈਨਰੀ ਲਾਰੈਂਸ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਵਿਖੇ ਬਤੌਰ ਬਰਤਾਨਵੀਂ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
(੧੬-੧੨-੧੮੪੬)
- (ਅ) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੰਗ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।
(੧੬-੧੨-੧੯੫੦)
- ੧੭ ਦਸੰਬਰ ਮਹਿਰਾਜ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਭਾਈ ਜੈਤਾ, ਭਾਈ ਸੁਖੀਆ ਮਾਂਡਨ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ।
(੧੭-੧੨-੧੬੩੪)
- ੧੮ ਦਸੰਬਰ ਮੁਦਕੀ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਪਹਿਲੀ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ।
(੧੮-੧੨-੧੮੪੫)
- ੧੯ ਦਸੰਬਰ ਪੰਜਾਬ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਬੋਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ।
(੧੯-੧੨-੧੯੬੭)
- ੨੨ ਦਸੰਬਰ ਤੀਜੀ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ।
(੨੨-੧੨-੧੯੩੨)
- ੨੩ ਦਸੰਬਰ ਸਾਬਕਾ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਹੋਈ, ਇਸ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ।
(੨੩-੧੨-੧੯੮੨)
- ੨੪ ਦਸੰਬਰ ਅਕਾਲੀ ਜਥਾ ਖਰਾ ਸੌਦਾ ਬਾਰ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਝੱਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁਖੀ ਚੁਣ ਲਿਆ।
(੨੪-੧੨-੧੯੨੦)
- ੨੭ ਦਸੰਬਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਸਪੀਚ ਨਾ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ।
(੨੭-੧੨-੧੯੫੩)
- ੨੮ ਦਸੰਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਭਾਈ ਫੇਰੂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਭਾਲਿਆ।
(੨੮-੧੨-੧੯੨੨)
- ੨੯ ਦਸੰਬਰ ਸ. ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਰਬ ਪਾਰਟੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਰਪਾਨ ਦੀ ਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
(੨੯-੧੨-੧੯੨੮)
- ੩੦ ਦਸੰਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਰਪਾਨ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਲਈ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।
(੩੦-੧੨-੧੯੩੫)
- ੩੧ ਦਸੰਬਰ (ੳ) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਜੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਿੱਲ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ।
(੩੧-੧੨-੧੯੫੮)
- (ਅ) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਾਲ ੧੯੮੭ ਵਿਚ ੩੨੮ ਸਿੱਖ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ

- ੩੭੫੧ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। (੩੧-੧੨-੧੯੮੭)
- ੧ ਜਨਵਰੀ ਕਿਰਪਾਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਜਥੇ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। (੧-੧-੧੯੩੬)
- ੬ ਜਨਵਰੀ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਕਤਲ-ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਫਾਂਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। (੬-੧-੧੯੮੬)
- ੭ ਜਨਵਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੰਗਸਰ ਜੈਤੋ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜਥੇ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। (੭-੧-੧੯੨੪)
- ੯ ਜਨਵਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। (੯-੧-੧੯੮੩)
- ੧੧ ਜਨਵਰੀ ਭਾਈ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅੰਤਮ ਅਰਦਾਸ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਗਈ। (੧੧-੧-੧੯੮੯)
- ੧੨ ਜਨਵਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਭਾਲਿਆ। (੧੨-੧-੧੯੨੩)
- ੧੩ ਜਨਵਰੀ (ੳ) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਗੁਰਪੁਰਬ ਸਮੇਂ ਜੰਮੂ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾ ਰਹੇ ਇਕ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ੯ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। (੧੩-੧-੧੯੮੯)
- (ਅ) ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਚੋਲਿਆਂ ਵਾਲੀ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ੧੩੨ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ੨੪੪੬ ਫੌਜੀ ਜਵਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਏਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫੌਜੀ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਚਿੜ੍ਹ ਖਾ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਫੌਜ ਨੇ ਕਈਦਿਨ ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੱਭਿਅਕ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦਰਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਕ ਨਮੂਨਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹੋਏ ਪਹਿਲੇ ਮੁਗ਼ਲੀਆ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। (੧੩-੧-੧੯੪੯)
- ੧੪ ਜਨਵਰੀ (ੳ) ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਬਾਹਰਲੀ ਦੀਵਾਰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਢਾਹ ਦਿੱਤੀ। (੧੪-੧-੧੯੧੪)
- (ਅ) ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦਫਤਰੀ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। (੧੪-੧-੧੯੬੭)
- (ੲ) ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ ਤੇ ਅਬੋਹਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹਿਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਇਸ ਜ਼ੋਨ ਦੇ ੫੪ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਰਾਇ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤ-ਭਾਸ਼ਾ ਹਿੰਦੀ ਲਿਖਵਾਈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਅਖੀਰਲੇ ਸਮੇਂ ਕੰਦੂਖੇੜਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਰਾਇ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਤੋਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਇਲਾਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਜਾਣੇ ਬਚ ਗਏ। ਕੰਦੂਖੇੜਾ ਰਾਇ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। (੧੪-੧-੧੯੮੬)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ:

ਪੋਖਿ ਤੁਖਾਰੁ ਨ ਵਿਆਪਈ...

ਪੋਖਿ ਤੁਖਾਰੁ ਨ ਵਿਆਪਈ ਕੰਠਿ ਮਿਲਿਆ ਹਰਿ ਨਾਹੁ ॥
 ਮਨੁ ਬੇਧਿਆ ਚਰਨਾਰਬਿੰਦ ਦਰਸਨਿ ਲਗੜਾ ਸਾਹੁ ॥
 ਓਟ ਗੋਵਿੰਦ ਗੋਪਾਲ ਰਾਇ ਸੇਵਾ ਸੁਆਮੀ ਲਾਹੁ ॥
 ਬਿਖਿਆ ਪੋਹਿ ਨ ਸਕਈ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਗੁਣ ਗਾਹੁ ॥
 ਜਹ ਤੇ ਉਪਜੀ ਤਹ ਮਿਲੀ ਸਚੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਮਾਹੁ ॥
 ਕਰੁ ਗਹਿ ਲੀਨੀ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਿ ਬਹੁੜਿ ਨ ਵਿਛੁੜੀਆਹੁ ॥
 ਬਾਰਿ ਜਾਉ ਲਖ ਬੇਰੀਆ ਹਰਿ ਸਜਣੁ ਅਗਮ ਅਗਾਹੁ ॥
 ਸਰਮ ਪਈ ਨਾਰਾਇਣੈ ਨਾਨਕ ਦਰਿ ਪਈਆਹੁ ॥
 ਪੋਖੁ ਸੋਹੰਦਾ ਸਰਬ ਸੁਖ ਜਿਸੁ ਬਖਸੇ ਵੇਪਰਵਾਹੁ ॥੧੧॥

(ਪੰਨਾ ੧੩੫)

ਪੋਹ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਜਿਸ ਜੀਵ-ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਗਲ ਨਾਲ (ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ) ਪ੍ਰਭੂ-ਪਤੀ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਕਰ (ਮਨ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ, ਕੋਰਾਪਨ) ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ, (ਕਿਉਂਕਿ) ਉਸ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਦੀ ਤਾਂਘ ਵਿਚ ਜੁੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੱਝਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਜੀਵ-ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਪਾਲ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ-ਪਤੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਲਾਭ ਖੱਟਿਆ ਹੈ, ਮਾਇਆ ਉਸ ਨੂੰ ਪੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਵਿਚ ਚੁੱਭੀ ਲਾਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਸੇ ਵਿਚ ਉਹ ਜੁੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਲਿਵ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਨੇ (ਉਸ ਦਾ) ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ (ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ) ਜੋੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੁੜ (ਉਸ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੋਂ) ਵਿਛੁੜਦੀ ਨਹੀਂ। (ਪਰ) ਉਹ ਸੱਜਣ ਪ੍ਰਭੂ ਬੜਾ ਅਪਹੁੰਚ ਹੈ, ਬੜਾ ਡੁੰਘਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਲੱਖ ਵਾਰੀ ਕੁਰਬਾਨ ਹਾਂ। ਹੇ ਨਾਨਕ! (ਉਹ ਬੜਾ ਦਿਆਲ ਹੈ) ਦਰ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗਿਆਂ ਦੀ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਰੱਖਣੀ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਹ ਬੇਪਰਵਾਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਮਿਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੋਹ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸੁਹਾਵਣਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸੁਖ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ॥੧੧॥

ਸੰਪਾਦਕੀ...

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੈ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲਾਂਘੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ-ਛੋਅ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਨਗਰ ਵਸਾ ਕੇ 'ਕਿਰਤ ਕਰੋ, ਨਾਮ ਜਪੋ ਅਤੇ ਵੰਡ ਛਕੋ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ੧੮ ਵਰ੍ਹੇ ਬਿਤਾਏ ਅਤੇ ਇਥੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਫਿਲਾਸਫੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਜੀਵਨ-ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਰੌਸ਼ਨਮਈ ਕਿਰਨਾਂ ਨਾਲ ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾਇਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਵੀ ਏਥੋਂ ਹੀ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ। ਇਸੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਹੋਇਆ। ਇਸੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ੧੫੩੯ ਈ: ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦੇ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੂਸਰੇ ਗੁਰੂ ਵਜੋਂ ਥਾਪਤਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਆਪ ਜੋਤੀ-ਜੋਤਿ ਸਮਾ ਗਏ।

੧੯੪੭ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪਿੰਡੇ 'ਤੇ ਏਨੇ ਗਹਿਰੇ ਜ਼ਖਮ ਲਗਾਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਗੁਆਇਆ। ਮਜਬੂਰੀ-ਵੱਸ ਆਪਣੀ ਜਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ, ਘਰ-ਘਾਟ ਛੱਡ ਕੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਉਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਤੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿਛੜ ਗਏ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਗੁਰਧਾਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਜੋ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਤੋਂ ਵਿਛੋੜਿਆ ਗਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰਸ਼ਨਾ ਲਈ ਸਿੱਖ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਣੀ ਸੁਭਾਵਕ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅਰਦਾਸ ਵਿੱਚ ਪੰਥ ਦੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ੋਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ? "ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ, ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਵਿਛੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਦਾਨ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੋ"। ਹਰ ਸਿੱਖ ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਪਿਛਲੇ ੭੧ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਕਰਮ ਧਰਤੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕਸਬਾ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਪਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਧੁੱਸੀ ਬੰਨ ਤੋਂ ਦੂਰਬੀਨ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਐਨ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖ

ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਣੇ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਲੋਚਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ੭ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਉਕਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਅੰਦਰ ਬਣੀ ਰਹੀ ਹੈ। ੨੦ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਬਹੁ-ਚਰਚਿਤ ਲਾਹੌਰ ਬੱਸ ਯਾਤਰਾ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤਾਘ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮੰਗ ਨੂੰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਲ ਇਹ ਕੁਝ ਮੀਲ ਦਾ ਲਾਂਘਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਲਾਂਘੇ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਅਰਦਾਸਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ।

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਲਾਂਘੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਨਰਲ ਅਜਲਾਸਾਂ ਸਮੇਂ ਕਈ ਵਾਰ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਫਦ ਸਮੇਤ ਕਈ ਵਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਸਬੰਧੀ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਦੋਵਾਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਉੱਪਰ ਦੀ ਚਾਰ ਕੁ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਲਾਂਘਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਕਸਰ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਬਣੇ ਰਹੇ ਸਬੰਧਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਇਹ ਮੰਗ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹੀ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਇਸ ਅਹਿਮ ਮੰਗ ਨੂੰ ਬੂਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਿਆ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਪੂਰਾ ਸਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਅਰੰਭਤਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਲਾਂਘੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਲਾਂਘੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਭਾਰਤ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਲਾਂਘੇ ਲਈ ੨੬ ਨਵੰਬਰ ਦਿਨ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉੱਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੈਂਕਈਆ ਨਾਇਡੂ ਨੇ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਨਜ਼ਦੀਕ ਲਾਂਘੇ ਦਾ ਨੀਂਹ-ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ੨੮ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਲਾਂਘੇ ਦਾ ਨੀਂਹ-ਪੱਥਰ ਰੱਖ ਕੇ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚ ਦਿੱਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੈ ਹੀ, ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਵੀ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਨਿਭਾਏਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਵਧੇਗੀ।

੧੯੮੪ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਸਬੰਧੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ

ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਗਠਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

੧੯੮੪ ਦਾ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਲਈ ਕਦੇ ਨਾ ਭੁਲਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਾਂਡ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ੩੪ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਮਿਲ ਸਕੇ। ੩੪ ਸਾਲ ਦੇ ਲੰਬੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੀੜਤਾਂ ਨੇ ਜੋ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤਾਪ ਹੰਢਾਇਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਤੇ

ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 20੧੫ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਛਾਂਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ੧੮੬ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੇ ਛਾਣਬੀਣ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ੧੮੬ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੇ ਛਾਣਬੀਣ ਲਈ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜ ਐਸ.ਐਨ. ਢੀਂਗਰਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਨਵੀਂ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਦਾ ਗਠਨ ੧੧ ਜਨਵਰੀ 20੧੮ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ 'ਚ ਦੋ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਾਜਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ) ਅਤੇ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਦੁਲਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 2 ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਾਜਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ) ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣਾ ਕਾਰਜਭਾਰ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪਿਛਲੇ ੧੧ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਗਠਿਤ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ ਸੀ।

ਹੁਣ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ੧੯੮੪ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ੧੮੬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਅੱਗੇ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. 'ਚ 2 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਐਸ. ਐਨ. ਢੀਂਗਰਾ (ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ 2 ਮੈਂਬਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ੧੧ ਜਨਵਰੀ 20੧੮ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਚ ਸੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਹੁਣ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਵਲੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰੜੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਗਠਤ ਕਰਕੇ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨਿਆਂਪਾਲਕਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੋਰ ਵੀ ਪੱਕਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ੧੯੮੪ ਦੀ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਬਖਸ਼ਿਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਹਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਰੜੀ ਤੋਂ ਕਰੜੀ ਤੋਂ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਗਿਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹਾਸਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ। ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਮਨਾ ਨੂੰ ਇਹ ਧਰਵਾਸ ਜ਼ਰੂਰ ਬੱਝਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿਛੇ ਹੋਣਗੇ।

-ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ

-ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ*

ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਹਨ। ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੰਮਤ ੧੭੬੧ ਬਿਕਰਮੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹੀ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਹਫ਼ਤਾ ਆਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹਫ਼ਤਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ, ਚਾਰੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਨੇ ਬੀਰਤਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਪਤਾਹ ਵਿਚ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਚੰਮਕੌਰ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸਵਾ-ਸਵਾ ਲੱਖ ਨਾਲ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਨੂੰ ਲੜਾ ਕੇ ਅਲੌਕਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ। ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰੇ ਸਿੰਘ ਵਿਛੜ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਅਤੇ ਚਾਲੀ ਸਿੰਘਾਂ ਸਮੇਤ ਚਮਕੌਰ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ ਜਦਕਿ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ।

ਸਾਕਾ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ- ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਸਮੇਤ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ। ਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜਾਂ ਵੀ ਮਗਰ-ਮਗਰ ਚਮਕੌਰ ਪੁੱਜ ਗਈਆਂ ਤੇ ਗੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਕੱਚੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਜਿਸ ਸੂਰਮਤਾਈ ਨਾਲ ਚਾਲੀ ਭੁੱਖਣ-ਭਾਣੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਦਸ ਲੱਖ ਦੀ ਸੈਨਾ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕੀਤਾ, ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਜੁਝਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ, ਜਿਸ ਕਦਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਸ਼ਸਤਰ ਸਜਾ ਕੇ ਦੁਲਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਲੜਨ ਲਈ ਤੋਰਿਆ, ਸਰੀਰ ਛਲਨੀ-ਛਲਨੀ ਹੁੰਦੇ ਤੱਕ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਉਪਰੰਤ ਫ਼ਤਹ ਦੇ ਜੈਕਾਰੇ ਗਜਾਏ ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਕੋਟਾਨ-ਕੋਟ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕੀਤਾ, ਅਜਿਹਾ ਅਲੋਕਾਰ ਕਾਰਨਾਮਾ ਨਾ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਅੱਜ ਤੀਕ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵੇਖੇਗੀ।

ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਇਸ ਜੰਗ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਜਥੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸੋਂ ਜੰਗ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ। ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਬਾਪੜਾ ਦੇ ਕੇ ਗੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮੈਦਾਨੇ-ਜੰਗ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹੀ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਨੂੰ ਭਾਜੜ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਸਤਰ-ਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਉਹ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਏ ਕਿ ਕਹਿੰਦੇ-ਕਹਾਉਂਦੇ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਧਨੀ ਤੇ ਤੀਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਭੱਜਣ ਦਾ ਰਾਹ ਲੱਭਣ ਲੱਗੇ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਬੁਲਾਉਣ ਉਪ੍ਰੰਤ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਲਾੜੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਪਰਨਾਉਣ ਲਈ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋ ਉਠੇ ਅਤੇ ਪਿਤਾ-ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਜੰਗ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੈਨੂੰ ਵੱਡੇ ਵੀਰ ਜਿਤਨਾ ਜੰਗ-ਯੁੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਮਰਨਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਸੋ ਇਨਕਾਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਅਲ੍ਹਾ ਯਾਰ ਖਾਂ ਜੋਗੀ

*ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਲੜਨਾ ਨਹੀਂ ਆਤਾ ਮੁਝੇ ਮਰਨਾ ਤੋ ਹੈ ਆਤਾ!

ਖੁਦ ਬੜ੍ਹ ਕੇ ਗਲਾ ਤੇਗ ਪਿ ਧਰਨਾ ਤੋ ਹੈ ਆਤਾ। ੧੦੦। (ਗੰਜਿ ਸ਼ਹੀਦਾਂ)

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਛੋਟੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਜੂਝਣ ਲਈ ਤੋਰਿਆ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਲੜਦਿਆਂ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਗਿਆ। ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ, ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਪਿਆਰੇ (ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ) ਜਿਸ ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜੇ ਅਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਵਿਲੱਖਣ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਇਹ ਧਰਤੀ ਪੂਜਣ ਯੋਗ ਹੈ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਥੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਚਰਨ ਧੂੜੀ ਮੱਥੇ ਨੂੰ ਲਾ ਕੇ ਧੰਨ-ਧੰਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ 'ਸਾਕਾ ਚਮਕੌਰ' ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਦੀ ਅਨੂਠੀ ਦਾਸਤਾਨ ਹੈ ਜੋ ਕੌਮੀ ਅਣਖ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਨਾਮੱਤੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸਾਕਾ ਸਰਹਿੰਦ- ਸਾਕਾ ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗਾਥਾ ਰੌਂਗਟੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ-ਸੁਣ ਕੇ ਕਠੋਰ ਤੋਂ ਕਠੋਰ ਹਿਰਦਾ ਵੀ ਦ੍ਰਵ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਕਤ ਦੀ ਜ਼ਾਲਮ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਜਬਰ-ਜ਼ੁਲਮ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਹੀ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਜਿਹੇ ਸੋਹਲ ਬਾਲਾਂ ਨਾਲ ਕਹਿਰ ਕਮਾਉਣ, ਤਸੀਹੇ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਦੀਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਚਿਣ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਜਿਹੀ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਘਟਨਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਕਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਇੱਕ ਅਨੋਖੀ ਤੇ ਨਿਵੇਕਲੀ ਦਾਸਤਾਨ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਲਾਲਾਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਬਾਬਾ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਬਾਬਾ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਬਿੜਕਾਉਣ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਲਾਲਚ ਤੇ ਡਰਾਵੇ ਦਿੱਤੇ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਲਾਲ ਰਤਾ ਵੀ ਘਬਰਾਏ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਜ਼ਾਲਮ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਕੈਦ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਰਾਤਾਂ ਤਕ ਕਰੂਰ ਠੰਡ ਵਿਚ ਭੁੱਖੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਦੱਸ ਕੇ ਹਰ ਸੂਰਤ-ਏ-ਹਾਲ ਧਰਮ ਉਪਰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸਬਕ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਹੀ ਸਦਕਾ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਇੰਨੇ ਸਖਤ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸਖਤ-ਦਿਲੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਹੋ ਕੇ ਤਵਾਰੀਖ਼ ਵਿਚ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਦਾਸਤਾਨ ਸਿਰਜਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਏ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਛੋਟੀਆਂ ਜਿੰਦਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਾਕਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਮਰ ਦੇ ਬੰਧਨ ਤੋੜ ਕੇ ਖ਼ਾਲਸਾਈ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਲਾਸਾਨੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਅਤੇ ਸਾਹਸ ਨੇ ਜੋ ਸ਼ਮੂਲਾ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਕੌਮ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਇਹ ਸਾਕੇ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਕੌਮ ਵਿਚ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਦਾ ਚਾਅ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਦੁੱਤੀ ਸਾਕਿਆਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਆਪਣੀਆਂ ਵਰਤਮਾਨ ਵੰਗਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਵਾਸਤੇ ਭਰਪੂਰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਕਿਆਂ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਅਤੇ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਧਾਰ ਕੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੌਂਸਲਾ ਅਤੇ ਰਾਹ ਦਿਖਾਇਆ। ਆਓ! ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਨਤਮਸਤਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਖਾਏ ਸੱਚ ਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਰਗ ਉਤੇ ਚੱਲਣ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਤੇ ਬਾਣੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕਰੀਏ।

ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਅਦੱਤੀ ਜੀਵਨ

-ਗਿ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿਮਾਣਾ*

ਮੱਧ ਯੁੱਗ ਘੋਰ ਅੰਧਕਾਰਮਈ ਸੀ। ਹੋਰ ਕਈ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਚ ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਬਹੁਤ ਭਾਰੂ ਸੀ। ਇਸ ਅੰਧਕਾਰਮਈ ਯੁੱਗ 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਸੱਚ ਧਰਮ ਦੇ ਸੂਰਜ ਬਣ ਕੇ ਵਿਚਰੇ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਹਾਰ 'ਚ ਵੀ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਗਏ ਨਾਨਕ ਨਿਰਮਲ ਪੰਥ ਦੀ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਲਾਸਾਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਸਲੋਂ ਵਿਲੱਖਣ ਪ੍ਰਤਿਭਾਵਾਨ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਤੇ ਅਨੂਠੀ ਦੇਣ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਚੋਣਵੇਂ ਅੰਸ਼ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨਾ ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ।

ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਪੋਹ ਸੁਦੀ ਸਤਵੀਂ ੧੭੨੩ ਬਿਕ੍ਰਮੀ (੨੨ ਦਸੰਬਰ, ੧੬੬੬ ਈ.) ਨੂੰ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ (ਬਿਹਾਰ) ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਣ ਸਦਕਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁਰੂ-ਪਰਵਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਇਕ ਅਤਿ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰਿਆ ਸ਼ੁਭ ਸਮਾਚਾਰ ਸੀ। ਸਭ ਹੀ ਕੰਵਲ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਂਗ ਖਿੜ ਗਏ।

ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਬਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਦੂਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹਿੱਤ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ੁਭ ਸਮਾਚਾਰ ਮਿਲਿਆ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਮੋੜਵਾਂ ਲਿਖਤੀ ਫੁਰਮਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਗਤ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਗੁਰ-ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ 'ਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਉਲੇਖ ਸਹਿਤ ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ 'ਚ ਦੇ ਕਰ ਕੇ ਸੰਦੇਸ਼ਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਰੁਖ਼ਸਤ ਕੀਤਾ। ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਮਗਰੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਕਾਫੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਸਪੁੱਤਰ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਨੂੰ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਆ ਕੇ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੂਸਰੇ ਮਤਾਂ-ਮਤਾਂਤਰਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਰਬ-ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ। ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਪੀਰ ਭੀਖਣ ਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਘੁੜਾਮ (ਪੰਜਾਬ) ਤੋਂ ਲੰਮੀਆਂ ਵਾਟਾਂ ਕੱਟ ਕੇ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਤੀਬਰ ਸਿੱਕੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਬਾਲ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪਰੋਖ ਰੂਪ 'ਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਨੂੰ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸੂਤ ਵਿਚ ਪਿਰੋਣ ਦਾ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਕਾਰਜ ਆਪਣੇ ਗੁਰਿਆਈ-ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਮਤ ਦੀ ਨੀਂਹ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਗ੍ਰਿਹਸਤੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੁੱਖ-ਆਰਾਮ ਤੋਂ ਉੱਪਰ

*ਮੁਖੀ, ਐਵਰਗ੍ਰੀਨ ਸਾਇੰਸ ਐਂਡ ਸਪੋਰਟਸ ਸਕੂਲ, ਅੱਚਲ ਸਾਹਿਬ (ਚਾਹਲ ਕਲਾਂ) ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ; ਮੋ. +੯੧੮੮੭੨੨-੩੫੧੧੧

ਉੱਠਦਿਆਂ ਅਤੇ ਗੁਜ਼ਰਾਨ ਹਿੱਤ ਚੰਗੀ-ਭਲੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਇੱਛਿਤ ਤਿਆਗ ਕਰਦਿਆਂ 'ਨਾ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨ ਮੁਸਲਮਾਨ' ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦਿਆਂ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸੇ ਕਾਰਜ ਭਾਵ ਹਿੰਦੂ/ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਦੋ ਵੱਡੇ ਮਤਾਂ ਦੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਈਆਂ ਦੂਰੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਦਿਆਂ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਉਲੇਖਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਅਜ਼ਾਦੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਵੱਡਾ ਸਰੋਕਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸੀਸ ਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਵਕਤ ਦੇ ਕੱਟੜ ਹਠਧਰਮੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਕੱਟੜ ਹਠਧਰਮੀ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੱਕਾ ਫੈਸਲਾ ਆਪਣੇ ਹੋਣਹਾਰ ਸਪੂਤ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੀ ਲਿਆ ਸੀ।

ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ, ਮਾਮਾ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਚੰਦ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਜੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਡ-ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕਰਨ 'ਚ ਦਾਈਆਂ- ਮਾਈ ਪੇੜੀ ਬਾਈ, ਬੀਬੀ ਲਾਡੋ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਰੂਪੀ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਹਿੱਸਾ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ, ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਸਨੀਕ ਇਸਤਰੀ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਸਰੋਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਜਾ ਫਤਹ ਚੰਦ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਣੀ ਮੈਣੀ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਨੂੰ ਵੇਖ-ਵੇਖ ਕੇ ਹੀ ਜੀਉਂਦੇ ਸਨ।

ਰਾਣੀ ਮੈਣੀ ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਵਾਲੇ ਹਮਉਮਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੋਹ-ਭਾਵ ਵਿਚ ਭਿੱਜ ਕੇ ਛੋਲੇ-ਪੂੜੀਆਂ ਛਕਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਬਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਬਾਲਾਂ ਦੀ ਟੋਲੀ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਉਹ ਰਾਣੀ ਨੂੰ 'ਮਾਂ' ਆਖਦੇ। ਰਾਣੀ ਅਥਾਹ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਦੀ ਮਨੋਹਰ ਸੂਰਤ 'ਚੋਂ ਦੀਦਾਰ ਦੀ ਝਲਕ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸੀਮ ਰੂਹਾਨੀ ਅਨੰਦ-ਹੁਲਾਸ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ। ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ-ਬਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚੋਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਨਵਾਬਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਹੀ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਣ ਤੋਂ ਬੇਪਰਵਾਹੀਆਂ 'ਚ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਉਮਰ ਬਾਲ ਜਨਸਾਧਾਰਨ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਣ ਵਾਲੇ ਸਾਮੰਤਵਾਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਰਹੇ। ਬਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਬੀਰਰਸੀ ਜੰਗੀ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਦੇ ਰਹੇ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਟਕਰਾਉ ਹੋਣ ਦਾ ਰਮਜ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਜਾਪਦੇ। ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਚੰਦ ਜੀ ਬਾਲਾਂ ਨੂੰ ਇਵੇਂ ਕਰਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਤਸੱਲੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖੇਡ 'ਚ ਜੇਤੂ ਟੋਲੀ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਤੇ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾ-ਕਮਾਲ ਯੋਧੇ ਤੇ ਸੈਨਾਪਤੀ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਮਾਮਾ ਜੀ ਦੀ ਪਹਿਲ-ਕਦਮੀ ਤੇ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਵੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਸਿਰਮੌਥੇ ਮੰਨਦਿਆਂ ਪਟਨੇ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਾ ਅਨੰਦ ਮੰਗਲ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਜੀਵਨ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਥਲ ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਅਲੱਗ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਥਾਹ, ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਭਰਪੂਰ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਪੂਰਨ ਇਕਸੁਰਤਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰ ਲਈ।

'ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ' ਨਾਮ ਚੱਕ ਨਾਨਕੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਹੀ ਸਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਐਸੀ ਜਗ੍ਹਾ ਖਰੀਦ ਕੇ ਇਹ ਨਗਰ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਵਸਾਉਣਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਮਨ-ਮਸਤਕ 'ਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਮ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਦੂਸਰਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਤੇ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨੂੰ

ਚਲਾਉਣ 'ਚ ਮੁਹਾਰਤ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਮਾਹਰ ਉਸਤਾਦਾਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਹੇਠ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਉਸਤਾਦ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਿਸ਼ ਦੋਨੋਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਅਮਲ-ਓ-ਕਰਮ ਉੱਚਤਮ ਸਿਖਰ ਵਾਲੀ ਉਚਾਈ, ਡੂੰਘਾਈ ਤੇ ਵਿਆਪਕਤਾ ਉੱਪਰ ਜਾ ਕੇ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਦੋਂ ਹੀ ਅਸਚਰਜ ਸਿੱਟੇ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਸਾਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਜੀ ਨੂੰ ਭਾਈ ਬੱਜਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹਦਰਾ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਤੇ ਘੋੜ-ਸਵਾਰੀ 'ਚ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਵਾਈ। ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਤੇ ਘੋੜ-ਸਵਾਰੀ ਵਿਚ ਆਪ ਲਾਸਾਨੀ ਸਿੱਧ ਹੋਏ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਨਵਵਿਕਸਿਤ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਜੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਜ ਭਾਸ਼ਾ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਅਰਬੀ, ਫ਼ਾਰਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਲਿਪੀਆਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅਭਿਆਸ ਪੰਡਿਤ ਕਿਰਪਾ ਰਾਮ, ਮੁਨਸ਼ੀ ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ, ਭਾਈ ਚੌਪਾ ਸਿੰਘ, ਮੁਨਸ਼ੀ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਕਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਹਰਜਸ ਰਾਇ ਤੇ ਭਾਈ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ ਗੁਰੂ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਉਸਤਾਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਇਆ। ਜਦਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪਿਤਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਖੁਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਜ਼ਬਰੀ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਅਣਇੱਛਿਤ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੁਗਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅੱਤਿਆਚਾਰੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸਤਾਏ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੋਣਹਾਰ ਸਪੁੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਖੁਦ ਦੁਖੀਆਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਖੁਦ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਚੋਣਵੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਸਮੇਤ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਉੱਪਰ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਈ ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਉੱਚਤਮ ਬਹੁਗੁਣ-ਸੰਪੰਨ ਕਿਰਦਾਰ ਤੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਸਰ-ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਪਾਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਖੁਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਣੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ: ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਲਾਸਾਨੀ ਬਹਾਦਰੀ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਦੀਆਂ ਉੱਚਤਮ ਮਿਸਾਲਾਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਸ਼ਾਨਾਂਮੱਤਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ।

'ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ' ਵਧੇਰੇ ਹਿੰਦੂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਰੜਕਣ ਲੱਗਾ। ਸੋ ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰਿਆਈ ਕਾਲ 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ੧੪ ਯੁੱਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੈਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਨੇ ਪਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੁੱਧਾਂ 'ਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਸਿਕ-ਆਤਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਅਰਥਾਤ ਸਿੰਘ-ਸੂਰਮਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪੂਰਣ ਸੂਰਮਤਾਈ, ਹੌਂਸਲੇ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ। ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਮੀ ਮੁਗਲ ਸੈਨਾਪਤੀ ਹਰ ਵਾਰ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਂਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਜੇ-ਨਿਵਾਜੇ ਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇ ਖਾਲਸੇ ਟਿੱਡੀ ਦਲਾਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਸਾਹਵੇਂ ਪੂਰੇ ਆਤਮ ਬਲ ਤੇ ਸੂਰਮਤਾਈ ਨਾਲ ਸੀਨੇ ਤਾਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਸੱਚ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕਰਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਕੁਝ ਇਕ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਟੇ 'ਚ ਲੂਣ ਸਾਮਾਨ ਹੀ ਸਨ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਵੀ ਰਹੇ ਪਰੰਤੂ ਵਧੇਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ ਤੇ ਈਰਖਾ ਪਾਲਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਣ ਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ

ਵੀ ਤੋੜੇ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਬਦਨੀਅਤੀ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ-ਜ਼ਬਰ ਦਾ ਕੋਈ ਮੋਚਬੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁਗਲ ਸੂਬੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਸਿਰੇ ਦਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰੋਲ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਕਾਲੇ ਅੱਖਰਾਂ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੱਕਾਰ ਸਰਹੰਦ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਵਜੀਰ ਖਾਨ ਸਾਬਿਤ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਨੇ ਜੰਗਾਂ-ਯੁੱਧਾਂ 'ਚ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਣ ਮਗਰੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਿਕ ਪੱਖੋਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਦਨੀਅਤੀ ਧਾਰ ਲਈ। ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਅਪੂਰਣ ਹੌਂਸਲੇ ਤੇ ਧਰਮ 'ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਸਹਿਤ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਸਿੱਖੀ ਅਸੂਲਾਂ, ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਉੱਚਤਮ ਵਿਅਕਤਿਤਵ ਅਤੇ ਦਾਦਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅਦੁੱਤੀ ਬਲੀਦਾਨ ਨੂੰ ਸਨਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵਾਰ ਕੇ ਅਡੋਲ, ਅਡਿੱਗ ਧਰਮੀ ਸਪੂਤ ਬਣ ਕੇ ਅਦੁੱਤੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ।

ਜਦੋਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਿਵਾ ਜਾਂ ਹਰਾ ਨਾ ਸਕੀ ਤਾਂ ਇਹ ਅਤਿ ਹੋਛੇ ਹਥਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਈ। ਝੂਠੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਖਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਛੱਡਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣਾਏ, ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਣਾਂ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ 'ਤੇ ਟੰਗ ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੜਿਆ ਗਿਆ ਚਮਕੌਰ ਦਾ ਯੁੱਧ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਅਨੋਖਾ ਯੁੱਧ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਾਲੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਨਾਲ ਫਸਵੀਂ ਲੜਾਈ ਲੜ ਕੇ, ਜੂਝਦਿਆਂ ਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਜਥੇ ਭੇਜ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਯੁੱਧਨੀਤਕ ਸੈਨਾਪਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਜਥਿਆਂ 'ਚ ਵਾਰੋ-ਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਇਕ ਵਿਲੱਖਣ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਇਲਮ ਸੀ ਕਿ ਐਸੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਸਕਣਾ ਪਰੰਤੂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੰਘ ਵੀ ਤਾਂ ਸਪੁੱਤਰਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪਿਆਰੇ ਸਨ। ਚਮਕੌਰ ਦੇ ਯੁੱਧ 'ਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਖੁਦ ਵੀ ਜੂਝ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਦੀ ਚਾਹਤ ਤੇ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਪਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਕਰ ਕੇ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਛੱਡ ਕੇ ਬਿਖਰੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਨਾਲ ਸਰਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੁੜ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕਰ ਕੇ ਨਾਂਦੇੜ (ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ) ਵਿਖੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 'ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ' ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਲੜ ਲਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਦਾ ਬੈਰਾਗੀ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜ ਕੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਬਣਾ ਕੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਕੂੜ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜੀਵਨ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ੧੭੦੮ ਈ. ਨੂੰ ਜੋਤੀ-ਜੋਤਿ ਸਮਾ ਗਏ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਹੋਰ ਅਣਗਿਣਤ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖੁਦ ਇਕ ਬੇਹੱਦ-ਕੁਸ਼ਲ ਤੇ ਅਪੂਰਣ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਬਾਣੀਕਾਰ ਵੀ ਹਨ। ਐਸੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਅਣਗਿਣਤ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣੀ ਸੰਗਿਆਵਾਂ ਸਹਿਤ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਲਹ ਯਾਰ ਖਾਂ ਜੋਗੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ:

ਕਰਤਾਰ ਕੀ ਸੁਗੰਦ ਹੈ,
ਨਾਨਕ ਕੀ ਕਸਮ ਹੈ।
ਜਿਤਨੀ ਭੀ ਹੋ ਗੋਬਿੰਦ ਕੀ ਤਾਰੀਫ ਵੁਹ ਕਮ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾਸਤਾਨ

-ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ*

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅੰਦਰ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਐਸੇ ਸ਼ਹੀਦ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਚੁੱਪ ਹੈ ਜਾਂ ਜੀਵਨ ਉੱਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਕੋਈ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਹ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹੋਈ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਠਿਨ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਕਈ ਖੂਨੀ ਸਾਕੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਆਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਠਿਨ ਦੌਰ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮੱਲ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਲੱਗਭਗ ਮੂਕ ਹੀ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਜੀ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਛਿੱਬਰ ਦਾ 'ਬੰਸਾਵਲੀ ਨਾਮਾ' ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਕਾ', ਦੁੱਨਾ ਸਿੰਘ ਹੰਡੂਰੀਆ ਦੀ 'ਕਥਾ ਗੁਰੂ ਸੁਤਨ ਕੀ', ਕਵੀ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਨਾਮਾ ਅਤੇ ਸੰਤਰੇਣ ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਿਖਤ 'ਗੁਰਪੁਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਆਦਿ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹਵਾਲਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਇਤਿਹਾਸ ਖੋਜੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਦਾ ਜਨਮ ਭਾਈ ਹਰਾ ਰਾਮ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਲੱਧੇ ਦੀ ਕੁੱਖ ਤੋਂ ਸਰਹਿੰਦ ਜਾਂ ਸੰਗਤਪੁਰ ਸੋਢੀਆਂ ਵਿਚ ੧੬੭੭ ਈ: ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਇਆ।

ਦਸੰਬਰ ੧੭੦੪ ਈ: ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਛੱਡ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸਿੰਘਾਂ ਅਤੇ ਪਰਵਾਰ ਸਮੇਤ ਤੁਰੇ ਤਾਂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਨੇ ਕਸਮਾਂ ਤੋੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਹਿਰੀ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਘਮਸਾਨ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲਿਖਤਾਂ ਨਦੀ ਵਿਚ ਰੁੜ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਸਿੰਘ ਵੀ ਪਾਰ ਨਾ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪਰਵਾਰ ਵੀ ਖੇਰੂ-ਖੇਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਬਾਬਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ, ਵਿੱਛੜ ਕੇ ਹੱਡ ਚੀਰਵੀਆਂ ਠੰਡੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਵਿਚ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਜਿੱਥੇ ਭਾਈ ਕੀਮਾ ਜੋ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਮ ਕਰਮਦੀਨ (ਕਾਇਮਦੀਨ) ਮਲਾਹ ਰੱਖ ਲਿਆ ਸੀ ਮਿਲ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਚੁਫੇਰੇ ਹਰਲ ਹਰਲ ਕਰਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਠਹਿਰ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਮਾਹੌਲ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਜਾਣਾ। ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਕੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਉੱਥੇ ਰੁਕ ਗਏ। ਭਾਈ ਕੀਮੇ ਨੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਦਰਿਆ ਕਿਨਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਲੀ ਵਿਚ ਠਹਿਰ ਜਾਣ। ਭਾਈ ਕੀਮੇ ਮਲਾਹ ਦੀ ਸਲਾਹ ਮੰਨ ਕੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਸਮੇਤ ਦੋ ਰਾਤਾਂ ਕੀਮੇ ਮਲਾਹ ਕੋਲ ਗੁਜ਼ਾਰ ਕੇ ਅੱਗੇ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੰਗੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮਿਲ ਪਿਆ ਜੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਲਾਲਚ ਵੱਸ ਹੋ ਕੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਰਿੰਡੇ ਦੇ ਬਾਣੇਦਾਰ ਜਾਨੀ ਖਾਂ ਅਤੇ ਮਾਨੀ ਖਾਂ ਕੋਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਸੂਬਾ ਸਰਹਿੰਦ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਕੈਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਰਹਿੰਦ ਵਜ਼ੀਰ

*੬੯੧/੯ ਰਣਜੀਤ ਐਵੇਨਿਊ ਹਰਦੋਛੀ ਰੋਡ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ-੧੪੩੫੨੧

ਖਾਂ ਦੇ ਰਸੋਈਖਾਨੇ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਕੈਦੀਆਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਲਈ ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਵੀ ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦਾ ਹੈ:-

ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਸੰਗਤਪੁਰ ਵਾਸੀ, ਰਾਮ ਨਾਮ ਜਪ ਪੁੰਨ ਕਮਾਸੀ।
 ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਤਿਤ ਚਾਬੂ ਜਾਨੋ, ਪਾਂਚ ਪਿਯਾਰਨ ਮਾਹਿ ਪ੍ਰਧਾਨਹੁ।
 ਵਜੀਦੇ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਵੈ, ਮਾਨ ਮਹਤ ਦਰਬਾਰਹਿ ਪਾਵੈ।
 ਹਿੰਦੂ ਕੈਦੀ ਤੈਹ ਕਈ ਹਜਾਰ, ਕਰਾਵਾਰ ਮਹਿ ਹੋਤ ਖੁਆਰ।੪੯।
 ਤਿਨ ਕੋ ਲੰਗਰ ਮੋਤੀ ਆਪ ਬਨਾਵਹਿ, ਸਭਹਨ ਬਾਂਟ ਆਪ ਸੁਖ ਪਾਵੈ।
 ਸਭ ਹਿੰਦੂਅਨ ਤੇ ਪਾਵਹਿ ਮਾਨਾ, ਤਿਨ ਤਜਯੋ ਹੈ ਮਾਨ ਅਭਿਮਾਨ।੫੦।

ਜਦ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤਾਂ ਉਹ ਖਾਣਾ ਲੈ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਕਬੂਲ ਹੈ। ਪਰ ਮਲੇਸ਼ਾਂ (ਮੁਗ਼ਲਾਂ) ਦੀ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਅਤੇ ਜੁਲਮ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਧਨ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਖਾਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ੭੦ ਸਾਲਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਭੋਈ, ਭੋਲੀ ਜਾਂ ਦੇਵਾਂ ਨੇ ਮਾਯੂਸੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ। ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸੂਬੇ ਨੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਲੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਸੋਈ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਭੁੱਖੇ ਅਤੇ ਪਿਆਸੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਠੰਡ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕੱਪੜਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰੀਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਝਰੀਟਾਂ, ਪੱਛ ਅਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਹਨ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਲੰਮਾ ਸਫਰ ਕਰ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਛਾਲੇ ਪੈ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਸਰਦੀ ਨਾਲ ਪੈਰ ਸੁੱਜ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਚੱਲਣ ਕਰਕੇ ਠੰਡ ਨਾਲ ਜ਼ਖ਼ਮ ਆਕੜ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਮਾਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਫਿਰ ਵੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਹਨ।

ਇਹ ਦਰਦ ਭਰੀ ਦਾਸਤਾਨ ਸੁਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਵਾਰ ਸਮੇਤ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਾਂ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਵਾਸਤਾ ਪਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਾਡੇ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਬੇਦਰਦ ਮੌਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਰ ਨੇ ਸਲਾਹ ਕਰ ਕੇ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਗਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਦਾ ਗੜਵਾ ਭਰ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾ ਕੇ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਮਾਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਲਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਓ। ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਣਾ। ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਘਰ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਜਾਂ ਮਾਇਆ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦਿਓ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂ। ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਦਾਸ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਅਤੇ ਲਾਚਾਰੀ ਵੱਸ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘਰ ਵਿਚ ਸਾਰਿਆਂ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਰਸਦ ਖਰੀਦ ਕੇ ਗੱਡਾ ਭਰ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਕਦਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਗਹਿਣੇ ਉਤਾਰ ਕੇ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਹਿਣੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਵਿਚ ਦੇ ਕੇ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਜਾਇਓ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਸਿਖਰ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਔਰਤ ਆਪਣੇ ਗਹਿਣੇ ਮਰਦੇ ਦਮ ਤਕ ਲੁਕਾ ਕੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਘਰ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਮੀਨ

(ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ ੨੭ 'ਤੇ)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਲਾਂਘੇ ਸਬੰਧੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਵਿਖੇ ਹਰਵਾਏ ਗਏ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਜੁਖਰੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ.ਕੇ. ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲੀਅਤਾਂ। (27 ਨਵੰਬਰ)

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਲਾਂਘੇ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਲਈ ਵਾਹਗਾ ਬਾਰਡਰ ਰਾਹੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪਹੁੰਚੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿੱਖ ਆਗੂ। (27 ਨਵੰਬਰ)

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਪਹੁੰਚੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸ. ਉਦੈ ਸਿੰਘ, ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੂਬੀ ਤੇ ਹੋਰ। (29 ਨਵੰਬਰ)

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਖੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਲਾਘੇ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਵਾਹਗਾ ਬਾਰਡਰ ਰਾਹੀਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਮੰਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਧਭਖੇੜੀ, ਸ. ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰਣੀਕੇ, ਸਕੱਤਰ ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਤੇ ਹੋਰ। (30 ਨਵੰਬਰ)

ਬੰਦੀ ਛੇੜ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਜਨਮਾਨ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਏਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ੩6ਵੇਂ ਕਰੋੜੀ ਮੁਖੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥ ਅਕਾਲੀ ਬੁੱਢਾ ਦਲ, ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਮੁਖੀ ਚਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ, ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਸੰਪ੍ਰਦਾਏ ਸੁਰਸਿੰਘ, ਤਰਨਾ ਦਲ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਬਾਬਾ ਗੱਜਣ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਏ ਤੇ ਨੇਟੀ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗਿਆਨੀ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ। (8 ਨਵੰਬਰ)

ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਲਈ ਭਾਈ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਰਿਟ 'ਚ ਆਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗੋਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੇ ਹੋਰ। (10 ਨਵੰਬਰ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ 52 ਕਿੱਤਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਲਈ 11-11 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ (ਮੁੰਬਈ) ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੀਨੀ: ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਰਘੂਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ। (14 ਨਵੰਬਰ)

ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਸਮੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ
ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਅਤੇ
ਮਨੋਹਰ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ। (15 ਨਵੰਬਰ)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੰਗ ਉਪਰੰਤ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਸੁਨਤਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ। (16 ਨਵੰਬਰ)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ। (16 ਨਵੰਬਰ)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਕੋਵਾਲ ਦੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਫ਼ਤਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਹੁਚੁਣ 'ਤੇ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀ। (17 ਨਵੰਬਰ)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਖੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਕੋਵਾਲ ਅਤੇ ਇਕੱਤਰਤਾ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਆਗੂਦੇਵਾਰ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ। (27 ਨਵੰਬਰ)

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਲਾਈਪੁਰ ਤੇ ਭੀਬੀ ਸਵਰਨ ਕੌਰ ਤੇਜਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਜਥਾ ਰਵਾਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗੋਵਾਲ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ। (21 ਨਵੰਬਰ)

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦੁਖਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ (ਪਟਿਆਲਾ) ਵਿਖੇ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗੋਵਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਢੜਗਰ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਤੇ ਹੋਰ। (4 ਨਵੰਬਰ)

(ਪੰਨਾ ੧੮ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਵੀ ਪਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਫੜਾਉਂਦੀ। ਪਰ ਬੀਬੀ ਭੋਈ ਨੇ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਗਹਿਣੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸੰਤਰੇਣ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:-

ਅਸ ਵਿਚਾਰ ਗਾ ਨਿਜ ਗ੍ਰਿਹ ਮਾਹਿ, ਪੈ ਗੜਵਾ ਇਕ ਲੀਨ ਪਰਾਹਿ।

ਅਪਰ ਅੰਭ ਘਟ ਕੋਰੋ ਭਰਿਯੋ, ਹਿਤ ਮਾਤ ਕੈ ਲਿਆਵਨ ਕਰਯੋ।

ਪਹਿਰੇਦਾਰਿਨ ਰੋਕਯੋ ਜਬੈ, ਕਰ ਮਿੰਨਤ ਕੁਝ ਦੀਨੋ ਤਬੈ।

ਛੋਡ ਦੀਨ ਮਾਤਾ ਢਿਗ ਆਯੋ, ਦੁਗਦ ਘਟਾ ਪੈ ਆਗੂ ਧਰਾਯੋ। (ਗੁਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼)

ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਜਦੋਂ ਦੁੱਧ ਲੈ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਰੋਕ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵੇਲੇ ਰਾਤ ਦੇ ਘੁੱਪ ਹਨੂੰਰੇ ਵਿਚ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਕੈਦ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਣ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਤੈਨੂੰ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਕੋਲੋਂ ਡਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਉਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਗੁਰੂ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਵਾਰ ਸਮੇਤ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲੈਣ ਲਈ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਡਟਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਮੌਤ ਵੀ ਕਬੂਲ ਹੈ। ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਰਵਾਰ ਸਮੇਤ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਨੇ ਗਹਿਣੇ ਕੱਢ ਕੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿਖਾਏ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਹਿਣੇ ਲੈ ਲਉ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਦਿਉ। ਗਹਿਣੇ ਵੇਖ ਕੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਦਾ ਮਨ ਬਦਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਗਹਿਣੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਵਜੋਂ ਲੈ ਕੇ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਦਾ ਗੜਵਾ ਲੈ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੌੜੀਆਂ ਰਸਤੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਣ। ਸਗੋਂ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਰਾਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਰਾ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੌੜੀਆਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਲਈ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਮਾਰੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਜਾ ਕੇ ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਦਰੱਖਤ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ। ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਦੁੱਧ ਦਾ ਗੜਵਾ ਲੈ ਕੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੇ ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਠੰਡ ਵਿਚ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਇਆ ਤਾਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਅਸੀਸਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਕਵੀ ਸੰਤਰੇਣ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

ਪਿਖ ਕੈ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁ ਮੋਤੀ ਕੇਰਾ, ਮਾਤਾ ਕਹਿਯੋ ਭਲਾ ਹਵੈ ਤੇਰਾ।

ਤਿੰਨ ਰਾਤਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਰਸਤੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਪਰਸਾਦੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਖੂਬ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

ਧੰਨ ਮੋਤੀ ਜਿਨ ਪੁੰਨ ਕਮਾਇਆ, ਗੁਰ ਲਾਲਾਂ ਤਾਈਂ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਇਆ।

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮੱਲ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰ ਕੇ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਲੱਕੜਹਾਰੇ ਕੋਲੋਂ ਚੰਦਨ ਦੀ ਲੱਕੜ ਸਮੇਤ ਗੱਡਾ ਭਰ ਕੇ ਲੱਕੜਾਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮੱਲ ਵੱਲੋਂ ਮੋਹਰਾਂ ਖੜੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਖਰੀਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਅੰਗੀਠਾ ਚਿਣ ਕੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਇਹ ਸਾਰੀ ਸੇਵਾ ਭਾਵੇਂ ਗੁਪਤ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਨਾ ਹੀ ਉੱਠਦਾ ਪਰ ਕਵੀ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੰਗੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਭਰਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪੰਮਾ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨਾਲ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਨੂੰ ਚੁਗਲੀ ਲਾਈ ਕਿ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਨੇ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਬਾਗੀ

ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੁਰੂ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ:

ਨੀਚ ਗੰਗੂ ਤੇ ਭ੍ਰਾਤ ਇਕ ਪੰਮਾ, ਤਿੰਨ ਲੀਨੋ ਮੋਤੀ ਸੰਗ ਪੰਗਾ।

ਜਾਇ ਵਜੀਰਹਿ ਭੇਦ ਬਤਾਇਯੋ, ਇਕ ਝੀਵਰ ਹੈ ਪੇਯ ਪਿਆਇਯੋ।

ਗੁਰ ਕੇ ਮਾਤ ਬਾਲ ਸੁਖਦਾਈ, ਇਸਹਿ ਦੀਨ ਬਹੁਤ ਵਡਿਆਈ।

ਜਦੋਂ ਪੰਮੇ ਨੇ ਚੁਗਲੀ ਲਾਈ ਤਾਂ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਾਂ ਬੰਨ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਅਮਲ ਕਰਦਿਆਂ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਜੂੜ ਕੇ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਨੇ ਕ੍ਰੋਧ ਨਾਲ ਅੱਗ ਬੁਝਲਾ ਹੋ ਕੇ ਗਰਜ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਤੇਰੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਹੈਂ, ਕੀ ਇਸ ਵਿਚ ਸੱਚਾਈ ਹੈ? ਜੀ ਹਾਂ, ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਵੀ ਰਸਦ ਦਾ ਗੱਡਾ ਲੈ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਹਰਾ ਰਾਮ ਤੋਂ ਹਰਾ ਸਿੰਘ ਸਜ ਗਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਇੱਥੇ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਹਰਾ ਰਾਮ ਜੀ ਵੀ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੇ ਸੇਵਕ ਸਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਰਸਦ ਦਾ ਗੱਡਾ ਭਰ ਕੇ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜ ਗਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਆਟੇ ਦੀ ਗਊ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਕੁਰਾਨ ਦੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਖਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦੁਆਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਛੱਡ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਕੁਝ ਚੋਣਵੇਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚੋਂ ਰਸਦ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਐਸੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਛੱਡ ਕੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਲਈ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੜਾ-ਕਰਕਟ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਗੱਡੇ ਭਰ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਡਿਆਂ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਹਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਥਾਪਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਡਿਆਂ ਦੀ ਕੁਮਕ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਸਾਰੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਤੋੜ ਕੇ ਗੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਜਾ ਪਏ। ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਹਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਰਪਾਨ ਧੂਹ ਕੇ ਵੈਰੀਆਂ 'ਤੇ ਜਾ ਪਏ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕੁੜੇ-ਕਰਕਟ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦਾਅ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗੱਡਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁੜਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੀਰੇ ਜਵਾਹਰਾਤ ਹਨ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਕਿਸੇ ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਯੁੱਧ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਹਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਹੋਰ ਭੜਕ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਚੋਰੀ ਛਿਪੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਜੀ ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦੋਵੇਂ ਵੇਲੇ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਪਰਸਾਦੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਲੋਹਾ ਲਾਖਾ ਹੋ ਕੇ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ, 'ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਬਾਗੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਰਵਾਰ ਸਮੇਤ ਕੌਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ।' ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਹੋਰ ਕ੍ਰੋਧ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, 'ਤੇਰੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਰਸਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਦੀਨ ਕਬੂਲ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਪਰਵਾਰ ਸਮੇਤ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।'

ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਮੌਤ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲਾਲ ਸੱਤ ਸਾਲ ਅਤੇ ਨੌਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਤੇਰੇ ਡਰਾਵੇ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਜਵਾਨ ਮਰਦ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਤੇਰਾ ਕੀ ਅਸਰ ਹੋਣਾ ਹੈ? ਇਹ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਸੂਬੇ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਪਰਵਾਰ ਨਰੜ ਕੇ ਲਿਆਉ। ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੇ ਸਰਹਿੰਦ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਢਿੰਡੋਰਾ ਦੇ ਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ

ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਲੋਕ ਜੁਲਮ ਵੇਖ ਕੇ ਡਰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਾ ਕਰੇ। ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦੀ ਮਾਤਾ, ਪਤਨੀ ਅਤੇ ੭ ਸਾਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨਰਾਇਣ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਤੇਲੀਆਂ ਮੁਹੱਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਕੋਹਲੂ ਦੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਂਦਾ ਅਤੇ ਕੋੜੇ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਅਧਮੋਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਵੀ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦਾ ਹੈ:

ਜਦ ਦੁਸ਼ਟਨ ਮੋਤੀ ਗਹਿ ਲੀਨਾ, ਕੋਹਲੂ ਨਿਕਟ ਤਨਹਿ ਬੰਧ ਦੀਨਾ।

ਸਭ ਪਰਿਵਾਰਹਿ ਸੰਗ ਸਾਥ ਲਯਾਓ, ਮ੍ਰਿਤੂ ਦੰਡ ਤਿੰਨ ਸਭਹਿ ਸੁਨਾਇਯੋ॥੮੦॥

ਇਹ ਸੁਨ ਰਿਸਯੋ ਬਹੁਤ ਵਜੀਰਾ, ਤਿਸਹਿ ਤਿਆਗੀ ਸਗਲੀ ਧੀਰਾ।

ਪਕੜ ਮੰਗਾਯੋ ਸਭ ਪ੍ਰਵਾਰਾ, ਉਨ ਪਰ ਕੀਨੋ ਜੁਲਮ ਕਰਾਰਾ॥੮੦੦॥

ਕੋਹੜੇ ਮਾਰ ਕੀਏ ਅਧਮੋਏ, ਹਿੰਦੂ ਦੇਖ ਤ੍ਰਾਹਿ ਤ੍ਰਾਹਿ ਬਿਗੋਏ।

ਪਨਹਿ ਲੀਨੋ ਜਲਾਦ ਬੁਲਾਈ, ਹੁਕਮ ਕੀਨੋ ਤੁਮ ਕੋਹਲੂ ਲਿਆਈ॥੮੨੦॥

ਸਭ ਕੁਟੰਬ ਤਹਿ ਕੋਹਲੂ ਪੀੜਾਇਆ, ਫਾਨੀ ਦੁਨੀ ਤੇ ਨਾਮ ਕਮਾਇਆ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਕਲ ਟਿਕਾਣੇ ਆ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਵੋ ਤਾਂ ਜਾਨ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਰ ਨੇ ਧਰਮ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੂਬੇ ਨੇ ਕ੍ਰੋਧ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਹੋਈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੱਲਾਦਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ੭ ਸਾਲ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਨਰਾਇਣ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਭੋਈ ਦੀ ਗੋਦ 'ਚੋਂ ਖੋਹਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਪਰਵਾਰ ਸਹਿਮ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਲਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚੋਂ ਜੱਲਾਦਾਂ ਨੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਧੂਹ ਕੇ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਬੱਚਾ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਂ ਨਾਲ ਚਿੰਬੜ ਗਿਆ। ਮਾਂ ਨੇ ਵਾਸਤਾ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਬੱਚੇ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ ਹੈ? ਮੈਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਭਖਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦੇਵੋ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ। ਜੱਲਾਦਾਂ ਨੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੋੜੇ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਬੇਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਖੀਰ ਅਧਮੋਈ ਮਾਂ ਕੋਲੇ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਰੋਂਦਾ ਕੁਰਲਾਉਂਦਾ ਬੱਚਾ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਜੱਲਾਦਾਂ ਨੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਦੋਂ ਪੈਰ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਕੇ ਦੇ ਕੋਹਲੂ ਗੇੜਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦਰਦ ਭਰੀਆਂ ਚੀਕਾਂ, ਹਉਕੇ, ਸਿਸਕੀਆਂ ਅਤੇ ਲਾਚਾਰ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡੋਬ ਪੈਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਜੱਲਾਦ ਕੋਹਲੂ ਗੇੜੀ ਗਏ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪੇਟ ਦਾ ਪਟਾਕਾ ਪੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੋਣ ਕੁਰਲਾਉਣ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋਈ ਨੰਨੀ ਜਾਨ ਸਦਾ ਲਈ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖ ਕੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਸ਼ਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਫਿਰ ਜੱਲਾਦਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦੀ ੭੦ ਸਾਲਾ ਮਾਤਾ ਲੱਧੋ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਤ੍ਰਾਹ-ਤ੍ਰਾਹ ਕਰ ਉੱਠੇ। ਫਿਰ ਵਾਰੀ ਆਈ ਬੀਬੀ ਭੋਈ ਦੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁੱਤ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਹੌਕੇ ਲੈਂਦੀ ਨੂੰ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਨੇ ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਫੁੰਕਾਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਖੱਟਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦ ਕਰ ਕੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਵੇਲਾ ਹੈ ਇਸਲਾਮ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਵੋ। ਜਾਨ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਸਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਤਾੜਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿ ਅਸੀਂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਤੂੰ ਜੋ ਕਰਨਾ ਕਰ ਲੈ। ਅਖੀਰ ਹਾਰ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਸੂਬੇ ਨੇ ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਈ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜੀ ਭਰਵਾਂ ਜੁੱਸਾ ਵੇਖ ਕੇ ਜੱਲਾਦਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਕੋਹਲੂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤੇਲ ਦੇ ਕੇ ਰਵਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਕੋਹਲੂ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਅੜ ਗਿਆ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਅੱਗੋਂ ਨਾ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਪੁੱਠਾ ਘੁਮਾ ਕੇ ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਜਾਮ ਪੀ ਕੇ ਅਮਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ

-ਸ. ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ*

ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ੧੯੪੭ ਈ: ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਆਪਣੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ। ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪਿਆਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਰਤ ਆ ਵਸੇ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਪਿਛਲੇ ੭੧ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਸਮੇਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਜੋਦੜੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ-

'ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਆਪਣੇ ਪੰਥ ਦੇ ਸਦਾ ਸਹਾਈ ਦਾਤਾਰ ਜੀਓ! ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ, ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਵਿਛੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਖੁਲ੍ਹੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰ ਤੇ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਦਾਨ ਖ਼ਾਲਸਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੋ।'

ਜਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਉਜਲ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਨਵੰਬਰ, ੧੯੪੮ ਈ: ਦੀ ਦੀਪਮਾਲਾ ਸਮੇਂ ਇਕ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਸੀ-

'ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀਪਮਾਲਾ ਦੇ ਵਾਰਸ਼ਕਿ ਇਕੱਠ ਉੱਤੇ ਦੂਰ-ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਆਈਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਸੰਦੇਸ਼ :

ਸਾਡਾ ਭਾਰਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਸਿਖਰ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ :

੧. ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਏ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੇ ਮਾਸੂਮ ਹਿੰਦੀ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ।
੨. ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਘਰ-ਘਾਟ ਲੁਟਾ ਆਏ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਉਦਮ ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ।
੩. ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਫੌਜੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਣੀ।
੪. ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨਾ।

ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰੇ ਲਈ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਥੇਦਾਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ 'ਨਾਗੋਕੇ' ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਨ।

*ਏ-੨੩, ਕਰਤਾਰ ਕਾਲੋਨੀ, ਗੁਨਿਆਣਾ ਰੋਡ, ਬਠਿੰਡਾ।

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅਸਥਾਨ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲੋਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਵਿਛੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਆਏ ਹਨ, ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਤਲਵੰਡੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਾਵੀ, ਚਨਾਬ ਤੇ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੋਈ ਥਾਂ ਚੁਣਨ ਲਈ ਸੋਚਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਬਰ ਏਮਨਾਬਾਦ ਤੋਂ ਤਾਂ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਹਮਲਾ ਕੋਈ ਆਖਰੀ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਰਨੈਲੀ ਸੜਕ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਿਸੇ ਅਸਥਾਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ ਉਸ ਜੁੱਗ-ਗਰਦੀ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਲਾਕਾ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਪਛੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਚੁਣਿਆ, ਉਹ ਕਲਾਨੌਰ ਦੇ ਪਰਗਣੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਨੂੰ ਸਮਾਰਗ ਪਾ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਰਾਵੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚਲਦੇ ਹੋਏ ਪੱਖੋਂ ਰੰਧਾਵੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਕ ਬੋਹੜ ਹੇਠਾਂ ਬੈਠ ਗਏ। ਪੱਖੋਂ ਰੰਧਾਵੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਹੁਰਾ ਮੂਲਾ ਚੋਣਾ ਪਟਵਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਵੀ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਜਦ ਮੂਲੇ ਚੋਣੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਬਾਹਰ ਬੋਹੜ ਹੇਠ ਫਕੀਰੀ ਭੇਸ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੌਧਰੀ ਅਜਿਤੇ ਰੰਧਾਵੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਧ-ਘੱਟ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਪਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਸਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਭਾਈ ਅਜਿਤੇ ਰੰਧਾਵੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ, ਸਗੋਂ ਕੁਝ ਪਿੰਡਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਲੈ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਈ ਅਜਿਤੇ ਰੰਧਾਵੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਵਾਸਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਕੋਠੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ।

ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਖੱਤਰੀ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਕਲਾਨੌਰ ਪਰਗਣੇ ਦਾ ਹਾਕਮ ਸੀ। ਉਹ ਕਰੋੜੀ ਮਲ ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਵੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫਰਤ ਸੀ ਕਿ ਘਰ-ਘਾਟ ਛੱਡ ਕੇ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਿਰਾਸੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਫਕੀਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਸਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਪਰ ਫਿਰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਣ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਦਾ ਪਟਾ ਲਿਖਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਤਸਦੀਕ ਕਰਵਾ ਲਿਆਂਦਾ। ਜਦੋਂ ਕੋਠੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਇਥੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੈ ਆਏ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲੈ ਆਇਆ।

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਸਣ ਸਮੇਂ ਕੱਟੜ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਰੋਲਾ ਵੀ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਕਰੋੜੀ ਮੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਮੂਹਰੇ ਸੀ। ਮੁਫਤੀ ਅਲੀ-ਉਦ-ਦੀਨ ਨੇ ਇਬਾਰਤਨਾਮਾ ਭਾਗ ਤੀਜੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਕਰੋੜੀ ਮੱਲ ਇਹ ਆਖੀ ਫਿਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਜੀਬ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕੱਢ ਦਿਓ ਇਸ ਨੂੰ ਇਥੋਂ।' ਪਰ ਫਿਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਹੀ ਮੁਰੀਦ ਹੋ ਗਿਆ।

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਸਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤਲਵੰਡੀ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਵਸੋਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਆ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਬਣਵਾਈ। ਬਲਵੰਡ ਜੀ ਵੀ ਇਥੇ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਟਿਕ ਕੇ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਇਆ। ਸਵੇਰ ਸਮੇਂ ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਹੁੰਦਾ, ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੋ ਦਰੁ ਤੇ ਆਰਤੀ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ।

ਮੁਨਸ਼ੀ ਸੋਹਣ ਲਾਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕੀਂ ਗੁਰੂ

ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ।

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰੇ ਕਰਦੀਆਂ। ਪਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਵੀਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੀਵਨ ਪਦਵੀ ਪਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਜੀ, ਭਾਈ ਮੂਲਾ ਕੀੜ, ਭਾਈ ਪ੍ਰਿਥਾ, ਭਾਈ ਖੇਡਾ, ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ, ਭਾਈ ਰਾਮਾ ਡਿਡੀ, ਭਾਈ ਦੌਲਤ ਖਾਨ, ਭਾਈ ਮਾਲੋ, ਭਾਈ ਮਾਂਗਾ ਜੀ, ਭਾਈ ਕਾਲੂ ਖੱਤਰੀ, ਭਾਈ ਭਗਤਾ ਜਾਪੂ, ਭਾਈ ਵੰਸੀ, ਭਾਈ ਸੀਹਾਂ, ਭਾਈ ਗਜ਼ਣ ਉਪਲ, ਭਾਈ ਭਗੀਰਥ, ਭਾਈ ਅਜਿੱਤਾ, ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ, ਭਾਈ ਫਿਰਣਾ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਜੋਧ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂਅ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਸੂਚੀ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੋਲ ਹਰ ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਹਰ ਦੇਸ਼, ਹਰ ਧਰਮ, ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਵਾਰਦੇ। ਮੁਹਸਨ ਫ਼ਾਨੀ ਨੇ ਇਸੇ ਲਈ 'ਦਾਬਿਸਤਾਨਿ ਮਜ਼ਹਬ' ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਜੋ ਨਾਨਕ ਦੇ ਰਾਹ ਟੁਰ ਪੈਂਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਕਰਤਾਰੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਤਾਂ ਕਰਤਾਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਦੂਜੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਗਰਾਂ ਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਸਨ।'

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਸਮਝਣੀ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਈ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਆਉਂਦੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹਲ ਵਾਹੁੰਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ। ਕਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਸਤੀ ਦੇਖ ਨੱਕ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ। ਇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਸਾਧੂਆਂ ਦੀ ਮੰਡਲੀ ਆਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਲਿਖਤੇ ਹੱਥ ਤੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਕੜਾਂ ਪਾੜਦੇ, ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਜਾਨਵਰ ਪਾਲ ਰੱਖੇ ਹਨ।' ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਤਰ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਟੋਲੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੋਰ ਟਿਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਜਦ ਉਹ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਟੋਲੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, 'ਨਾਨਕ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਪਾਲ ਰੱਖੇ ਹਨ।' ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੋਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਫਿਰ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਦੇਵਤੇ ਪਾਲ ਰੱਖੇ ਹਨ।' ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੋਰ ਟਿਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜਦ ਉਹ ਅੰਤਿਮ ਵਿਦਾਇਗੀ ਲੈਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਝੁਕ ਗਏ ਤੇ ਇਕ ਜ਼ਬਾਨ ਨਾਲ ਬੋਲ ਉਠੇ ਕਿ 'ਮਹਾਰਾਜ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਰੂਪ ਪਾਲੇ ਹੋਏ ਹਨ।' ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਗਤ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਸਾਨੂੰ ਆਦਮੀ ਬਣਾਇਆ। ਫਿਰ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਦੇਵਤਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਡਾ ਹੁਣ ਧਰਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰੀਏ, ਨਾਮ ਜਪੀਏ ਅਤੇ ਵੰਡ ਛਕੀਏ।'

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਂਦਾ, ਜਦੋਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਬਖਸ਼ੀ। ਇਸੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ੧੫੩੯ ਈ: ਨੂੰ ਜੋਤੀ-ਜੋਤ ਸਮਾਏ। ਆਰਚਰ ਦੇ ਕਹਿਣ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੇਵਲ ਇਕ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਯਾਤੀ ਵਿਚ ਹੀ ਜਾਨਸੀਨ ਚੁਣਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਜ਼ਿੰਮੇ ਕੰਮ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਵਨ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭੇ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰੇ।

ਅੱਜ ੨੧ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲਾਂਘੇ ਦਾ ਨੀਂਹ-ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੀ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਾਹਰ ਪੀਰ ਜਗਤੁ ਗੁਰੁ ਬਾਬਾ

-ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ*

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ 'ਹਨੇਰ ਗਰਦੀ ਯੁੱਗ' ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਵਸਥਾ ਏਨੀ ਜ਼ਰਜ਼ਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਸੱਚ, ਧਰਮ, ਇਨਸਾਫ਼ ਖੰਭ ਲਾ ਕੇ ਉੱਡ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਕਾਜ਼ੀ ਰਿਸ਼ਵਤੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ, ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਤੇ ਉਚ-ਨੀਚ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚਾ ਖੋਖਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਆਪ ਵੀ ਬੱਦਤਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੀਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦਾ ਜੀਣਾ ਮੁਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਲੋਕਾਈ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਢਹਿ ਰਿਹਾ। ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਤੇ ਜ਼ਬਰ ਨੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸਾਹ-ਸਤ ਹੀਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਰੀਂਗਦੇ ਕੀੜਿਆਂ-ਮਕੋੜਿਆਂ ਵਰਗਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਲੋਕ ਤ੍ਰਾਹ-ਤ੍ਰਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਈ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਪਹੁੰਚ ਗਈ:

ਸੁਣੀ ਪੁਕਾਰਿ ਦਾਤਾਰ ਪ੍ਰਭੁ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਜਗ ਮਾਹਿ ਪਠਾਇਆ। (ਵਾਰ ੧, ੨੩)

ਲੋਕ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾਪ, ਜ਼ੁਲਮ-ਓ-ਸਿਤਮ ਅਤੇ ਅਧਰਮ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੂੜ ਦੀ ਕਾਲੀ ਬੋਲੀ ਰਾਤ ਸੱਚ ਰੂਪੀ ਚੰਦਰਮਾ ਨੂੰ ਢੱਕ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਨੇਕੀ, ਮੁਹੱਬਤ ਤੇ ਦਇਆ ਦਾ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੱਬੀ ਦੂਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੂਰ ਨਾਲ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਸੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਗਮਨ ਨਾਲ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਠੰਡ ਵਰਤ ਗਈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ, ਦਇਆ, ਧਰਮ, ਸੱਚ, ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਮਿਹਰਾਂ ਦਾ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਇਸ ਬਾਬਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:

ਚੜਿਆ ਸੂਰਜੁ ਜਗੁ ਰੁਸਨਾਈ (ਵਾਰ ੧:੩੪)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਸੀ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅਗਿਆਨਤਾ, ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ, ਜਾਤਾਂ-ਪਾਤਾਂ, ਨਾ-ਇਨਸਾਫੀਆਂ, ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਤੇ ਕੂੜ ਦੇ ਪਸਾਰੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਰਮ-ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਜੋੜਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੇਕ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਉਣਾ, ਸੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਦੱਸਣੀ ਤੇ ਭੁੱਲੇ-ਭਟਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਪਾਉਣਾ।

ਇਹ ਮਹਾਨ ਤੇ ਬਹੁਤ ਕਠਨ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਜਾਹਰ ਪੀਰ ਜਗਤੁ ਗੁਰੁ ਬਾਬਾ' ਜੋ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਗੁਰੂ ਸਨ, ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ੧੫ ਅਪ੍ਰੈਲ ੧੪੬੯ ਈ., ੨੦ ਵੈਸਾਖ ੧੫੨੬ ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ ਨੂੰ ਰਾਇ ਭੋਇ ਦੀ ਤਲਵੰਡੀ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੋਇਆ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਗਰ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਕੋਈ ੪੦ ਕੁ ਮੀਲ ਦੀ ਵਿੱਥ 'ਤੇ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮਹਿਤਾ ਕਾਲੂ ਜੀ ਇਕ ਭੱਟੀ ਜਗੀਰਦਾਰ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਦੇ ਪਟਵਾਰੀ ਜਾਂ ਲੇਖਾਕਾਰ ਸਨ। ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਅਧਿਆਪਕ ਪਾਸ ਪੜ੍ਹਨ ਭੇਜਿਆ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਲਿੱਪੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਤੇ ਲਿਖਣੀ ਸਿੱਖਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਣਿਤ ਤੇ ਵਹੀ-ਖਾਤੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਫਾਰਸੀ ਤੇ ਇਸਲਾਮੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ

*ਇੱਥਣ ਕਲਾਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਮੌਲਵੀ ਪਾਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਆਮ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਮਕਾਲੀ ਭਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਬੜੀ ਡੂੰਘੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ, ਸਿਧ ਗੋਸਟਿ, ਓਅੰਕਾਰ, ਬਾਰਹ ਮਾਹ ਤੁਖਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਦਵਤਾ ਭਰਪੂਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਲੰਮੇ ਸਫਰਾਂ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਧਰਮ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੋਗੀਆਂ, ਪੰਡਤਾਂ ਅਤੇ ਸੂਫੀਆਂ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡੂੰਘੀ ਵਿਦਵਤਾ ਅਤੇ ਨਰੋਈ ਅਕਲ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦਾ ਹਾਮੀ ਬਣਾਇਆ। ਚੋਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਗਤੁ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੇ ਮੁਰੀਦ ਬਣਦੇ ਗਏ।

ਨੌਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨੇਊ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਰਸਮ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਜਨੇਊ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਜਨੇਊ ਪਹਿਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜਾ

'ਨਾ ਏਹੁ ਤੁਟੈ ਨ ਮਲੁ ਲਗੈ ਨਾ ਏਹੁ ਜਲੈ ਨ ਜਾਇ॥' (ਪੰਨਾ ੪੭੧)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਮਨ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚ ਇਵੇਂ ਲੀਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਉਸਤਤ ਵਿਚ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਣ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਏ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਿਵਾਏ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਸਰੀਰਕ ਰੋਗ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਉਹ ਵੈਦ ਬੁਲਾ ਲਿਆਏ। ਇਸ ਗ਼ਲਤਫਹਿਮੀ ਉਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਹੱਸ ਪਏ ਤੇ ਆਖਿਆ:

ਹਮ ਰਤੇ ਸਹੁ ਆਪਣੇ ਤੂੰ ਕਿਸ ਦਾਰੂ ਦੇਹਿ।

ਜਗਤੁ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਧੰਧੇ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਯਤਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚੋਂ ਨਾ ਕੱਢ ਸਕੇ। ਇਹ ਦਸ਼ਾ ਦਿਨ-ਪ੍ਰਤੀ-ਦਿਨ ਤੀਖਣ ਰੂਪ ਧਾਰਦੀ ਗਈ। ਉਪਰੰਤ ਪਿਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਕਿ ਕੋਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸੌਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭੁੱਖੇ ਸਾਧੂਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਛਕਾਉਣਾ ਹੀ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸੌਦਾ ਸਮਝਿਆ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਘਰ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਭੈਣ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੀਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਪਿਤਾ ਪਾਸੋਂ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈ ਆਏ।

ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਦੇ ਪਤੀ ਭਾਈ ਜੈ ਰਾਮ ਦੀ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਗਵਰਨਰ ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਲੋਧੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਵਿਚ ਲੁਆ ਦਿੱਤਾ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਤੇ ਇਕ ਆਦਰਯੋਗ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਭੂਮੀ ਕਰ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਅਨਾਜ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਬਟਾਲੇ ਦੇ ਮੂਲ ਚੰਦ ਖੱਤਰੀ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਲਖਮੀ ਚੰਦ ਜੀ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਸਦਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੀਬਰ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਗਾਹਕਾਂ ਲਈ ਅਨਾਜ ਤੋਲ ਕੇ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਉਹ 'ਤੇਰਾਂ' ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਪੁੱਜਦੇ ਤਾਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਉਚਾਰਨ 'ਤੇਰਾ' ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅੰਤਰਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ 'ਤੇਰਾ-ਤੇਰਾ' ਦਾ ਹੀ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਜਗਤੁ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਿਸ਼ਨ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤਾ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਨਿਤ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਨਗਰ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਗਦੀ ਵੇਈਂ ਨਦੀ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਗਏ। ਇਹੋ-ਜਿਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰ ਦੀ ਮਗਨਤਾ ਵਿਚ ਗਏ ਕਿ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਅਲੋਪ ਰਹੇ। ਤਿੰਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਨੇਤਰ ਖੋਲ੍ਹੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ, 'ਨਾ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨ ਮੁਸਲਮਾਨ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਾਕ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੌਂਦਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਪਣੇ ਅਲੋਚਕਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਿੱਥੇ ਕਾਜ਼ੀ ਨੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮੋਮਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਰੱਬ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰੱਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਮਨ ਟਿਕਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਭਟਕਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ। ਕਾਜ਼ੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨਵੀਂ ਜੰਮੀ ਵਛੇਰੀ ਦੀ ਚਿੱਤਾ ਵਿਚ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜਾ ਨਵਾਬ ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਕਾਬਲ ਵਿਚ ਘੋੜੇ ਖ੍ਰੀਦਣ ਪਿੱਛੇ ਲਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਚੰਗੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਜਾਹਰ ਪੀਰ ਜਗਤੂ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇਹ ਇਕ ਨਿਰਣੈ-ਜਨਕ ਘਟਨਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜਗਤੂ ਗੁਰੂ ਵਜੋਂ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਉਦੇਸ਼ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਬਾਬੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਚੇਲੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆ। ਦੀਨ ਦੁਖੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਇਕ ਲੰਮੀ ਸੰਸਾਰ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਕਮਰਕੱਸੇ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਹੀ-ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੋਕਾਈ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਹਿਤ ਸੰਸਾਰ ਯਾਤਰਾ ਆਰੰਭੀ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਫੁਰਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ:

ਬਾਬੇ ਭੇਖ ਬਣਾਇਆ ਉਦਾਸੀ ਕੀ ਰੀਤਿ ਚਲਾਈ।

ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੋਧਣਿ ਧਰਤਿ ਲੁਕਾਈ॥੨੪॥

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਐਮਨਾਬਾਦ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਜੇ। ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਾਇਆ। ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਦੇ ਸਵਾਦਿਸ਼ਟ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਲਹੂ ਅਤੇ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਜੀ ਦੀ ਸਧਾਰਨ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੱਸਿਆ। ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਖਲਕਤ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਦੁਆਲੇ ਜੁੜ ਗਈ। ਐਮਨਾਬਾਦ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ ਤੁਲੰਬੇ ਗਏ। ਉਥੇ ਸੱਜਣ ਜਿਹੇ ਠੱਗ ਨੂੰ ਅਸਲ ਸੱਜਣ ਬਣਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਵੱਡੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਪਏ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਕੀਤੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਇਸਲਾਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਕੇਂਦਰਾਂ ਉਤੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਸਾਮੀ-ਧਰਮੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਵੇਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਗਿਆਨ-ਗੁਸਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ, ਰਿੱਧੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ, ਫੋਕਟ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ, ਰੀਤੀ-ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਜੁਗਤ ਸੀ ਕਿ ਆਪ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਉਤਸਵ 'ਤੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਅਨੋਖੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ-ਹੀਣ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਕੇ ਸਤਿ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਆਪ ਜੀ ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਸੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਿੰਦੂ ਤੀਰਥਾਂ ਹਰਿਦੁਆਰ, ਗੋਰਖ ਮਤਾ, ਅਯੁੱਧਿਆ, ਪ੍ਰਯਾਗ, ਬਨਾਰਸ, ਗਯਾ, ਜਗਨਨਾਥ ਪੁਰੀ, ਮਦੁਰਾਈ, ਰਾਮੇਸ਼ਵਰਮ, ਸੋਮਨਾਥ, ਦਵਾਰਕਾ, ਪੁਸ਼ਕਰ, ਮਥਰਾ, ਬਿਰੰਦਾਬਨ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ, ਪਿਹੋਵਾ, ਕਰਨਾਲ ਆਦਿ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿੰਗਲਾਦੀਪ, ਸਿੱਕਮ, ਆਸਾਮ, ਬੰਗਾਲ, ਉੜੀਸਾ, ਦਰਾਵੜ, ਔਰੰਗਾਬਾਦ, ਉਜੈਨ, ਕੱਛ, ਅਜਮੇਰ ਆਦਿ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ।

ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਵੈਸ਼ਨੋ ਦੇਵੀ, ਮਟਨ ਵਿਚ

ਅਮਰਨਾਥ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਬਰਫਾਂ ਲੱਦੇ ਸੁਮੇਰ ਪਰਬਤ ਉੱਤੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਸਿੱਧਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ:

ਬਾਬਾ ਫਿਰਿ ਮਕੇ ਗਇਆ ਨੀਲ ਬਸਤ੍ਰ ਧਾਰੇ ਬਨਵਾਰੀ।

ਆਸਾ ਹਥਿ ਕਿਤਾਬ ਕਛਿ ਕੂਜਾ ਬਾਂਗ ਮੁਸਲਾ ਧਾਰੀ। (ਵਾਰ ੧:੩੨)

ਓਪਰੀਆਂ ਧਰਤੀਆਂ ਓਪਰੇ ਲੋਕ ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਓਪਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਨ। ਮੱਕੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਭ ਪਾਸੇ ਰੱਬ ਹੈ। ਰੱਬ ਸਰਬ-ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਸ਼ੁੱਭ ਅਮਲਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਜਾਂ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਹਿੰਦੂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ।

ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਜਗਤੁ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਕਸੂਰ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਤੁਲੰਭਾ, ਮੁਲਤਾਨ, ਬਹਾਵਲਪੁਰ, ਸ਼ਖਰ ਆਦਿ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਮਕਰਾਨ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ। ਮਦੀਨੇ ਤੋਂ ਬਸਰੇ ਫਿਰ ਕਰਬਲਾ ਤੇ ਬਗਦਾਦ ਪੁੱਜੇ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ:

ਫਿਰਿ ਬਾਬਾ ਗਇਆ ਬਗਦਾਦ ਨੋ ਬਾਹਰਿ ਜਾਇ ਕੀਤਾ ਅਸਥਾਨਾ।

ਇਕ ਬਾਬਾ ਅਕਾਲ ਰੂਪੁ ਦੂਜਾ ਰਬਾਬੀ ਮਰਦਾਨਾ। (ਵਾਰ ੧:੩੫)

ਰਾਗ ਨੂੰ ਨਾ-ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰਬਾਬ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ, ਸੱਤ ਪਤਾਲ, ਸੱਤ ਅਕਾਸ਼ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 'ਪਤਾਲਾ ਪਾਤਾਲ ਲਖ ਅਗਾਸਾ ਆਗਾਸ' ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੱਸਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ 'ਜਾਹਰ ਕਲਾ ਨ ਛਪੈ ਛਪਾਈ' ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

ਗੜ ਬਗਦਾਦੁ ਨਿਵਾਇਕੈ ਮਕਾ ਮਦੀਨਾ ਸਭੇ ਨਿਵਾਇਆ।

ਸਿਧ ਚਉਰਾਸੀਹ ਮੰਡਲੀ ਖਟਿ ਦਰਸਨਿ ਪਾਖੰਡਿ ਜਿਣਾਇਆ।

ਪਾਤਾਲਾ ਆਕਾਸ ਲਖ ਜੀਤੀ ਧਰਤੀ ਜਗਤੁ ਸਬਾਇਆ।

ਜੀਤੀ ਨਉਖੰਡ ਮੇਦਨੀ ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਚਕ੍ਰ ਫਿਰਾਇਆ। (ਵਾਰ ੧:੩੭)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਗਦਾਦ ਤੋਂ ਤਹਿਰਾਨ, ਮਸਤੱਕ ਬੁਖਾਰਾ, ਸਮਰਕੰਦ, ਕਾਬਲ ਤੇ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਦੇ ਰਸਤੇ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਦੇ ਲਾਗੇ ਹਸਨ ਅਬਦਾਲ ਪੁੱਜੇ ਜਿੱਥੇ ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਤੋੜਿਆ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਐਮਨਾਬਾਦ ਤੋਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਆ ਗਏ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਤਾਰਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਪਠਾਨਕੋਟ, ਰਵਾਲਸਰ, ਕੁਲੂ ਮਨਾਲੀ, ਕੀਰਤਪੁਰ, ਧਰਮਪੁਰ, ਪਿੰਜੌਰ, ਜੌਹਰਸਰ, ਦੇਹਰਾਦੂਨ, ਹਰਿਦੁਆਰ, ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼, ਜੋਸ਼ੀਮੱਠ, ਕੇਦਾਰਨਾਥ, ਬਦਰੀਨਾਥ, ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ, ਨੈਨੀਤਾਲ, ਰੀਠਾ ਸਾਹਿਬ, ਨਾਨਕ ਮਤਾ, ਪੀਲੀਭੀਤ, ਗੋਰਖਪੁਰ, ਕਠਮੰਡੂ (ਨੇਪਾਲ), ਸੋਲੋਖੁੰਬੂ ਸਰਬਿਆਂ ਚੌਂਗ, ਬ੍ਰਹਮਕੁੰਡ, ਵਾਲੌਂਗ, ਨਾਨਕਿੰਗ (ਚੀਨ), ਨਾਕਿਆਂਗ, ਨਾਨਿੰਗ, ਨਾਨਕਫੁੰਗੀ, ਚੁਸ਼ੂਲ, ਉਪਸ਼ੀਕਾਰਾ, ਲੇਹ, ਨੀਮ ਅਮਰਨਾਥ, ਪਹਿਲਗਾਮ, ਮਟਨ, ਅਨੰਤਨਾਗ, ਬਾਰਾਮੂਲਾ, ਊੜੀ, ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ, ਸਿਆਲਕੋਟ ਤੋਂ ਐਮਨਾਬਾਦ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਪੁੱਜੇ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਅਚਲ-ਵਟਾਲਾ, ਮੁਲਤਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਵੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਿਵਰਾਤਰੀ ਦੇ ਮੇਲੇ ਅਚਲ ਵਟਾਲੇ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਇਆ। ਸਿੱਧਾਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਕਲਾਬਾਜ਼ੀਆਂ ਫੇਲ ਕਰਕੇ ਮੇਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪ ਜੀ ਮੁਲਤਾਨ ਪੀਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁੱਜੇ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ:

-ਮੇਲਾ ਸੁਣਿ ਸਿਵਰਾਤਿ ਦਾ ਬਾਬਾ ਅਚਲ ਵਟਾਲੇ ਆਈ। (ਵਾਰ ੧:੩੯)

-ਬਾਬੇ ਕੀਤੀ ਸਿਧਿ ਗੋਸਟਿ ਸਬਦਿ ਸਾਂਤਿ ਸਿਧਾਂ ਵਿਚਿ ਆਈ।

ਜਿਣਿ ਮੇਲਾ ਸਿਵਰਾਤਿ ਦਾ ਖਟ ਦਰਸਨ ਆਦੇਸਿ ਕਰਾਈ।

ਸਿਧਿ ਬੋਲਨਿ ਸੁਭ ਬਚਨਿ ਧਨੁ ਨਾਨਕ ਤੇਰੀ ਵਡੀ ਕਮਾਈ।
 ਵਡਾ ਪੁਰਖੁ ਪਰਗਟਿਆ ਕਲਿਜੁਗਿ ਅੰਦਰ ਜੋਤਿ ਜਗਾਈ।
 ਮੇਲਿਓ ਬਾਬਾ ਉਠਿਆ ਮੁਲਤਾਨੇ ਦੀ ਜਾਰਤਿ ਜਾਈ।
 ਅਗੋਂ ਪੀਰ ਮੁਲਤਾਨ ਦੇ ਦੁਧਿ ਕਟੋਰਾ ਭਰਿ ਲੈ ਆਈ।
 ਬਾਬੇ ਕਢਿ ਕਰਿ ਬਗਲ ਤੇ ਚੰਬੇਲੀ ਦੁਧ ਵਿਚਿ ਮਿਲਾਈ।
 ਜਿਉ ਸਾਗਰ ਵਿਚਿ ਗੰਗ ਸਮਾਈ॥੪੪॥

(ਵਾਰ ੧)

ਇਸ ਉਦਾਸੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦਾ ਨਗਰ ਵਸਾਇਆ। ਆਪਣੀ ਪੱਕੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਇਥੇ ਕਰ ਲਈ। ਇਥੇ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਰਮਮਿੱਤਰ ਮਰਦਾਨੇ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਆ ਵੱਸਿਆ। ਇਥੇ ਹੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਵਰਗੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਬਣੇ। ਇਥੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੇ ਵਿਧੀਵਤ ਜੀਵਨ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ। ਇਥੇ ਇਕ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਬਣ ਗਈ। ਜਿਸ ਬਾਬਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

ਗਿਆਨੁ ਗੋਸਟਿ ਚਰਚਾ ਸਦਾ ਅਨਹਦਿ ਸਬਦਿ ਉਠੇ ਧੁਨਕਾਰਾ। (ਵਾਰ ੧:੩੮)

ਇਥੇ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਆਏ। ਐਸਾ ਦੀਦਾਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਜੋਤ ਹੋ ਗਏ। ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਬਣ ਗਏ। ੧੫੩੯ ਈ. ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੋਤ ਰੂਪੀ ਨੂਰ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਵਿਚ ਟਿਕਾ ਕੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾ ਗਏ।

ਬਾਣੀ ਰਚਨਾ: ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ੧੯ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਰਾਗ ਹਨ: ੧. ਸਿਰੀ ਰਾਗ, ੨. ਮਾਝ, ੩. ਗਉੜੀ, ੪. ਆਸਾ, ੫. ਗੁਜਰੀ, ੬. ਵਡਹੰਸ, ੭. ਸੋਰਠਿ, ੮. ਧਨਾਸਰੀ, ੯. ਤਿਲੰਗ, ੧੦. ਸੂਹੀ, ੧੧. ਬਿਲਾਵਲ, ੧੨. ਰਾਮਕਲੀ, ੧੩. ਮਾਰੂ, ੧੪. ਤੁਖਾਰੀ, ੧੫. ਭੈਰਉ, ੧੬. ਬਸੰਤ, ੧੭. ਸਾਰੰਗ, ੧੮. ਮਲਾਰ, ੧੯. ਪ੍ਰਭਾਤੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਾਣੀਆਂ ਜਪੁ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ, ਮਾਝ ਕੀ ਵਾਰ, ਮਲਾਰ ਕੀ ਵਾਰ, ਸਿਧ ਗੋਸਟਿ, ਪਹਰੇ, ਓਅੰਕਾਰ, ਬਾਰਹਮਾਹ ਤੁਖਾਰੀ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਇਕ ਉੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਤੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇਕ ਮਹਾਨ ਚਿੰਤਕ, ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਮਾਜ-ਸੁਧਾਰਕ, ਸੁਹਿਰਦ ਉਪਦੇਸ਼ਕ, ਅਦੁੱਤੀ ਰਹੱਸਵਾਦੀ, ਅਣਖੱਕ ਸੈਲਾਨੀ, ਉਚ-ਕੋਟੀ ਦੇ ਸ਼ਾਇਰ ਤੇ ਨਿੱਡਰ ਬੁਲਾਰੇ ਸਨ। ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਪੀਰ, ਗੁਰੂ ਸਨ ਜੋ ਸਭ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣਾ ਪੀਰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹਰ ਬੁੱਧਵਾਰ ਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ੧੨ ਵਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਸੰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਭਿਲਾਖੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗਯਾਰ ਹੋ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਣ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ ਬਣਨ।

ਧਰਮ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲਾ ਰਾਹ ਦਿਖਲਾ ਗਏ

-ਸ. ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਖੋਦੇਬੇਟ

ਪੋਹ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਰਾਤਾਂ ਠੰਡੀਆਂ ਠਾਰ
ਛੱਡਿਆ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦਸਵੇਂ ਦਾਤਾਰ ਨੇ।
ਝੱਖੜ ਹਨੇਰੀ ਉੱਤੋਂ ਸੀਤ ਪੈਂਦੀ ਕਹਿਰ ਦੀ।
ਸਰਸਾ ਦੀ ਨਦੀ ਸੀ ਛਲਾਂਵਾਂ ਪਈ ਮਾਰਦੀ।
ਸਰਸਾ ਦੀ ਨਦੀ ਉੱਤੇ ਪੈ ਗਏ ਵਿਛੋੜੇ ਨੇ।
ਵੱਡੇ ਪੁੱਤ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਛੋਟੇ ਦਾਦੀ ਕੋਲੇ ਨੇ।
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ, ਚਾਲੀ ਸਿੰਘ ਭੁੱਖੇ ਤਿਹਾਏ ਨੇ।
ਗੜ੍ਹੀ ਚਮਕੌਰ ਵਿਚ ਡੇਰੇ ਗੁਰਾਂ ਲਾਏ ਨੇ।
ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਯੁੱਧ ਹੈ ਅਸਾਵਾਂ ਅੱਜ ਕਰਨਾ।
ਸਵਾ-ਸਵਾ ਲੱਖ ਨਾਲ 'ਕੱਲੇ ਸਿੰਘ ਲੜਨਾ।
ਜੰਗ ਵੱਲ ਤੋਰੇ ਪੁੱਤ ਕਰ ਹੱਥੀਂ ਤਿਆਰੇ ਨੇ।
ਹੋਏ ਜਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਗੁਰਾਂ ਛੱਡੇ ਜੈਕਾਰੇ ਨੇ।
ਬੁੱਢੀ ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਤੇ ਮਾਸੂਮ ਜਿੰਦਾਂ ਨਾਲੇ ਨੇ।
ਮਿਲ ਗਿਆ ਗੰਗੂ ਵੱਲ ਖੇੜੀ ਪਾਏ ਚਾਲੇ ਨੇ।
ਹੋਇਆ ਬੇਈਮਾਨ ਗੰਗੂ ਕਹਿਰ ਕਮਾ ਗਿਆ।
ਛੋਟੇ ਮਾਸੂਮਾਂ ਤਾਈਂ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਫੜਾ ਗਿਆ।
ਕੀਤਾ ਸਰਹੰਦ ਜਦੋਂ ਸੂਬੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਏ।
ਗੱਜ ਕੇ ਬਲਾਉਂਦੇ ਫਤਿਹ ਪੁੱਤ ਦਸਮੇਸ਼ ਦੇ।
ਵਿੱਚ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਦੇ ਕੈਦ ਜਿੰਦਾਂ ਨਿੱਕੀਆਂ।
ਹੋਇਆ ਜੋ ਕਹਿਰ, ਗੱਲਾਂ ਜਾਣ ਨਾ ਲਿਖੀਆਂ।
ਬਖਸ਼ ਦੂਂ ਜਾਨ ਬੋਢੀ ਈਨ ਮੰਨੋ ਮੇਰੀ ਉਏ।
ਧੰਨ ਦੌਲਤ ਬੰਗਲੇ ਦਊਂ ਲਾਉ ਨਾ ਦੇਰੀ ਉਏ।
ਲਾਲਚ ਅਨੇਕਾਂ ਦਿੱਤੇ, ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਡਰਾਏ ਨੇ।
ਪੁੱਤ ਦਸਮੇਸ਼ ਦੇ ਨਾ ਰਤਾ ਘਬਰਾਏ ਨੇ।
ਕੰਧਾਂ ਵਿਚ ਚਿਣਨੇ ਦਾ ਫਤਵਾ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ।
ਕਰ ਦਿਉ ਖ਼ਤਮ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ।
ਖੜ੍ਹੇ ਨੇ ਮਾਸੂਮ ਨੀਹਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ।
ਦਸਮੇਸ਼ ਦੇ ਲਾਲਾਂ ਤਾਈਂ ਵਿਚ ਲੁੱਕੋ ਗਈਆਂ।
ਪਾ ਗਏ ਸ਼ਹੀਦੀ ਕਉਲ ਸੂਰਮੇ ਪੁਗਾ ਗਏ।
ਧਰਮ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲਾ ਰਾਹ ਦਿਖਲਾ ਗਏ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਖ਼ਬਰਨਾਮਾ

ਪੰਥਕ ਜ਼ਾਹੋ-ਜ਼ਲਾਲ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਲੋਕ
ਭਲਾਈ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਯਾਦਗਾਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ
-ਭਾਈ ਲੌਗੋਵਾਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਸੰਨ ੧੯੨੦ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਮੂਹ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਪੰਥਕ ਜ਼ਾਹੋ-ਜ਼ਲਾਲ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗੋਵਾਲ ਨੇ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸ਼ਾਨਾਮੱਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਨੂੰ ਮਹੰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੁਡਵਾ ਕੇ ਸੰਗਤੀ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਦੇਣ ਦਾ ਉਹ ਸਫ਼ਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਇਸ ਮਹਾਨ ਸੰਸਥਾ ਅੱਜ ਇਕ ਸਦੀ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਨੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਜਿਥੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਖੇਤਰ 'ਚ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਲੌਗੋਵਾਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਆਗੂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਸਦਾ ਹੀ ਮੋਹਰੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਲੌਗੋਵਾਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦਰਜਾ-ਬ-ਦਰਜਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਮਾਣਮੱਤੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹੀ ਇਕੋ-ਇਕ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਇਸ ਸੰਸਥਾ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਉਹ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸੰਗਠਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਡੇਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਮਰਿਯਾਦਾ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਵੀ ਭਰਪੂਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਣ ਵੀ ਹਾਸਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ੨੫ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਲਗਭਗ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਵੀ ਹੋਂਦ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਬਕਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਹਤਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਦਲੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਚਾਂਦ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੇਵਾਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦਾ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਪਾਵਨ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਰਵਣ ਕਰਵਾਇਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਭਾਈ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮੂਵਾਲਾ, ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਖੁਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ, ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲਕਾ, ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ, ਸ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਫਰਵਾਲ, ਸ. ਸੁਖਵਰਸ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ, ਸ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇੜਾ, ਸ. ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਟਲਾ, ਬੀਬੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਧਰਮਕੋਟ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋੜਾਸਿੰਘਾ, ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ, ਸ. ਬਿਜੈ ਸਿੰਘ, ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੀ ਤੇ ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਨਪੁਰ ਤੇ ਸ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਥਰੇਵਾਲ, ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦਾਸ, ਸ. ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਲੇਹਲ, ਸ. ਕਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਿਆਮਪੁਰ ਤੇ ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਵਾਲ, ਸ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੁਪ੍ਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ, ਸ. ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਸਹਾਇਕ ਸੁਪ੍ਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ, ਸਾਬਕਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਦਲੀਵਾਲ, ਸ. ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ, ਸ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ, ਸ. ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ, ਡਾ. ਸੂਬਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਟਾਫ਼ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ੧੬ ਨਵੰਬਰ

ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦਾ ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਕੀਤਾ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਫ਼ਤਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਸਮੇਤ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮੂਵਾਲਾ, ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਖੁਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਸਕੱਤਰ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋੜਾਸਿੰਘਾ ਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਗੁਲਦਸਤੇ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਨਾਲ ਮੁੜ

ਪੰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯਤਨ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕਰਨ, ਕੌਮੀ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਸਰਲੀਕਰਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਹਿੰਤਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਪੰਥ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਕਾਰਜ ਕਰਨਗੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ, ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲਕਾ, ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ, ਸ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਫਰਵਾਲ, ਸ. ਸੁਖਵਰਸ਼ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ, ਸ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇੜਾ, ਸ. ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਟਲਾ, ਸ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੱਲਾ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾਸਿੰਘਾ, ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ, ਸ. ਬਿਜੈ ਸਿੰਘ, ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੀ ਤੇ ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਨਪੁਰ ਤੇ ਸ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਥਰੇਵਾਲ, ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦਾਸ, ਸ. ਕਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਿਆਮਪੁਰ, ਵਧੀਕ ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੂਬੀ, ਸ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੁਪ੍ਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ, ਸ. ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਸਹਾਇਕ ਸੁਪ੍ਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

੧੭ ਨਵੰਬਰ

੧੯੮੪ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਸਵਾਗਤ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲੇ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ -ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ੧੯੮੪ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਭਾਵੇਂ ਦੇਰ ਨਾਲ ਹੀ ਆਇਆ ਹੈ ਪਰ ਦਰੁਸਤ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਹ ਕੇਸ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਮਹੱਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਜਦਕਿ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ, ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ੩੪ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਨਸਾਫ ਲੈਣ ਲਈ ਦਰ ਦਰ ਦੀਆਂ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦੇ ਅਤੇ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇ ਕੇ ਨਿਵਾਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਰੋਸ ਠੰਡਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

੨੦ ਨਵੰਬਰ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦਾ ਸੱਥਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰਵਾਨਾ ਮੰਦਭਾਗੀ ਹੈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਰੱਦ ਕਰਨਾ -ਭਾਈ ਲੌਗੋਵਾਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ੨੩ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁਰਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ੧੨੨੭ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦਾ ਜਥਾ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗੋਵਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਲਾਈਪੁਰ ਤੇ ਬੀਬੀ ਸਵਰਨ ਕੌਰ ਤੇੜਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਜਥੇ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਥੇ ਨਾਲ ਜਨਰਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵਜੋਂ ਸ. ਕਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇੰਚਾਰਜ ਯਾਤਰਾ ਵਿਭਾਗ ਗਏ ਹਨ। ਜਥਾ ਤੌਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗੋਵਾਲ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਥੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦਿੱਤੇ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਵਾਰ ੧੬੩੦ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਿੱਲੀ ਸਥਿਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੂਤਾਵਾਸ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ੪੦੩ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਰੱਦ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਥੇ ਦੀ ਰਵਾਨੀ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗੋਵਾਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਮੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਥੇ ਵਿੱਚੋਂ ੪੦੦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਮੰਦਭਾਗੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਠੇਸ ਪੁੱਜੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੫੦ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਪਰੰਤੂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੂਤਾਵਾਸ ਨੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪਾਸਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਵੀਜ਼ੇ ਰੱਦ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਰੋਸ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਮਨਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ੫੫੦ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਖੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਉਲੀਕਣ ਲਈ ਇਕ ਵਫ਼ਦ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦਕਿ ਇਸ ਜਥੇ ਦੇ ਆਗੂ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨਗੇ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਲਾਂਘੇ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਥੇ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਲਿਟਰੇਚਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਚੌਲੇ, ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਤੇ ਤਬਲਾ ਦੇ ਸੈੱਟ, ਕਕਾਰ, ਲੋਈਆਂ, ਸਿਰੋਪਾਓ, ਗੁਟਕਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਰੁਮਾਲੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਥਾ ਰਵਾਨਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੈਂਪਲਾ, ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋੜਾਸਿੰਘਾ, ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਐਕਸੀਅਨ, ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੀ, ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਨਪੁਰ, ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦਾਸ, ਸ. ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ, ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਵਾਲ, ਸ. ਕਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਿਆਮਪੁਰ, ਇੰਚਾਰਜ ਸ. ਕਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਪ੍ਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ ਸ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਸਹਾਇਕ ਸੁਪ੍ਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ ਸ. ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਬਹਿੜਵਾਲ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਟਾਫ਼ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ।

(ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ ੪੭ 'ਤੇ)

1. ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਸੰਤ ਘਾਟ ਸਾਹਿਬ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਤੋਂ ਸਜਾਏ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਪਾਲਕੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਜਾਏ ਹੋਏ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ।
2. ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੌਰਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮੂਵਾਲਾ, ਸ. ਖੁਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਸ. ਸਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਲੋਹੀਆ, ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬੂਹ, ਸ. ਸ਼ਰਵਨ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ, ਸ. ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਡੋਗਰਾਵਾਲਾ, ਬੀਬੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਰੂਹੀ ਤੇ ਹੋਰ। (22 ਨਵੰਬਰ)

ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦਿਤ ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕਲਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਆਰੰਭ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਰੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਠੋਡੇਵਾਲ, ਬਾਬਾ ਸਬੇਰ ਸਿੰਘ, ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਖੁਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਮੈਂਬਰ ਸ. ਸੁਖਵਰਸ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ, ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬੂਹ, ਸ. ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ। (22 ਨਵੰਬਰ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸਜਾਏ ਗਏ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਸਮੇਂ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੈਂਬਰ ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲਕਾ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਸਕੱਤਰ ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਤਸਿੰਘਾ, ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਨਪੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ। (22 ਨਵੰਬਰ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 549ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਮੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਕਤ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਨਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਰੀਰ ਕੌਰ ਤੇ ਹੋਰ। (23 ਨਵੰਬਰ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸਾਂਝੇ ਰੂਪ 'ਚ ਜੋਨੇ ਅਤੇ ਰਾਂਦੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਿੱਕੇ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਬਦਨੌਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਮਹੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਸ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮੂਦਾਲਾ, ਐਂਟ੍ਰਿਗ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ। (23 ਨਵੰਬਰ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 549ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਹੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ ਸਿੰਘ ਬਦਨੌਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ, ਸ. ਸੁਬਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ,

ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਿਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ, ਜਥੇ. ਤੇਤਾ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀ: ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ, ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਇੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ.ਕੇ.,

ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥ ਅਕਾਲੀ ਬੁੰਢਾ ਦਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜਥੇ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮੂਦਾਲ। (23 ਨਵੰਬਰ)

(ਪੰਨਾ ੪੨ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ ਦੇ ਗੁੰਬਦ 'ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕਲਸ ਚੜ੍ਹਾਏ

ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ- ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ ਦੇ ਨਵੇਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਗੁੰਬਦ ਉੱਪਰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕਲਸ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਉਪਰੰਤ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਬਾਬਾ ਸ਼ਬੇਗ ਸਿੰਘ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਰਬਾਰ ਹਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਛੱਤ ਅਤੇ ਦੀਵਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਮੀਨਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਬਾਬਾ ਸ਼ਬੇਗ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਗੁੰਬਦ 'ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਬੰਧੀ ਬਾਬਾ ਸ਼ਬੇਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਲਸ ਉੱਪਰ ਡੇਢ ਕਿਲੋ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਪਰਤਾਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਲੋਹੀਆਂ, ਸ. ਖੁਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬੂਹ, ਸ. ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ, ਸ. ਸੁਖਵਰਸ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ, ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੈਂਪਲਾ, ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਐਕਸੀਅਨ, ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੀ, ਸ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੱਡਾ, ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂਵਾਲ, ਸ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

੨੧ ਨਵੰਬਰ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਜਾਇਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁਰਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਨਗਰ-ਕੀਰਤਨ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਛਤਰ-ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਅਤੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਜਾਏ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਮੌਕੇ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ 'ਤੇ ਚੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਅਤੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੌਰਾਨ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ-ਜੱਸ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਚਾਹ, ਮਠਿਆਈਆਂ, ਫਰੂਟ ਆਦਿ ਲੰਗਰ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਅਧਿਕਾਰੀ, ਕਰਮਚਾਰੀ, ਸਕੂਲਾਂ/ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਸਕੂਲੀ ਬੈਂਡ, ਸਿੰਘ-ਸਭਾਵਾਂ, ਟਕਸਾਲਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਭਾ-ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ, ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਗੱਤਕਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਬੈਂਡ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਨਿਵਾਸ, ਬ੍ਰਹਮ ਬੂਟਾ ਮਾਰਕੀਟ, ਚੌਂਕ ਘੰਟਾ ਘਰ, ਬਜ਼ਾਰ ਮਾਈ ਸੇਵਾ, ਬਜ਼ਾਰ ਪਾਪੜਾਂ, ਬਜ਼ਾਰ ਬਾਸਾਂ ਵਾਲਾ, ਚੌਂਕ ਛੱਤੀ ਖੂਹੀ, ਚਾਵਲ ਮੰਡੀ, ਢਾਬ ਵਸਤੀ ਰਾਮ, ਚੌਂਕ ਲਛਮਣਸਰ, ਚੌਂਕ ਮੋਨੀ, ਚੌਂਕ ਕਰੋੜੀ, ਚੌਂਕ ਪਰਾਗਦਾਸ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰਿਗ ਮੈਂਬਰ

ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੈਂਬਰ ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲਕਾ, ਭਾਈ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਅਭਿਆਸੀ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਸਕੱਤਰ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਠ ਤੇ ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋੜਾਸਿੰਘਾ, ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਨਪੁਰ, ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਬਿਜੈ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਕਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਿਆਮਪੁਰ, ਸ. ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦਾਸ, ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡ, ਵਧੀਕ ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੂਬੀ, ਸ. ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ, ਸ. ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

੨੨ ਨਵੰਬਰ

ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲਾਂਘੇ ਸਬੰਧੀ ਸਮਾਗਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਖ਼ਾਲਸਾਈ ਜਾਹੋ-ਜਲਾਲ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ

ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ- ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ ਲਾਂਘਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਮੌਕੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਹੱਦੀ ਕਸਬਾ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਖ਼ਾਲਸਾਈ ਜਾਹੋ-ਜਲਾਲ ਨਾਲ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਵਿਖੇ ਸੁਕਰਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੰਥਕ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਸਜਾਏ ਗਏ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਮਨੋਹਰ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਰਦਾਸੀਏ ਭਾਈ ਰਾਜਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਕਰਾਨੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲਾਂਘਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਨੂੰ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਹਿਰਦ ਕਦਮ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ। ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵੱਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਵੀ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲਾਂਘਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ੭੦ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਵੇਰ ਸ਼ਾਮ ਵਿਛੜੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਂਘਾ ਖੁਲ੍ਹਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਹੈ। ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ਮਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਾਬਾ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਬਾ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਵਾਂ, ਬਾਬਾ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਨਿੱਕੇ ਘੁੰਮਣ, ਸ.

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਤ, ਸ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ, ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ, ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ.ਕੇ., ਸ. ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਸ. ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ, ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਰਣੀਕੇ, ਡਾ. ਉਪਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਸ. ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਗਾਬੜੀਆ, ਸ. ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਲਟੋਹਾ, ਸ. ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸ. ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ, ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬੱਬੇਹਾਲੀ, ਸ. ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ, ਸ. ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਲੋਧੀਨੰਗਲ, ਸ. ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ, ਸ੍ਰੀ ਦੇਸਰਾਜ ਧੁੱਗਾ, ਸ. ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਲੋਪੋਕੇ, ਸ੍ਰੀ ਸਰਵਨ ਸਲਾਰੀਆ, ਸ. ਰਵੀਕਰਨ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਸ. ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਚੰਨੂ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮੂਵਾਲਾ, ਸ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਵਿਛੋਆ, ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਖੁਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਸ. ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਲੋਹੀਆ, ਸ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਕੋਟਸ਼ਮੀਰ, ਬੀਬੀ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ, ਸ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ, ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲਕਾ, ਭਾਈ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ, ਸ. ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗੋਰਾ, ਸ. ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਰਾਈਆਂਵਾਲਾ, ਸ. ਅਲਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੱਖੋਕੇ, ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ, ਸ. ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਉਸਮਾ, ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬੂਹ, ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਸ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਫਰਵਾਲ, ਸ. ਮੰਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਪੜਖੇੜੀ, ਸ. ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ, ਸ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੱਲਾ, ਸ. ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਵੱਡੇ, ਸ. ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਕਾਉਣੀ, ਸ. ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ, ਸ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮੰਨਣ, ਸ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੱਸੋਵਾਲ, ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਉਣੀ, ਬੀਬੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਰੂਹੀ, ਭਾਈ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਅਭਿਆਸੀ, ਸ. ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲਾ, ਸ. ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ, ਬਾਬਾ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ, ਬੀਬੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਧਰਮ ਕੋਟ, ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ, ਸ. ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਟਿੱਕਾ, ਸ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਗਵਾਨ, ਸ. ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਨੂੰ ਲੰਗਾਹ, ਸ. ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਉਦੇਵਾਲੀ, ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਾਹਲਾ, ਸ. ਦੀਪਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਸ. ਕੰਵਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਕੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾਕੋਹਨਾ, ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਸ. ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦਾਸ ਤੇ ਸ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੱਡਾ, ਸ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਰੋਜੀ ਬਰਕੰਦੀ, ਸ. ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ ਏ.ਆਰ., ਸ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ, ਸ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਖਲੀਲਪੁਰ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

੨੬ ਨਵੰਬਰ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੫੦ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਖ਼ਾਲਸਾਈ ਸ਼ਾਨੋ-ਸ਼ੌਕਤ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮਾਗਮ 'ਚ
ਪਹਿਚੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ

ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ- ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਵਨ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਤੋਂ ਖ਼ਾਲਸਾਈ ਸ਼ਾਨੋ-ਸ਼ੌਕਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਮੁੱਖ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਪੰਥਕ ਤੇ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਹੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਸ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀ ਵੀ. ਪੀ. ਸਿੰਘ ਬਦਨੌਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਗੂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੰਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਹੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਆਪਣੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਸਰਬਸਾਂਝੇ ਰਹਿਬਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਮਿਲਵਰਤਨ ਦਾ ਅਦਭੁਤ ਮਾਰਗ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਵੰਡਿਆ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਕ ਮਹਾਨ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ, ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਰਹਿਬਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਹੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਚਮਤਕਾਰੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਨੇਹੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆ ਰਹੇ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਕ ਮੁਬਾਰਕ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ, ਉਪਦੇਸ਼ ਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਤੱਕ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਹ ਕਾਰਜ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ 'ਚ ਸਥਿਤ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਾਵਾਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ 'ਚ ਉਭਾਰਨ ਲਈ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬਧਤਾ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗੀ। ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਸਮਾਗਮ ਚਲਾਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੇਧਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਪ੍ਰਸਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ੫੫੦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਇਕ ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲਾਂਘਾ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੱਕ ਖੂਬਸੂਰਤ ਲਾਂਘਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਜਲਦ ਦੀ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਜਲਦ ਹੀ ਆਰੰਭੇ ਜਾਣਗੇ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ ਨੇ ਵੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਘਰ-ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਜ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲਾਂਘਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦੀ ਸਿਖਰ

- ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਬਦਨੌਰ

ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀ ਵੀ. ਪੀ. ਸਿੰਘ ਬਦਨੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦੌਰਾਨ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਲਈ ਸਰਬਸਾਂਝੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਬਦਨੌਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ

ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦੀ ਸਿਖਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵੱਡੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਲਈ ਉਦਾਸੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਨਿਵਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਵਸਾਉਣ ਨੂੰ ਵੀ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਕਦਮ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਇਸਤਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ੫੫੦ਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਹੋਣ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਾਗ ਦੱਸਿਆ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ

-ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਉੱਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸਰਬ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ, ਕਿਰਤ ਕਰਨ, ਵੰਡ ਛਕਣ, ਨਾਮ ਜਪਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪੰਗਤ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਵੀ ਬੰਨ੍ਹੀ, ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਅੰਦਰ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਵੇ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਸੁੱਖ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਸੁਖਾਵਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਇਕ ਧਾਗੇ ਵਿਚ ਪਰੋਣ ਲਈ ਵੱਡਾ ਮੌਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸਮੁੱਚਾ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਗਵਾਈ-ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਜੁਗ ਪਲਟਾਉਂਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਆਰਥਿਕ, ਵਿਗਿਆਨਕ, ਵਪਾਰਕ ਭਾਵ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਮਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਸਮੂਹ ਧਾਰਮਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ-ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ,

ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹੱਕ, ਸੱਚ, ਇਨਸਾਫ਼, ਬਰਾਬਰਤਾ, ਕਿਰਤ, ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੋੜਦੀ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ, ਧਰਮ, ਸਮਾਜ ਦੀ ਬੇਹਤਰ ਬੁਨਿਆਦ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ੪੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੇ ਸ਼ੁਭ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਾਵਨ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਿਆਨ ਗੋਦੜੀ ਸਾਹਿਬ ਹਰਿਦੁਆਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਡਾਂਗ ਮਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿਕਮ ਅਤੇ ਜਗਨਨਾਥ ਪੁਰੀ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੁਰਨ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਸੁਹਿਰਦਾ ਨਾਲ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਵਨ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਸਥਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੰਬੋਧਨ

ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥ ਅਕਾਲੀ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਈਵੇਂ ਕਰੋੜੀ, ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ.ਕੇ., ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਿੱਤ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮੂਵਾਲਾ, ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਜਥੇਦਾਰ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਸਟੇਜ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਗਿਆਨੀ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਨੇ ਨਿਭਾਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ, ਢਾਡੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਗੁਰ-ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਥਾਵਾਚਕ ਗਿਆਨੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੋਹਰ-ਏ-ਮਸਕੀਨ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਸਾਹਿਬ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਭਰਾਅ ਨੇ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਸੋਨੇ ਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਸੰਗਤ ਅਰਪਣ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਕੀਤੇ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੪੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਿੱਕੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਸਿੱਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਬਦਨੌਰ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਨੇ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ੧੦ ਗ੍ਰਾਮ ਅਤੇ ੫ ਗ੍ਰਾਮ ਵਜ਼ਨ ਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ੨੪ ਕੈਰੇਟ ਸੋਨ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦਾ ਵਜ਼ਨ ੫੦ ਗ੍ਰਾਮ ਅਤੇ ੨੫ ਗ੍ਰਾਮ ਹੈ। ਸਿਕਿਆ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਉਕਰੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਧਾਰਮਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਪੰਥਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਦਾ

ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਬਦਨੌਰ, ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਨਤਮਸਤਕ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਅੱਜ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇਆ, ਉਥੇ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਹੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਬਦਨੌਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਗੁਰੂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ, ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦੜ, ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਸ. ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ, ਸ. ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੌਂ, ਬੀਬੀ ਉਪਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਸ. ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਰਣੀਕੇ, ਸ. ਜਨਮੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਸ. ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਸ. ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ, ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਵੇਤ ਮਲਿਕ, ਸ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ, ਸ. ਅਲਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੱਖੋਕੇ, ਸ. ਕਿਰਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਸ੍ਰੀ ਸੋਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਸ. ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਟਿੱਕਾ, ਸ. ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ, ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਦਲ ਪੰਥ ਬਾਬਾ ਬਿੰਧੀਚੰਦ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੁਰਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਗੱਜਣ ਸਿੰਘ ਮੁਖੀ ਤਰਨਾ ਦਲ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ, ਬਾਬਾ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਵਾਂ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਠੱਠਾਟਿੱਬਾ, ਬਾਬਾ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲਾ, ਬਾਬਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵੱਲੂ ਤਰਨਾ ਦਲ, ਬਾਬਾ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਤਰਨਾ ਦਲ, ਬਾਬਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੁਸ਼ਤਫਾਬਾਦ, ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠਾ, ਬਾਬਾ ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠਾ, ਬਾਬਾ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਰਘੂਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਸ. ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਚੰਨੂ, ਸ. ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਲੋਹੀਆਂ, ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਖੁਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਸ. ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਕਰਤਾਰਪੁਰ, ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੂਘਾ, ਸ. ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸੰਗਤਪੁਰਾ, ਭਾਈ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ, ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ, ਬੀਬੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਰੂਹੀ, ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਅਭਿਆਸੀ, ਸ. ਸੁਖਵਰਸ਼ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਸ. ਹਰਜਾਪ ਸਿੰਘ ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ, ਸ. ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਗੁਮਾਨਪੁਰਾ, ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬੂਹ, ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲਕਾ, ਸ. ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ, ਸ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਏਪੁਰ, ਸ. ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਕਾਉਣੀ, ਸ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਮਲਸੀਹਾਂ, ਸ. ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈ, ਸ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਫਰਵਾਲ, ਸ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮੰਨਣ, ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ, ਸ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੌਂ, ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਰਿਆ, ਸ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਸਕੱਤਰ ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੈਂਪਲਾ, ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾਸਿੰਘਾ, ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾਕੋਹਨਾ, ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੀ, ਸ. ਬਿਜੈ ਸਿੰਘ, ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦਾਸ, ਸ. ਸਿਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਸ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੱਡਾ, ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ

ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਵਾਲ, ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਲੂਘੁਮਣ, ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਸ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧੰਦਾ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

੨੩ ਨਵੰਬਰ

ਭਾਈ ਲੌਗੋਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਹੋਈ ਇਕੱਤਰਤਾ

ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲਾਂਘਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ
ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਮੂਲਮੰਤਰ ਅਸਥਾਨ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗਜ਼ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਵਿਖੇ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗੋਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਹੋਈ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਜੂਬਾ ਨੁਮਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਾਦਗਾਰ ਲਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਪੈਨਲ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਤਫਸੀਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਇਹ ਯਾਦਗਾਰ ਵਿਲੱਖਣ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ (ਯਾਤਰਾਵਾਂ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੇਂਟਿੰਗਜ਼ ਵੀ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲਾਂਘਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਲਾਂਘੇ ਸਬੰਧੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪਿਛੜੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਉਸ ਸਬੰਧੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਅ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਦੋ ਰੋਜ਼ਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੈਮੀਨਾਰ ਅਤੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ੫ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਸ. ਬੇਦੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਰੀਸਰਚ ਬੋਰਡ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵੀ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗੋਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ੨ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸੱਦ ਲਈ ਗਈ ਹੈ।

ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੌਰਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਰਘੂਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਜੂਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ.

ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਚੰਨੂ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮੂਵਾਲਾ, ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਕੋਟ ਸ਼ਮੀਰ, ਬਾਬਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਤੁਲੋਕੇਵਾਲਾ, ਸ. ਖੁਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਸ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ, ਸ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸੱਲਾ, ਸ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਲਵਾਨ, ਸ. ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਕਰਤਾਰਪੁਰ, ਸ. ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਲੋਹੀਆਂ, ਸ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਵਿਛੋਆ, ਬੀਬੀ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਜੱਫਰਵਾਲ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਸਕੱਤਰ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੈਂਪਲਾ, ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾਸਿੰਘਾ, ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾਕੋਹਨਾ, ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੀ, ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਐਕਸੀਅਨ, ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਸ. ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਬਹਿਤਵਾਲ ਸਹਾਇਕ ਸੁਪ੍ਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

੨੭ ਨਵੰਬਰ

ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲਾਂਘਾ ੫੫੦ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਤੋਹਫ਼ਾ-ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਵਾਹਗਾ ਸਰਹੱਦ ਵਿਖੇ ਸ. ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ
ਨੇ ਕੀਤਾ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਮੁਕੱਦਸ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾ ਲਈ ਖੁਲੇ ਲਾਂਘੇ ਦੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਆਖਰ ਬੂਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਾਂਘਾ ਖੋਲਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਲਾਂਘੇ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ੨੬ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਸਤਿਕਾਰਤ ਸਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਲਾਂਘੇ ਲਈ ਬਨਣ ਵਾਲੇ ਕੋਰੀਡੋਰ ਦਾ ਨੀਂਹ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਧਰਤੀ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਪਾਵਨ ਮੌਕੇ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਬੀਬਾ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੱਦੇ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਜਥੇਦਾਰ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਧੀਕ ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੂਬੀ ਵੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ।

ਅਟਾਰੀ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਵਾਹਗਾ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਸ. ਸਰਬੱਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਰਾਇ ਭੱਟੀ ਨੇ ਜੋਸ਼ੇ-ਖਰੋਸ਼ ਨਾਲ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਗੁਲਦਸਤੇ ਭੇਟ ਕੀਤੇ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲਾਂਘੇ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲਾਂਘਾ ਖੁਲ੍ਹਣ ਨੂੰ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਲਈ ਵੱਡਾ ਤੋਹਫ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ੫੫੦ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਉਣ ਬਾਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ,

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਓਕਾਫ਼ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੌਕਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਖ਼ਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨਾਲ ਅਟਾਰੀ ਸਰਹੱਦ ਪਹੁੰਚੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਮੁਬਾਰਕ ਮੌਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਪਾਵਨ ਅਸਥਾਨ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਵਨ ਸਰੋਵਰ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਜਲ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਚੰਦੋਆ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੈਂਟ, ਚੌਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਰੁਮਾਲੇ ਵੀ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ। ੨੭ ਨਵੰਬਰ

ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਨਤਮਸਤਕ ਹੈਂਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਨੇ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਸਮੇਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਸਨਮਾਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲਾਂਘੇ ਸਬੰਧੀ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗਏ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਾਵਨ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਚੰਦੋਆ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੈਂਟ ਅਤੇ ਰੁਮਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪਾਵਨ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸਰਵਣ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਮਹੰਤਾਂ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਸਮੇਂ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨ ਜਿਥੇ ਭਾਈ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਧਾਰੋਵਾਲੀ ਨੂੰ ਜੰਡ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕੀਤੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਲਾਹੌਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਚੂਹੜਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵੀ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਗਏ। ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਹਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਰੁਮਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੈਂਟ ਭੇਟ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਜਥੇਦਾਰ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸ. ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਧੀਕ ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੂਬੀ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਸਮੇਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲਾਂਘੇ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਰਵਾਂ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਨਾਬ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਣ ਸਮੇਂ ਪੂਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਪਹਿਲੀ ਕਤਾਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰੱਖੇ ਗਏ। ਸ. ਬੇਦੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਓਕਾਫ਼ ਬੋਰਡ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਬੇਹੱਦ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ

ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਉਣ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੁਲਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜਣ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਿਰੋਪਾਓਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਘ, ਸ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸ੍ਰੀ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਦੀ ਵੰਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਰਾਏ ਸਲੀਮ ਭੱਟੀ, ਰਾਏ ਅਕਰਮ ਭੱਟੀ, ਰਾਏ ਹਰੂਨ ਭੱਟੀ, ਰਾਏ ਬਿਲਾਲ ਭੱਟੀ, ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

੨੯ ਨਵੰਬਰ

ਦੋ-ਸਾਲਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਕੋਰਸ

ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ (ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ) ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਇਤਿਹਾਸ, ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਦੋ-ਸਾਲਾ ਕੋਰਸ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮੀਡੀਅਮ ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੋਰਸ ਦੇ ਸਲੇਬਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਾਠ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁਫਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

- * ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹਰ ਧਰਮ, ਹਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਘਰ ਬੈਠੇ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਕੋਰਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- * ਦਾਖਲਾ ਫੀਸ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ 100/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ 30 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਜਾਂ 20 ਪੌਂਡ (ਯੂ.ਕੇ.) ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿਚ 1500/- ਸੌ ਰੁਪਏ ਹੈ, ਜੋ ਸਕੱਤਰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਾਮ ਪੁਰ ਭੇਜੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- * ਪਹਿਲਾ, ਦੂਜਾ ਤੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 5100/-, 4100/- ਤੇ 3100/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ 80% ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੰਬਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਵੀ 1100/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਲਈ ਪਤਾ,

ਇੰਚਾਰਜ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਕੋਰਸ,

ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ।

ਫੋਨ: 0183-2553962, 2553956-59, ਐਕਸ: 322, ਫੈਕਸ: 0183-2553919

E-mail: sikhstudiescc@gmail.com Web: www.pvcsgpc.org

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਕਾਰਵਾਈ ਜਨਰਲ ਸਮਾਗਮ

੨੮ ਕੱਤਕ ਸੰਮਤ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ੫੫੦

੧੩ ਨਵੰਬਰ ੨੦੧੮

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਏ.ਡੀ. ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ ੨੫੪੪੭ ਮਿਤੀ ੨੩.੧੦.੨੦੧੮ ਰਾਹੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ੨੮ ਕੱਤਕ ਸੰਮਤ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ੫੫੦ (ਮੁਤਾਬਿਕ ੧੩ ਨਵੰਬਰ ੨੦੧੮) ਦਿਨ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ੧.੦੦ ਵਜੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਾਲ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਲੋਗੋਵਾਲ' ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਆਰੰਭ ਹੋਈ। ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ:-

ਸੀ.ਨੰ. ਹਲਕਾ ਨੰ:/ਨਾਮ ਹਲਕਾ	ਨਾਮ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ
ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	
੧. ੧. ਸ਼ਿਮਲਾ	ਸ੍ਰ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	
੨. ੨. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	ਬੀਬੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ
ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ	
੩. ੩/੧ ਅੰਬਾਲਾ	ਸ੍ਰ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ
੪. ੩/੨ ਅੰਬਾਲਾ	ਸ੍ਰ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
੫. ੪/੧ ਯਮੁਨਾ ਨਗਰ	ਸ੍ਰ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ
੬. ੪/੨ ਯਮੁਨਾ ਨਗਰ	ਬੀਬੀ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ
੭. ੫ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ	ਸ੍ਰ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
੮. ੬. ਕਰਨਾਲ	ਸ੍ਰ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੯. ੭ ਕੈਥਲ	ਸ੍ਰ. ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੦. ੮/੧ ਹਿਸਾਰ	ਸ੍ਰ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੧. ੮/੨. ਹਿਸਾਰ	ਬੀਬੀ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ
੧੨. ੯ ਸਿਰਸਾ	ਸ੍ਰ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੩. ੧੦ ਡੱਬਵਾਲੀ	ਸ੍ਰ. ਜਗਸੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ**ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ**

੧੪. ੧੧/੨. ਮਲੋਟ

ਸ੍ਰ. ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

੧੫. ੧੨/੧. ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ
੧੬. ੧੨/੨. ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ
੧੭. ੧੩ ਦੋਦਾ
੧੮. ੧੪ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ

੧੯. ੧੫/੧ ਅਬੋਹਰ
੨੦ ੧੫/੨ ਅਬੋਹਰ
੨੧. ੧੬. ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ
੨੨. ੧੭ ਜਲਾਲਾਬਾਦ
੨੩ ੧੮ ਮਮਦੋਟ
੨੪ ੧੯/੧ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ
੨੫ ੧੯/੨ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ
੨੬. ੨੦/੧ ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈ
੨੭. ੨੦/੨ ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈ
੨੮. ੨੧ ਜੀਰਾ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਗਾ

੨੯ ੨੩/੧ ਮੋਗਾ
੩੦ ੨੪/੨ ਬੱਧਨੀ ਕਲਾਂ
੩੧ ੨੫ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ
੩੨ ੨੬ ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ
੩੩ ੨੭/੧ ਘੱਲ ਕਲਾਂ
੩੪ ੨੭/੨ ਘੱਲ ਕਲਾਂ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ

੩੫ ੨੮/੧ ਫਰੀਦਕੋਟ
੩੬ ੨੮/੨ ਫਰੀਦਕੋਟ
੩੭ ੨੯ ਕੋਟਕਪੂਰਾ
੩੮ ੩੦ ਜੈਤੋ
੩੯ ੩੧/੨ ਭਗਤਾ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ

੪੦ ੩੨/੧ ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ
੪੧ ੩੨/੨ ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ
੪੨ ੩੩ ਬਠਿੰਡਾ
੪੩ ੩੪/੧ ਬੱਲੂਆਣਾ
੪੪ ੩੪/੨ ਬੱਲੂਆਣਾ

ਸ੍ਰ. ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਕਿਰਨਵੀਰ ਕੌਰ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਸੁਖਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸ੍ਰ. ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਸੂਬਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸ੍ਰ. ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਨਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਸੁਖਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ

ਸ੍ਰ. ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸ੍ਰ. ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਜਸਪਾਲ ਕੌਰ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ

੪੫ ੩੫ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ
੪੬ ੩੬ ਮੋੜ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ

੪੭ ੩੭ ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ
੪੮ ੩੮/੧ ਮਾਨਸਾ
੪੯ ੩੯ ਜੋਗਾ
੫੦ ੪੦/੨ ਬੁਢਲਾਡਾ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ

੫੧ ੪੧ ਮੂਨਕ
੫੨ ੪੨/੧ ਸੁਨਾਮ
੫੩ ੪੩/੧ ਲੋਗੋਵਾਲ
੫੪ ੪੩/੨ ਲੋਗੋਵਾਲ
੫੫ ੪੪ ਬਰਨਾਲਾ
੫੬ ੪੫ ਭਦੌੜ
੫੭ ੪੬/੧ ਚੰਨਣਵਾਲ
੫੮ ੪੬/੨ ਚੰਨਣਵਾਲ
੫੯ ੪੭/੨ ਧੂਰੀ
੬੦ ੪੮ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ
੬੧ ੪੯ ਅਮਰਗੜ੍ਹ
੬੨ ੫੧/੧ ਦਿੜ੍ਹਬਾ
੬੩ ੫੧/੨ ਦਿੜ੍ਹਬਾ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ

੬੪ ੫੨ ਸਮਾਣਾ
੬੫ ੫੩/੨ ਨਾਭਾ
੬੬ ੫੪ ਭਾਦਸੌਂ
੬੭ ੫੫/੧ ਡਕਾਲਾ
੬੮ ੫੬ ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰ
੬੯ ੫੭/੧ ਸਨੌਰ
੭੦ ੫੮ ਡੇਰਾ ਬੱਸੀ
੭੧ ੫੯ ਰਾਜਪੁਰਾ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ

੭੨ ੬੧/੧ ਬੱਸੀ ਪਠਾਣਾਂ
੭੩ ੬੧/੨ ਬੱਸੀ ਪਠਾਣਾਂ
੭੪ ੬੨ ਅਮਲੋਹ

ਸ੍ਰ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸ੍ਰ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਮਿੱਠੂ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਜੀ

ਬੀਬੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਇੰਦਰਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਦਲਵਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਜੈਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਮਲਕੀਤ ਕੌਰ ਜੀ

ਸ੍ਰ. ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਹਰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਜਸਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਨਿਰਮੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸ੍ਰ. ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ

੭੫	੬੩	ਖੰਨਾ
੭੬	੬੪	ਪਾਇਲ
੭੭	੬੫/੧	ਦੋਰਾਹਾ
੭੮	੬੫/੨	ਦੋਰਾਹਾ
੭੯	੬੬	ਪੱਖੋਵਾਲ
੮੦	੬੭	ਰਾਏਕੋਟ
੮੧	੬੮/੧	ਜਗਰਾਉਂ
੮੨	੭੦/੧	ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਦਾਖਾ
੮੩	੭੦/੨	ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਦਾਖਾ
੮੪	੭੧	ਲੁਧਿਆਣਾ (ਸ਼ਹਿਰ ਦੱਖਣੀ)
੮੫	੭੨/੧	ਲੁਧਿਆਣਾ (ਪੱਛਮੀ)
੮੬	੭੩	ਲੁਧਿਆਣਾ (ਉਤਰੀ)
੮੭	੭੪	ਲੁਧਿਆਣਾ (ਦਿਹਾਤੀ)
੮੮	੭੫/੨	ਸਮਰਾਲਾ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ

੮੯	੭੬/੧	ਬਲਾਚੌਰ
੯੦	੭੬/੨	ਬਲਾਚੌਰ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ

੯੧	੮੦/੧	ਸ਼ਾਹਕੋਟ
੯੨	੮੦/੨	ਸ਼ਾਹਕੋਟ
੯੩	੮੧/੧	ਆਦਮਪੁਰ
੯੪	੮੧/੨	ਆਦਮਪੁਰ
੯੫	੮੨	ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ
੯੬	੮੩/੧	ਕਰਤਾਰਪੁਰ
੯੭	੮੩/੨	ਕਰਤਾਰਪੁਰ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ

੯੮	੮੪/੧	ਫਗਵਾੜਾ
੯੯	੮੪/੨	ਫਗਵਾੜਾ
੧੦੦	੮੫	ਕਪੂਰਥਲਾ
੧੦੧	੮੬	ਭੁਲੱਥ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

੧੦੨	੮੭	ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ
੧੦੩	੮੮/੧	ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ

ਸ੍ਰ. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਕੰਵਲਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ

ਸ੍ਰ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸ੍ਰ. ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਜੀ

ਸ੍ਰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਜੀ

ਸ੍ਰ. ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

੧੦੪	੮੯	ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ ਪਨੂੰਆਂ
੧੦੫	੯੦/੧	ਪੱਟੀ
੧੦੬	੯੦/੨	ਪੱਟੀ
੧੦੭	੯੨	ਭਿੱਖੀਵਿੰਡ
੧੦੮	੯੩	ਤਰਨ ਤਾਰਨ
੧੦੯	੯੪	ਝਬਾਲ ਕਲਾਂ
੧੧੦	੯੫/੧	ਵੇਰਕਾ
੧੧੧	੯੫/੨	ਵੇਰਕਾ
੧੧੨	੯੬	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਪੂਰਬੀ)
੧੧੩	੯੭	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਕੇਂਦਰੀ)
੧੧੪	੯੮/੧	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਪੱਛਮੀ)
੧੧੫	੯੯/੧	ਚੋਗਾਵਾਂ
੧੧੬	੯੯/੨	ਚੋਗਾਵਾਂ
੧੧੭	੧੦੦	ਅਜਨਾਲਾ
੧੧੮	੧੦੧/੧	ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ
੧੧੯	੧੦੧/੨	ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ
੧੨੦	੧੦੨/੧	ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ
੧੨੧	੧੦੨/੨	ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ
੧੨੨	੧੦੩	ਮੱਤੋਵਾਲ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ

੧੨੩	੧੦੪	ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦਪੁਰ
੧੨੪	੧੦੫/੧	ਬਟਾਲਾ
੧੨੫	੧੦੫/੨	ਬਟਾਲਾ
੧੨੬	੧੦੬	ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ
੧੨੭	੧੦੭/੨	ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ
੧੨੮	੧੦੮/੨	ਧਾਰੀਵਾਲ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ

੧੨੯	੧੧੧	ਮੁਕੇਰੀਆਂ
੧੩੦	੧੧੨	ਦਸੂਹਾ
੧੩੧	੧੧੩/੧	ਸ਼ਾਮ ਚੁਰਾਸੀ
੧੩੨	੧੧੪	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ
੧੩੩	੧੧੫/੧	ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ
੧੩੪	੧੧੫/੨	ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ

੧੩੫	੧੧੬/੧	ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ
-----	-------	--------------------

ਸ੍ਰ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਖੁਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਅਲਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਮੰਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਹਰਜਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਸਵਰਨ ਕੌਰ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸ੍ਰ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਜੀ

ਸ੍ਰ. ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਜੰਗ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ

ਸ੍ਰ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

੧੩੬ ੧੧੬/੨ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ
੧੩੭ ੧੧੭ ਰੂਪ ਨਗਰ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਹਾਲੀ
੧੩੮ ੧੧੮ ਮੋਰਿੰਡਾ
੧੩੯ ੧੧੯ ਖਰੜ
੧੪੦ ੧੨੦/੨ ਮੋਹਾਲੀ

ਸ੍ਰ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸ੍ਰ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬੀਬੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ

ਕੋਆਪਟਿਡ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ

੧੪੧	੧.	ਪੰਜਾਬ	ਪ੍ਰੋ: ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੪੨	੨.	ਪੰਜਾਬ	ਸ੍ਰ. ਰਘੂਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੪੩	੩	ਪੰਜਾਬ	ਸ੍ਰ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੪੪	੪	ਪੰਜਾਬ	ਸ੍ਰ. ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੪੫	੫	ਪੰਜਾਬ	ਸ੍ਰ. ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੪੬	੬	ਰਾਜਸਥਾਨ	ਸ੍ਰ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੪੭	੯	ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	ਸ੍ਰ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੪੮	੧੦	ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	ਸ੍ਰ. ਸੁਖਮੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੪੯	੧੧	ਦਿੱਲੀ	ਸ੍ਰ. ਹਰਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੫੦	੧੨	ਦਿੱਲੀ	ਸ੍ਰ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੫੧	੧੩	ਦਿੱਲੀ	ਸ੍ਰ. ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੫੨	੧੪	ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ	ਸ੍ਰ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੫੩	੧੫	ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	ਬੀਬੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ

ਹੈੱਡ ਮਨਿਸਟਰਜ਼ ਸਾਹਿਬਾਨ

੧. ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
੨. ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
੩. ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ (ਰੂਪ ਨਗਰ)।
੪. ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਜਥੇਦਾਰ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ (ਬਿਹਾਰ)।
੫. ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ, ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ (ਬਠਿੰਡਾ)।

ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਰੰਭ ਦਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ

ਲਿਆ। ਮੁੱਖ ਵਾਕ ਆਇਆ:-

ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੪ ਪੰਚਪਦਾ॥

ਅਚਰੁ ਚਰੈ ਤਾ ਸਿਧਿ ਹੋਈ ਸਿਧੀ ਤੇ ਬੁਧਿ ਪਾਈ ॥

ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਸਰ ਲਾਗੇ ਤਨ ਭੀਤਰਿ ਤਾ ਭ੍ਰਮੁ ਕਾਟਿਆ ਜਾਈ ॥੧॥ (ਅੰਗ ੬੦੭)

ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪਾਵਨ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਬੈਠੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਗੁਰ ਫਤਹਿ ਬੁਲਾਉਂਦਿਆਂ ਸੱਦੇ ਗਏ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸਮਾਗਮ ਸਬੰਧੀ ਦਫਤਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ ੨੫੪੪੭ ਮਿਤੀ ੨੩.੧੦.੨੦੧੮ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ। ਪੱਤਰ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸ਼ੋਕ ਮਤੇ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੋਕ ਮਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਪੰਜ ਵਾਰ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਅਤੇ ਗੁਰ ਮੰਤਰ ਦੇ ਜਾਪ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੈਂਬਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇਪੁਰ ਵਾਕ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਹਾਊਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ:-

(੧)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਜਥੇਦਾਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਡਾਲਾ, ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਪੁਰ ਗਹਿਰੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਡਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਨਿਭਾਈ ਭੂਮਿਕਾ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਵਡਾਲਾ ਚੰਗੇ ਸੁਭਾਅ, ਨੇਕਦਿਲ ਅਤੇ ਮਿਲਣਸਾਰ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਜਥੇਦਾਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਡਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਪੰਥਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲਾਂਘਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਛੜੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ਣ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਸਾਕ-ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ।

(੨)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਜਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰ. ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੇਵੀਨਗਰ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਪੁਰ ਗਹਿਰੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰ. ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੇਵੀਨਗਰ ਚੰਗੇ ਸੁਭਾਅ, ਨੇਕਦਿਲ ਅਤੇ ਮਿਲਣਸਾਰ ਇਨਸਾਨ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਰੂਪ 'ਚ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਉਸਾਰੂ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨਾਲ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਪੁਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਸਾਕ-ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਥ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਜਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰ. ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੇਵੀਨਗਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪੰਥਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਦਰ 'ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਛੜੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ਣ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰਕ

ਮੈਂਬਰਾਂ, ਰਿਸ਼ੇਤਦਾਰਾਂ, ਸਾਕ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸਨੇਹੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ।

(੩)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਸ੍ਰ.ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਧਰਮਪੁਰਾ, ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਪੁਰ ਗਹਿਰੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ.ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਧਰਮਪੁਰਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਰੂਪ 'ਚ ਚਲਾਉਣ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਸ.ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਧਰਮਪੁਰਾ ਪੰਥ-ਪ੍ਰਸਤ, ਮਿਲਣਸਾਰ ਤੇ ਨੇਕ-ਦਿਲ ਇਨਸਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪੰਥ ਨੂੰ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਸ. ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਧਰਮਪੁਰਾ ਵੱਲੋਂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਪਾਵਨ ਦਰ 'ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਛੜੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ਣ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਸੱਜਣਾਂ, ਮਿੱਤਰਾਂ ਤੇ ਸਨੇਹੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ।

ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ:-

(ੳ) ਚੋਣ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ :-

ਪ੍ਰਧਾਨ/ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਹਾਊਸ ਵਿਚੋਂ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ (ਹਲਕਾ ਨੰ.੮੬/ਭੁਲੱਥ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ (ਹਲਕਾ ਨੰ:੪੩/੧ ਲੌਂਗੋਵਾਲ)) ਮੈਂਬਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਤੇ ਸ੍ਰ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਪੁਰ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸ੍ਰ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ੭੨/੧ ਲੁਧਿਆਣਾ (ਪੱਛਮੀ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਨਾਮ ਦੀ ਤਾਈਦ ਅਤੇ ਸ੍ਰ. ਅਲਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੱਖੋਂ (ਹਲਕਾ ਨੰ.੯੩, ਤਰਨ ਤਾਰਨ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਤਾਈਦ ਮਜ਼ੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪ੍ਰਧਾਨ/ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਪਦ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਸ੍ਰ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਜੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸ੍ਰ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭ ਕਰਨ ਲਈ ਚੇਅਰਮੈਨ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਗੁਰ ਫਤਹਿ ਦੀ ਸਾਂਝ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

(ਅ) ਚੋਣ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ:-

ਚੇਅਰਮੈਨ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਸੋਂ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਤੇ ਸ੍ਰ. ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ.੨੫, ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘਵਾਲਾ, ਮੋਗਾ), ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰ. ਰਘੂਜੀਤ

ਸਿੰਘ (ਕੋਆਪਟਿਡ-੨, ਪੰਜਾਬ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰ. ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (੧੦੫/੧ ਬਟਾਲਾ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਨਾਮ ਦੀ ਤਾਈਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ੀਦ ਸ੍ਰ. ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ.੧੩, ਦੋਦਾ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਚੇਅਰਮੈਨ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਮ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹਾਊਸ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ/ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰ. ਰਘੂਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਜੈਕਾਰੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(ੲ) ਚੋਣ ਜੂਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ:-

ਚੇਅਰਮੈਨ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜੂਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਸੋਂ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਨਾਮ ਜੂਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਤੇ ਸ੍ਰ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ.੩੯, ਜੋਗਾ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ੍ਰ. ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ.੧੧/੨, ਮਲੋਟ) ਦਾ ਨਾਮ ਜੂਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ.੬੮/੧, ਜਗਰਾਉਂ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਨਾਮ ਦੀ ਤਾਈਦ ਮਜ਼ੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਚੇਅਰਮੈਨ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਜੂਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰ. ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜੂਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਜੈਕਾਰੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(ਸ) ਚੋਣ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ:-

ਚੇਅਰਮੈਨ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਸੋਂ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਨਾਮ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀਤੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਸ੍ਰ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ.੯੨, ਭਿਖੀਵਿੰਡ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ.੮੯, ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ ਪੰਨੂਆਂ), ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰ. ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ.੨੫ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘਵਾਲਾ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਨਾਮ ਦੀ ਤਾਈਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ.੧੮, ਮਮਦੋਟ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਤਾਈਦ ਮਜ਼ੀਦ ਕੀਤੀ।

ਚੇਅਰਮੈਨ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਮ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹਾਊਸ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਜੈਕਾਰੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(ਹ) ਚੋਣ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ:-

ਚੇਅਰਮੈਨ/ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ

ਗਿਣਤੀ ਨੀਯਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ (ਹਲਕਾ ਨੰ: ੮੬, ਭੁਲੱਥ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅੰਤਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ੧੧ ਮੈਂਬਰ ਨੀਯਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਤਾਈਦ ਸ੍ਰ. ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ. ੧੦੫/੧, ਬਟਾਲਾ) ਮੈਂਬਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਜੀਦ ਸ੍ਰ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਹਲਕਾ ਨੰ: ੯੯/੧ ਚੁਗਾਵਾਂ) ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਹਾਊਸ ਵੱਲੋਂ 'ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ' ਦੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਅੰਤਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ੧੧ ਮੈਂਬਰ ਨੀਯਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ੧੧ ਨਾਮ ਅੰਤਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ:-

੧. ਬਾਬਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੨. ਸ੍ਰ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ
੩. ਸ੍ਰ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੪. ਸ੍ਰ. ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
੫. ਸ੍ਰ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੬. ਸ. ਖੁਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੭. ਸ੍ਰ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
੮. ਸ੍ਰ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ
੯. ਸ੍ਰ. ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੦. ਬੀਬੀ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਜੀ
੧੧. ਸ੍ਰ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਪ੍ਰਧਾਨ/ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ੧੧ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਹਾਊਸ ਵੱਲੋਂ ਜੈਕਾਰਾ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹਾਊਸ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ:-

(੦੪)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅੰਤਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ੧੧ ਮੈਂਬਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿੰਗ ਕਮੇਟੀ (ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ) ਦੇ ੧੧ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ।

(੦੫)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜਨਰਲ ਇਕੱਤਰਤਾ (ਬਜਟ ਸਮਾਗਮ) ੧੭ ਚੇਤ ਸੰਮਤ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ੫੫੦ ਮੁਤਾਬਿਕ ੩੦ ਮਾਰਚ ੨੦੧੮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ" ਦੇ ਅੰਕ ਮਹੀਨਾ ਅਪ੍ਰੈਲ, ਮਈ, ਜੂਨ, ਜੁਲਾਈ ਅਤੇ ਅਗਸਤ ੨੦੧੮ ਵਿੱਚ ਛਾਪ ਕੇ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ, ਪੇਸ਼ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹਵਾਲੇ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੁਰੱਸਤ ਲਿਖਿਆਂ ਦੀ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿੱਚ ਸਰਬ-ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਸਦੀਕੀ ਦਸਤਖਤ ਕਰਵਾਏ ਗਏ।

(੦੬)

ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ੨੦੧੯ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵੱਲੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪੂਰਵਕ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਖੁਸ਼-ਕਿਮਸਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੌਕਾ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਾਵਨ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਸੇਧਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸੰਸਥਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰੀਆਂ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਸਮਾਗਮ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ-ਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਧਰਤੀ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿਖੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਉਲੀਕੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਖ਼ਾਲਸਾਈ ਜਾਹੋ-ਜਲਾਲ ਨਾਲ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ੨੨-੨੩ ਨਵੰਬਰ ੨੦੧੮ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਇਜਲਾਸ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਮੁਬਾਰਕ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਸ਼ੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਸਮੇਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

(੦੭)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖੁੱਲੇ ਦਰਸ਼ਨ-ਦੀਦਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸੰਗਤੀ ਲਾਂਘੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਸਥਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਸਬਾ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਕੋਈ ੩-੪ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਾਫ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤਾਂ ਪੁੱਜਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਥਾਨ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਲਾਂਘੇ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ:ਕਮੇਟੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੫੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ-ਦੀਦਾਰਿਆਂ ਲਈ ਗੁਰ ਨਾਨਕ-ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੀਜੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ-ਇਸ਼ਨਾਨ ਵਾਸਤੇ ਖੁਲ੍ਹਾ ਲਾਂਘਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸ਼ਰਧਾ

ਸਤਿਕਾਰ ਭੇਟ ਕਰਨ ਸਕਣ।

(੮)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਗਤ ਜੋਤਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ।

ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੰਦਭਾਗੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਅਦਬ ਸਤਿਕਾਰ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਸੂਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸੈਕਟਰੀ, ਅਹੁੱਦੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(੯)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ 'ਟਾਡਾ' ਤੇ ਹੋਰ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਵਾਸਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(੧੦)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਯਾਤਰੂਆਂ, ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵਾਸਤੇ ਬੁਰਜ ਅਕਾਲੀ ਬਾਬਾ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ, ਘਿਉ ਮੰਡੀ ਚੌਂਕ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਚਾਟੀਵਿੰਡ ਗੇਟ ਤੋਂ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਤੀਕ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਰਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰਾਸਤੀ ਦਿੱਖ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਸਤਿਆਂ 'ਤੇ ਹਰੇ-ਭਰੇ ਦਰੱਖਤ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਆਰਜੀ ਕਬਜ਼ਿਆਂ, ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਫੜੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬਾਰੇ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ।

(੧੧)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਉੱਪਰ ੧੯੮੪ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ ੧੯੮੪ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ੧੯੮੪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਤਾਂ ਲੁੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੀਯਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆਈਆਂ ਨੂੰ

ਕਈ ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਇਨਸਾਫ਼ ਵਿੱਚ ਏਨੀ ਦੇਰੀ ਪੀੜ੍ਹਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜਖ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਲੂਣ ਛਿੜਕਣ ਦੇ ਤੁੱਲ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਜੂਨ, ੧੯੮੪ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹੋਏ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਨਵੰਬਰ, ੧੯੮੪ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(੧੨)

ਜੂਨ, ੧੯੮੪ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜਿਥੇ ਅਨਗਿਣਤ ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ, ਉਥੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਵੱਡਮੁੱਲਾ ਸਰਮਾਇਆ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਖੇ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਈ ਜੋ ਅੱਜ ਤੀਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹੱਥ-ਲਿਖਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦੁਰਲੱਭ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ, ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਖਰੜੇ, ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਦੁਰਲੱਭ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਹਿਤ ਵੀ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਮੁੱਲਾ ਸਰਮਾਇਆ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਕੌਮੀ ਸਰਮਾਇਆ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਮਿਲ ਕੇ, ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਇਹ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਇਹ ਨਾਯਾਬ ਖਜ਼ਾਨਾ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਿਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(੧੩)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਨਸਲੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ-ਭਰ ਵਿੱਚ ਮਿਹਨਤ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਫਰਤੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਏਅਰਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਰ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਪਹਿਚਾਣ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਪਹਿਚਾਣ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਉਣ।

ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਮਾਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਗਲਬਾਤ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਬਿਨਾਂ ਡਰ ਭੈ ਦੇ ਵਿਚਰ ਸਕਣ।

ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਉੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ 'ਚ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਕਾਰ ਪਹਿਨਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ 'ਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਕਦਮ ਉਠਾਏ ਜਾਣ।

(੧੪)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਫਿਲਮਾਂ, ਨਾਟਕਾਂ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਸੀਰੀਅਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਲਹਿਜੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਇਜਲਾਸ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ, ਨਾਟਕਾਂ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਸੀਰੀਅਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਲਹਿਜੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਫਿਲਮ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇੱਕ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(੧੫)

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੇ ਬਾਰੂਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਸਿਲੇਬਸ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਗੁਰ-ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਸਿੱਖ-ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗਹਿਰੀ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਬੇਹੱਦ ਸ਼ਾਨਾਮੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹੱਕ ਸੱਚ ਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਤਾਂ ਮਿਲਦੀ ਹੀ ਹੈ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬਰਾਬਰਤਾ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰਨ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵੀ ੮੦ ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗੌਰਵਮਈ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਸਦਾ ਹੀ ਅਨਿਆਂ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਜਮਾਤ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਤੇ ਮੁਕਾਉਣ ਲਈ ਸਦਾ ਹੀ ਮਾਰੂ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਜੂਨ ੧੯੮੪ ਵਿੱਚ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫ਼ੌਜੀ ਹਮਲਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਨਵੰਬਰ ੧੯੮੪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਹਾਂਨਗਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਰੂਪੀ ਕਤਲੇਆਮ ਹੈ।

ਹੁਣ ਫਿਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਮਾਤ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਤੀ ਗਈ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਤਰੋੜ-ਮਰੋੜ ਨੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਰੋਸ ਤੇ ਰੋਹ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਮਲਾ ਏਨਾ ਘਾਤਕ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਰਗ ਜਿਸ ਨੇ ਕੌਮ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਬਣਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਜਿਥੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕਰੜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਜਲਾਸ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਅਖੌਤੀ ਵਿਦਵਾਨ, ਲੇਖਕ ਇਸ ਮੰਦਭਾਗੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ

ਤੁਰੰਤ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਛਾਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਤਰੁੱਟੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਖਿਮਾਂ ਜਾਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਰੀਵਿਊ ਕਮੇਟੀ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨਾ ਆਉਣ।

(੧੬)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ-ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਉੱਪਰ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਪਲੋਡ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉੱਪਰ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਨਸਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ ੨੯੫-ਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਣਦੀਆਂ ਧਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਪਰਚੇ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਹ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਰਾਜ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉੱਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਈਬਰ ਕਰਾਈਮ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸਖਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਨਸਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖ ਕੇ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਪਾਈ ਹੀ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ।

(੧੭)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ੨੯ ਨਵੰਬਰ ੨੦੧੭ ਤੋਂ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੁੱਚੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਮਤਿਆਂ ਦੀ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ 'ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ, ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ' ਦੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਸ੍ਰ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਕੋਟਾਨ-ਕੋਟ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਨਿਮਾਣੇ ਜਿਹੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਹੈ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਾਣ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਇਜਲਾਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਭਾਈ ਹਰਮਿੰਤਰ ਸਿੰਘ ਕਥਾਵਾਚਕ ਗੁ: ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ

ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਲਿਆ। ਮੁੱਖ ਵਾਕ ਆਇਆ:-

ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੪ ਪੰਚਪਦਾ॥
ਅਚਰੁ ਚਰੈ ਤਾ ਸਿਧਿ ਹੋਈ ਸਿਧੀ ਤੇ ਬੁਧਿ ਪਾਈ॥
ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਸਰ ਲਾਗੇ ਤਨ ਭੀਤਰਿ ਤਾ ਭ੍ਰਮੁ ਕਾਟਿਆ ਜਾਈ॥੧॥

(ਅੰਗ ੬੦੭)

ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਇਕੱਤਰਤਾ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ।

ਸਹੀ/-
ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ,
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ,
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ।

ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਟਰੱਸਟ ਫੰਡਜ਼ ਚਿੱਠਾ ਆਮਦਨ/ਖਰਚ ਮਹੀਨਾ ਜਨਵਰੀ ੨੦੧੮

ਸੀ: ਨੰ:	ਨਾਮ ਖਾਤਾ	ਪੰਨਾ	ਨਾਮ	ਜਮ੍ਹਾਂ
---------	----------	------	-----	--------

ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੧

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਖੋਜ ਫੰਡ

੧	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫	੦	੧੧੫੦੦੦
੨	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੨੨	੫੮੫੭੧੩	੦
੩	ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੇ ਰਸਾਲੇ	੩੭	੩੩੯੮	੦
੪	ਸਫਰ ਖਰਚ ਫੁਟਕਲ	੪੪	੬੫੦	੦
੫	ਕਾਰ ਖਰਚ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ	੪੮	੫੫੧੬	੦
੬	ਟੈਲੀਫੋਨ	੫੦	੧੭੬੫	੦

ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ ਫੰਡ

੭	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੬੦	੦	੧੮੯੪੦੦੦
੮	ਵਿਕਰੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਭੇਟਾ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ	੭੦	੦	੩੯੮੮੦
੯	ਵਸੂਲਣ ਯੁਗ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ			
	ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ	੯੮	੦	੧੩੯੨੬੨੪
੧੦	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੧੫	੬੬੮੯੧੨	੦
੧੧	ਛਪਾਈ ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟ:ਪਦਛੇਦ ਬੀੜ			
	ਪੁਰਾਤਨ ਇਤਿਹਾਸ ਗ੍ਰੰਥ	੧੪੧	੭੭੨੨੫	੦
੧੨	ਕਾਗਜ਼	੧੨੧	੩੪੩੭੪੪	੦
੧੩	ਜਿਲਦਬੰਦੀ	੧੩੩	੧੪੩੪੦੦	੩੦੦
੧੪	ਤਨਖਾਹ ਜਿਲਦਬੰਦੀ ਵਿਭਾਗ	੧੪੫	੨੯੫੭੯੩	੦
੧੫	ਦਰਸ਼ਨ ਭੇਟਾ	੧੫੫	੧੦੧੨੫੦	੦
੧੬	ਫੁਟਕਲ ਤੇ ਗੱਡੀ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ	੧੬੧	੪੦੫੮੩	੩੦੧੦੦
੧੭	ਸਫਰ ਖਰਚ	੧੭੪	੮੪੬੦	੦

ਧਰਮ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ

੧੮	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੨੯੦	੦	੧੨੮੦੦੦
੧੯	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ			
	(ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੩੦੦	੦	੧੨੭੦੦੦

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ

੨੫

ਪੇਂਗ (ਦਸੰਬਰ 2018)

੨੦	ਫੁਟਕਲ ਆਮਦਨ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ	੩੨੭	੦	੩੬੩੧੬੩
੨੧	ਧਰਮ ਅਰਥ ਫੰਡ (ਖਰਚ)	੩੭੩	੧੫੨੮੧੦੦	੦
੨੨	ਸਫਰ ਖਰਚ	੩੦੭	੫੮੨੫	੦
	ਯਾਤਰਾ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ		੦	੦
੨੩	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ ਆਦਿ	੨੬੫	੨੬੮੨੦੦	੦
	ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੁਧਾਰ ਫੰਡ		੦	੦
੨੪	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੮੪	੦	੧੪੨੦੦੦
੨੫	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ ਆਦਿ	੧੯੩	੩੫੪੩੦੬	੦
	ਜਨਰਲ ਪ੍ਰੋ: ਫੰਡ		੦	੦
੨੬	ਸੂਦ ਤੇ ਆਮਦਨ	੨੦੯	੦	੨੧੦੦੪
੨੭	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:ਸ਼ ੧੧੫੭੯ (੬੩੮੨)			
	ਸੈਂਟਰਲ ਕੋ-ਅਪ: ਬੈਂਕ	੨੦੪	੨੯੩੦.੦੬	੦
	ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੨		੦	੦
	ਅਮਾਨਤਾਂ		੦	੦
੨੮	ਅਮਾਨਤ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੫੦੭	੦	੭੭੧੮੩.੬
੨੯	ਅਮਾਨਤ ਗੁਰਦਵਾਰੇ	੫੨੪	੭੨੩੫੩	੧੮੩੯੪੧
੩੦	ਅਮਾਨਤ ਐੱਲ. ਆਈ. ਸੀ.	੫੪੪	੦	੨੯੦੯
੩੧	ਅਮਾਨਤ ਕਲਰਕਾਂ/ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ (ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੫੬੧	੦	੩੯੧੦੦
੩੨	ਲੈਣ ਦੇਣ ਜਨਰਲ ਬੋਰਡ ਫੰਡ	੯੦੬	੦	੧੮੩੨੬੧੮
੩੩	ਖਰਚ ਦਫਤਰ	੬੧੩	੧੧੮੫੮੮੦	੭੬੪੪੧੯
੩੪	ਵਸੂਲਣਯੋਗ ਤਨਖਾਹ ਤ੍ਰੈ-ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਕਾਲਜ	੯੧੯	੮੪੧੨੯	੦
	ਜਮਾਨਤਾਂ		੦	੦
੩੫	ਜਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੮੨੩	੨੫੫੦੦	੨੩੦੦੦
੩੬	ਸੂਦ ਜਮਾਨਤਾਂ	੮੫੯	੭੧੬੦੩.੨੯	੦
੩੭	ਜਮਾਨਤ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ	੮੬੭	੧੦੦੦੦੦੦	੬੮੬੫
੩੮	ਪੇਸ਼ਗੀ ਜਨਰਲ	੭੧੩	੬੬੦੫੦੦੦	੬੫੭੮੫੭੦
੩੯	ਪੇਸ਼ਗੀ ਤਨਖਾਹ	੭੭੬	੧੨੭੦੦੦	੨੦੭੧੬੦

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸੈਕਸ਼ਨ ੮੫ ਦੇ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ
ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ

੪੦ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ-੮੫ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਤੇ

ਤਨਖਾਹ ਰਿਆਇਤੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ	੬੨੯	੦	੧੭੬੯੦੦੦੦.੦੦
੪੧ ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਸੇਵਾਫਲ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੬੫੯	੧੩੭੮੪੩੯੧	੦
੪੨ ਟੈਕਸ ਡਿਡੈਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਸੋਰਸ (ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ)	੯੦੧	੩੩੫੩	੨੪੪੯
੪੩ ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਜਨਰਲ ਡਿਪਾਜ਼ਟ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ੮੮੧	੭੩੬੫੬੪੪.੮੭		੧੨੮੩੦੦੦
ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੩		੦	੦
ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਤੇ ਹੜ੍ਹ-ਪੀੜ੍ਹਤ ਫੰਡ/ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ		੦	੦
੪੪ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੦੫੫	੦	੪੮੫੦੦੦
੪੯ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਅਖਬਾਰਾਂ (ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ)		੦	੦
੪੫ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੧੦੭੮	੦	੬੧੫੮੦੯
੪੬ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੧੦੬੩	੦	੧੩੮੧੦੦
੪੭ ਸਫਰ ਖਰਚ	੧੨੭੫	੫੧੩੦	੦
੪੮ ਖਰਚ ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ	੧੧੯੪	੩੭੬੦੦੦੦	੦
੪੯ ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ ਆਦਿ	੧੧੧੧	੨੩੭੩੫੮	੦
ਸ਼ਹੀਦੀ ਫੰਡ		੦	੦
੫੦ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੦੦੯	੦	੪੮੮੫੦੦੦
੫੧ ਸਹਾਇਤਾ ਧਰਮੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ	੧੦੨੭	੧੦੦੦੦੦	੦
੫੨ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਲਈ	੧੦੧੪	੧੨੮੦੧	੦
ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੪		੦	੦
੫੩ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੨੧੨੨			
ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੧੫੬੦	੯੨੬੩੧੪੯	੧੧੯੫੭੭੫੩.੨੯
੫੪ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੧੩੧੩੧੦੦੦੦੯੪੬੭੦			
ਬੈਂਕ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਲਿ:ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ	੧੫੭੦	੬੫੮੨੪੦	੨੨੬੬੬੯੩
੫੫ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੦੩੫੮			
(ਪੀ. ਐਸ. ਬੀ. ਹਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ)	੧੫੮੫	੧੮੨੩	੦
੫੬ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੨ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੧੮੩੯	੭੦੧੩੮੧੦੦.੦੬	੯੫੨੫੮੮੪੭.੪੭
੫੭ ਆਨ ਲਾਈਨ ਡੋਨੇਸ਼ਨ			
੦੨੬੩੧੭੭੦੦੦੦੦੧੩	੧੭੦੦	੧੦੦੦੦੦੦	੦
੫੮ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੬੫੦੨੦੭੨੧੭੨੦ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ATM)	੧੬੭੬	੧੮੨੯੬੬੫੧	੧੩੨੭੬੫੫੬.੦੦

੫੯	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੧੭੪੭੭(੬੫੭੫੬੭੭੫)			
	ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਬੈਂਕ ਕਟੜਾ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ	੧੬੮੩	੮੦੦੦੦੦	੦
੬੦	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੩੨੪੪੧ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ੧੭੮੨	੧੦੭੦੦੦੦	੬੨੩੦੦੦੦	
੬੧	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੩੨੪੨੩ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ੧੭੩੨	੧੨੯੨੮੭੧.੬	੨੦੦੦੦	
	ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ		੦	੦
੬੨	ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੮੬	੩੪੪੭੩੫੧.੪੭	੨੧੭੬੮੩੨੨.੮੮
੬੩	ਕਰਜਾ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੩੩	੨੩੦੦੦੦੦	੧੧੬੬੭੧੨
੬੪	ਅਮਾਨਤ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੫੫	੧੮੭੪੯੨੫	੧੮੭੪੯੨੫
੬੫	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ			
	ਨਿਵਾਸ ਅਤੇ ਹਾਲ ਬਜ਼ਾਰ	੨੦੩	੨੩੧੬.੨੧	੮੬੦੭.੦੬
੬੬	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋ. ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ			
	ਡਿਊ ਮਿਤੀ ੦੭.੦੪.੨੦੧੭	੩੨੫	੦	੪੯੬੯੦੦੦੦
੬੭	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਸੈਂਟਰਲ ਕੋ:ਅਪ:ਬੈਂਕ			
	ਹਾਲ ਬਜ਼ਾਰ	੨੨੦	੨੯੮.੬੭	੨੯੩੦.੦੬
੬੮	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ			
	(ਪਟਿਆਲਾ)	੨੭੯	੧੭੦੭	੧੮੨੦੭
੬੯	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋ:ਫੰਡ			
	ਆਈ. ਸੀ. ਆਈ. ਸੀ. ਆਈ ਬੈਂਕ	੩੨੬	੧੦੦੦੦੦੦੦੦	੦
੭੦	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋ:ਫੰਡ			
	ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੩੦੪ + ੩੧੪	੦	੨੧੫੯੦੦੦
੭੧	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋ: ਫੰਡ ਵਿਜੈ ਬੈਂਕ	੩੩੫	੦	੪੨੩੩੬੪੪.੮੭
	ਜੋੜ:-		੨੪੯੦੨੩੩੪੬.੨੩	੨੪੯੦੦੦੩੯੩.੨੩
	ਹੱਥ ਦੀ ਬਾਕੀ:-		੭੫੭੨੩੩	੭੮੦੧੮੬
	ਵੱਡਾ ਜੋੜ:-		੨੪੯੭੮੦੫੭੯.੨੩	੨੪੯੭੮੦੫੭੯.੨੩

ਸਹੀ/-

ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ,

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਸਹੀ/-

ਸਕੱਤਰ,

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
ਟਰੱਸਟ ਫੰਡਜ਼ ਚਿੱਠਾ ਆਮਦਨ/ਖਰਚ ਮਹੀਨਾ ਫਰਵਰੀ ੨੦੧੮

ਸੀ: ਨੰ:	ਨਾਮ ਖਾਤਾ	ਪੰਨਾ	ਨਾਮ	ਜਮ੍ਹਾਂ
ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੧				
ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਖੋਜ ਫੰਡ				
੧	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫	੦	੪੦੨੦੦੦
੨	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੨੨	੬੦੨੫੨੨	੦
੩	ਕੰਪਿਊਟਰ	੫੩	੯੮੦	੦
੪	ਸਫਰ ਖਰਚ ਫੁਟਕਲ	੪੫	੮੫੦੧	੦
੫	ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ	੫੦	੧੭੭੮	੦
	ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ ਫੰਡ		੦	੦
੬	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੬੦	੦	੨੬੪੪੦੦੦
੭	ਵਿਕਰੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਭੇਟਾ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ	੭੦	੦	੨੫੦੯੭
੮	ਵਸੂਲਣ ਯੋਗ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ			
	ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ	੯੯	੦	੧੦੨੯੯੮੫
੯	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੧੫	੭੨੧੮੫੨	੦
੧੦	ਜਿਲਦਬੰਦੀ	੧੩੪	੪੨੬੩੯੨	੨੧੦੦
੧੧	ਤਨਖਾਹ ਜਿਲਦਬੰਦੀ ਵਿਭਾਗ	੧੪੬	੩੦੧੬੦੫	੦
੧੨	ਦਰਸ਼ਨ ਭੇਟਾ	੧੫੫	੫੧੬੮੭	੦
੧੩	ਫੁਟਕਲ ਤੇ ਗੱਡੀ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ	੧੬੧	੧੬੯੫੭	੧੩੦੦੦
੧੪	ਸਫਰ ਖਰਚ	੧੭੪	੯੨੮੦	੦
੧੫	ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ	੧੭੮	੬੫੩	੦
	ਧਰਮ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ		੦	੦
੧੬	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੨੯੧	੦	੯੨੭੦੦੦
੧੭	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ			
	(ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੩੦੦	੦	੧੪੬੦੦੦
੧੮	ਫੁਟਕਲ ਆਮਦਨ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ	੩੨੯	੦	੨੬੭੭੩੧
੧੯	ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ (ਖਰਚ)	੩੩੩	੧੫੭੫੦	੦
੨੦	ਧਰਮ ਅਰਥ ਫੰਡ (ਖਰਚ)	੩੭੭	੯੧੮੦੦੦	੦
੨੧	ਸਫਰ ਖਰਚ	੩੦੭	੨੪੮੦	੦
	ਯਾਤਰਾ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ		੦	੦
੨੨	ਵੀਜ਼ਾ ਫੀਸ	੨੪੯	੦	੬੦੦੦੦

ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੁਧਾਰ ਫੰਡ		੦	੦
੨੩ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੮੪	੦	੧੬੧੮੯੩
੨੪ ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੧੯੩	੨੭੫੭੦੦	੦
ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੨		੦	੦
ਅਮਾਨਤਾਂ		੦	੦
੨੫ ਅਮਾਨਤ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੫੦੭	੦	੨੦੯੨
੨੬ ਅਮਾਨਤ ਗੁਰਦਵਾਰੇ	੫੨੫	੦	੧੩੭੦੬
੨੭ ਅਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਜਨਰਲ	੫੩੫	੫੬੬੨੦.੩੧	੨੩੯੨੮੧
੨੮ ਅਮਾਨਤ ਐਲ. ਆਈ. ਸੀ.	੫੪੫	੧੨੨੨੬	੨੯੦੯
੨੯ ਅਮਾਨਤ ਕਲਰਕਾਂ/ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ (ਭਲਾਈ-ਫੰਡ)	੫੬੨	੧੦੬੫੮੦	੪੨੨੫੦
੩੦ ਖਰਚ ਦਫਤਰ	੬੧੪	੧੫੯੨੨੨੩	੦
੩੧ ਵਸੂਲਣਯੋਗ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਰਕਮਾਂ	੯੧੯	੮੬੮੧੮	੦
੩੨ ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਅਮਾਨਤਾਂ	੫੮੯	੦	੨੩੩੪੪੮
ਜਮਾਨਤਾਂ		੦	੦
੩੩ ਜਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੮੨੪	੩੨੫੦੦	੪੦੦੦੦
੩੪ ਸੂਦ ਜਮਾਨਤਾਂ	੮੫੯	੪੮੯੩੧.੬੧	੦
੩੫ ਜਮਾਨਤ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ	੮੬੮	੨੬੦੦੦	੧੦੭੮੬
੩੬ ਪੇਸ਼ਗੀ ਜਨਰਲ	੭੧੯	੧੧੫੩੮੫੪੭	੭੪੫੬੭੬੧
੩੭ ਪੇਸ਼ਗੀ ਤਨਖਾਹ	੭੭੭	੧੪੫੫੦੦	੧੩੪੦੦੦
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸੈਕਸ਼ਨ ੮੫ ਦੇ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ			
		੦	੦
੩੮ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ-੮੫ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਤੇ			
ਤਨਖਾਹ ਰਿਆਇਤੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ	੬੩੦	੦	੫੫੬੮੫੦੦.੦੦
੩੯ ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਸੇਵਾਫਲ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੬੬੦	੯੯੮੮੬੬੬	੦
੪੦ ਟੈਕਸ ਡਿਡੈਕਸ਼ਨ ਐਂਟ ਸੋਰਸ (ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ)	੯੦੨	੨੪੪੯	੧੮੨੨
ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੩		੦	੦
ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜ੍ਹਤ ਫੰਡ/ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ			
੪੧ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੦੫੬	੦	੧੩੧੯੭੦੦੦
੪੨ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੧੦੮੩	੦	੩੮੫੯੪੧੩
੪੩ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੧੦੬੩	੦	੫੦੦੦
੪੪ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ	੧੨੮੫	੧੩੩੬੫੪੭	੦
੪੫ ਸਫਰ ਖਰਚ	੧੨੭੫	੪੬੧੫	੦
੪੬ ਖਰਚ ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ	੧੨੦੩	੪੪੧੦੦੦੦	੦

<u>ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ</u>	<u>੮੦</u>	<u>ਪੇਂਹ (ਦਸੰਬਰ 2018)</u>
੪੭ ਤਨਖ਼ਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੧੧੧੨	੨੪੪੪੫੦
ਸ਼ਹੀਦੀ ਫੰਡ		੦
੪੮ ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੦੦੯	੦
ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੪		੦
੪੯ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੨੧੨੨ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੧੯੦੬	੧੨੩੫੩੨੧੦
੫੦ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੧੩੧੩੧੦੦੦੦੯੪੬੭੦ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਲਿ:ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ	੧੫੭੦	੨੫੩੮੧੩
੫੧ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੨ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੧੮੪੩	੧੭੨੧੬੭੦੮.੦੦
੫੨ ਆਨ ਲਾਈਨ ਡੋਨੇਸ਼ਨ ੦੨੬੩੧੭੭੦੦੦੦੦੧੩	੧੭੦੧	੧੦੭੦੦੦੦
੫੩ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੬੫੦੨੦੭੨੧੭੨੦ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ ਜੱਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ATM)	੧੬੭੯	੧੪੮੧੬੯੯੩
੫੪ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਟੂ-ਇੰਨ-ਵਨ ਨੰ:C.L.S.B.੦੧/੦੧੦੦੬੯		
੫੫ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ ਲਾਰੈਂਸ ਰੋਡ	੧੫੯੨	੧੭੪੭੭.੮੧
੫੫ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੩੨੪੪੧ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੧੭੮੪	੧੩੪੦੦੦੦
੫੬ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੩੨੪੨੩ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੧੭੩੯	੪੭੦੧੫੭੮
ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ		੦
੫੭ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੯੨	੩੨੯੩੮੫੨.੯੧
੫੮ ਕਰਜ਼ਾ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੩੬	੧੪੭੫੦੦੦
੫੯ ਅਮਾਨਤ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੫੭	੨੭੧੭੪੬੬
੬੦ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ ਲਾਰੈਂਸ ਰੋਡ	੨੪੧	੫੩੮੯
ਜੋੜ:-		੧੭੪੭੭.੮੧
ਹੱਥ ਦੀ ਬਾਕੀ:-		੯੨੨੪੮੨੯੭.੬੪
ਵੱਡਾ ਜੋੜ:-		੯੨੨੪੮੨੯੭.੬੪

ਸਹੀ/-
ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ,

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਸਹੀ/-
ਸਕੱਤਰ,

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਟਰੱਸਟ ਫੰਡਜ਼ ਚਿੱਠਾ ਆਮਦਨ/ਖਰਚ ਮਹੀਨਾ ਅਪ੍ਰੈਲ ੨੦੧੮

ਸੀ: ਨੰ:	ਨਾਮ ਖਾਤਾ	ਪੰਨਾ	ਨਾਮ	ਜਮ੍ਹਾਂ
ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੧				
ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਖੋਜ ਫੰਡ				
੧	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧		੨੦੩੪੦੦੦
੨	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੯	੫੮੨੪੮੫	
੩	ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ	੪੯	੧੭੬੪	
ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ ਫੰਡ				
੪	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫੬		੮੨੦੦੦੦
੫	ਵਸੂਲਣ ਯੋਗ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ			
	ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ	੮੪		੧੧੫੬੫੭੦
੬	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੧੩	੬੩੭੬੩੬	
੭	ਜਿਲਦਬੰਦੀ	੧੨੩	੧੫੦੦੦	੧੫੦੦
੮	ਤਨਖਾਹ ਜਿਲਦਬੰਦੀ ਵਿਭਾਗ	੧੪੪	੨੩੫੪੫੦	
੯	ਫੁਟਕਲ ਤੇ ਗੱਡੀ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ	੧੫੭	੧੭੯੨੦	੧੪੫੦੦
੧੦	ਸਫਰ ਖਰਚ	੧੭੦	੧੨੦੦	
ਧਰਮ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ				
੧੧	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੨੮੬		੧੬੧੪੦੦੦
੧੨	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ			
	(ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੨੯੬		੧੩੩੩੦੦੦
੧੩	ਫੁਟਕਲ ਆਮਦਨ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ	੩੧੦		੪੧੭੨੦੧
੧੪	ਧਰਮ ਅਰਥ ਫੰਡ (ਖਰਚ)	੩੩੬	੨੦੬੧੪੪	
੧੫	ਸਫਰ ਖਰਚ	੩੦੫	੧੨੦	
ਯਾਤਰਾ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ				
੧੬	ਵੀਜ਼ਾ ਫੀਸ	੨੪੭		੧੭੧੦੦
੧੭	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੨੬੪	੨੯੧੧੫੩	
੧੮	ਸਫਰ ਖਰਚ, ਕਾਰ ਖਰਚ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ	੨੬੬	੧੯੮੯੭੫	
ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੁਧਾਰ ਫੰਡ				
੧੯	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੮੦		੭੦੩੦੦੦

੨੦	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੧੯੨	੨੭੫੭੦੦	
	ਜਨਰਲ ਪ੍ਰੋ:ਫੰਡ			
੨੧	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:ਸ਼ ੧੧੫੭੯ (੬੩੮੨)			
	ਸੈਟਰਲ ਕੋ-ਅਪ: ਬੈਂਕ	੨੦੩	੩੨੧੬.੬੬	
	ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੨			
	ਅਮਾਨਤਾਂ			
੨੨	ਅਮਾਨਤ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੧	੧੬੪੫੧੦	੯੬੬੨੧.੨੦
੨੩	ਅਮਾਨਤ ਗੁਰਦਵਾਰੇ	੧੯		੩੨੨੦੨
੨੪	ਅਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਜਨਰਲ	੨੭	੮੮੩੬੦੦	੪੮੨੬੨
੨੫	ਅਮਾਨਤ ਐਲ. ਆਈ. ਸੀ.	੩੯		੨੯੦੯
੨੬	ਅਮਾਨਤ ਕਲਰਕਾਂ/ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ (ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੫੪	੧੬੬੮੯੩	੫੮੧੯੦
੨੭	ਲੈਣ ਦੇਣ ਜਨਰਲ ਬੋਰਡ ਫੰਡ	੪੦੫		੧੬੫੭੩
੨੮	ਖਰਚ ਦਫ਼ਤਰ	੧੦੯	੧੩੬੦੮੧੦	
੨੯	ਵਸੂਲਣਯੋਗ ਤਨਖਾਹ ਤ੍ਰੈ-ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਕਾਲਜ	੪੧੭	੭੨੭੧੬	
੩੦	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਅਮਾਨਤਾਂ	੮੦	੧੮੩੮੯੮੮	੧੨੧੮੧੬੪
	ਜਮਾਨਤਾਂ			
੩੧	ਜਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੩੦੩	੬੨੫੦੦	੬੨੫੦੦
੩੨	ਸੂਦ ਜਮਾਨਤਾਂ	੩੫੧	੧੩੯੯੭੩.੭੪	
੩੩	ਜਮਾਨਤ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ	੩੬੨	੩੯੧੫੦੦੦	੪੪੦੨੨੫੦
੩੪	ਪੇਸ਼ਗੀ ਜਨਰਲ	੧੬੮	੨੯੭੪੬੪੪	੩੧੪੯੦੪
੩੫	ਪੇਸ਼ਗੀ ਤਨਖਾਹ	੨੬੨	੨੧੫੫੦੦	੯੬੭੦੬
੩੬	ਪੇਸ਼ਗੀ ਬੀਮਾ	੩੦੦		੨੪੮੩੯੨
	ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸੈਕਸ਼ਨ ੮੫ ਦੇ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ			
	ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ			
੩੭	ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ-੮੫ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਤੇ			
	ਤਨਖਾਹ ਰਿਆਇਤੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ	੧੨੧		੪੬੪੫੦੦੦੦.੦੦
੩੮	ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਸੇਵਾਫਲ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੧੪੪	੪੮੯੧੨੮੬੩	
੩੯	ਟੈਕਸ ਡਿਡੈਕਸ਼ਨ ਐਂਟ ਸੋਰਸ (ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ)	੩੯੦	੨੪੩੪	੩੨੮੪
	ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੩			
	ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜ੍ਹਤ ਫੰਡ/ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ			
੪੦	ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫੦		੭੧੦੦੦੦੦

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ

੮੩

ਪੇਂਹ (ਦਸੰਬਰ 2018)

੪੧	ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੬੬		੫੬੫੩੭
੪੨	ਤਨਖ਼ਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੧੧੦	੨੧੪੩੫੦	
	ਸ਼ਹੀਦੀ ਫੰਡ			
੪੩	ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੬		੬੫੭੦੦੦੦
੪੪	ਸਹਾਇਤਾ ਧਰਮੀ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਨੂੰ	੨੩	੨੫੦੦੦੦	
	ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੪			
੪੫	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੨੧੨੨			
	ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੬	੫੬੧੧੨੧੫	੭੨੭੩੬੭੧.੭੪
੪੬	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੧੩੧੩੧੦੦੦੦੯੪੬੭੦			
	ਬੈਂਕ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਲਿ:ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ	੭੧	੬੯੨੩੪੫	੨੦੭੯੩੬੭
੪੭	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੦੩੫੮			
	(ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਹਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ)	੯੦	੧੨੪੮੭.੫੨	
੪੮	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੨			
	ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੧੦੬	੧੪੯੨੫੦੮੪.੬੪	੫੫੦੮੯੧੭.੫੬
੪੯	ਆਨ ਲਾਈਨ ਡੋਨੇਸ਼ਨ			
	੦੨੬੩੧੭੭੦੦੦੦੦੧੩	੨੨੮		੧੫੦੦੦੦
੫੦	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੬੫੦੨੦੭੨੧੭੨੦			
	ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ਼,			
	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ATM)	੧੬੪	੪੮੭੧੯੦੫੮	੪੩੬੫੧੭੬੫.੦੦
੫੧	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਟੂ-ਇੰਨ-ਵਨ ਨੰ:C.L.S.B.			
	੦੧/੦੧੦੦੬੯			
	ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ ਲਾਰੈਂਸ ਰੋਡ	੯੪	੧੩੧੬੪	੨੦੫੦੦੦੦
੫੨	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੩੨੪੪੧			
	ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੨੮੯	੧੭੦੩੧੧੧੩	੨੫੫੦੦੦
੫੩	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੩੨੪੨੩			
	ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੨੩੯	੮੬੨੭੫੪੬.੨੦	੬੬੮੯੩
	ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ			
੫੪	ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੦	੪੭੭੮੮੩੭.੫੬	੨੬੭੨੩੭੮੧.੫੩
੫੫	ਕਰਜ਼ਾ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੨੩	੯੬੧੦੦੦	੧੨੮੧੦੧੪
੫੬	ਅਮਾਨਤ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੭੫	੭੧੧੧੬੯੯.੬੬	੧੫੧੪੩੭੧

੫੭	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ			
	ਨਿਵਾਸ ਅਤੇ ਹਾਲ ਬਜ਼ਾਰ	੨੨੯	੧੭੪੩੪.੯੮	੫੦੮੪੫.੧੬
੫੮	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ			
	ਲਾਰੰਸ ਰੋਡ	੨੬੬	੪੧੬੪	੧੩੧੬੪
੫੯	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਸੈਂਟਰਲ ਕੋ:ਅਪ:ਬੈਂਕ			
	ਹਾਲ ਬਜ਼ਾਰ	੨੪੮	੩੫੭.੮੯	੩੨੧੬.੬੬
੬੦	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋ: ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੩੭੨		੬੭੪੦੦੦੦
	ਜੋੜ:-		੧੭੨੧੪੭੦੫੨.੮੫	੧੭੨੨੫੦੩੭੧.੮੫
	ਹੱਥ ਦੀ ਬਾਕੀ:-		੧੦੩੩੧੯	੦
	ਵੱਡਾ ਜੋੜ:-		੧੭੨੨੫੦੩੭੧.੮੫	੧੭੨੨੫੦੩੭੧.੮੫

ਸਹੀ/-

ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ,

ਸਹੀ/-

ਸਕੱਤਰ,

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਟਰੱਸਟ ਫੰਡਜ਼ ਚਿੱਠਾ ਆਮਦਨ/ਖਰਚ ਮਹੀਨਾ ਮਈ ੨੦੧੮

ਸੀ: ਨੰ:	ਨਾਮ ਖਾਤਾ	ਪੰਨਾ	ਨਾਮ	ਜਮ੍ਹਾਂ
ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੧				
ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਖੋਜ ਫੰਡ				
੧	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧		੧੬੧੭੦੦੦
੨	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੯	੬੦੭੯੮੩	
੩	ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੇ ਰਸਾਲੇ	੩੭	੩੪੩੯	
੪	ਸਫਰ ਖਰਚ ਫੁਟਕਲ	੪੩	੯੬੬੧	
੫	ਕਾਰ ਖਰਚ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ	੪੮	੯੧੯੫	
੬	ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ	੪੯	੧੭੬੪	
ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ ਫੰਡ				
੭	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫੬		੮੬੨੦੦੦੦
੮	ਵਸੂਲਣ ਯੋਗ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ			
	ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ	੮੬		੨੨੪੫੧੬੧
੯	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੧੩	੭੧੪੭੪੮	
੧੦	ਛਪਾਈ ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟ:ਪਦਛੇਦ ਬੀੜ			
	ਪੁਰਾਤਨ ਇਤਿਹਾਸ ਗ੍ਰੰਥ	੧੪੦	੪੫੧੫੦	
੧੧	ਕਾਗਜ਼	੧੨੦	੧੬੬੬੦੨	
੧੨	ਜਿਲਦਬੰਦੀ	੧੨੪	੨੨੩੬੧੭	੩੦੦
੧੩	ਤਨਖਾਹ ਜਿਲਦਬੰਦੀ ਵਿਭਾਗ	੧੪੪	੨੪੪੬੫੦	
੧੪	ਦਰਸ਼ਨ ਭੇਟਾ	੧੪੮	੨੭੦੦੦	
੧੫	ਫੁਟਕਲ ਤੇ ਗੱਡੀ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ	੧੫੭	੧੫੩੦੭੫	੧੮੦੦੦
੧੬	ਸਫਰ ਖਰਚ	੧੭੦	੩੧੦੦	
੧੭	ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ	੧੭੭	੭੧੫	
ਧਰਮ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ				
੧੮	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੨੮੬		੨੫੬੦੦੦
੧੯	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ			
	(ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੨੯੬		੧੨੦੬੦੦੦
੨੦	ਫੁਟਕਲ ਆਮਦਨ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ	੩੧੩		੫੭੬੧੫੨

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ

੮੬

ਪੇਂਹ (ਦਸੰਬਰ 2018)

੨੧	ਧਰਮ ਅਰਥ ਫੰਡ (ਖਰਚ)	੩੩੯	੨੦੦੫੦੦	੧੦੦੦੦
੨੨	ਸਫਰ ਖਰਚ	੩੦੫	੩੧੨੦	
ਯਾਤਰਾ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ				
੨੩	ਵੀਜ਼ਾ ਫੀਸ	੨੪੭		੨੭੬੦੦
੨੪	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੨੬੪	੩੭੯੯੯੬	
੨੫	ਸਫਰ ਖਰਚ, ਕਾਰ ਖਰਚ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ	੨੬੮	੯੭੭੩੦	
ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੁਧਾਰ ਫੰਡ				
੨੬	ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੮੦		੧੧੩੬੦੦੦
੨੭	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੧੯੨	੨੮੯੪੫੬	
ਜਨਰਲ ਪ੍ਰੋ:ਫੰਡ				
੨੮	ਸੂਦ ਤੇ ਆਮਦਨ	੨੦੧		੧੬੮੬
ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੨				
ਅਮਾਨਤਾਂ				
੨੯	ਅਮਾਨਤ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੨		੧੦੬੭੪੭.੮
੩੦	ਅਮਾਨਤ ਗੁਰਦਵਾਰੇ	੧੮		੬੮੫੪
੩੧	ਅਮਾਨਤ ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ.	੪੦	੫੮੧੮	੨੩੨੫
੩੨	ਅਮਾਨਤ ਕਲਰਕਾਂ/ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ (ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੫੫		੧੦੮੬੫੦
੩੩	ਲੈਣ ਦੇਣ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ	੪੦੮		੩੧੦੦੦
੩੪	ਲੈਣ ਦੇਣ ਜਨਰਲ ਬੋਰਡ ਫੰਡ	੪੦੫		੭੭੭੪੯
੩੫	ਲੈਣ ਦੇਣ ਵਿਦਿਆ ਫੰਡ	੪੧੦		੬੩੮੭੫
੩੬	ਖਰਚ ਦਫ਼ਤਰ	੧੦੯	੧੪੧੩੩੧੮	
ਜਮਾਨਤਾਂ				
੩੭	ਜਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੩੦੬	੭੩੬੦੦	੧੧੭੫੦੦
੩੮	ਸੂਦ ਜਮਾਨਤਾਂ	੩੫੩	੨੬੪੫੯੪.੧	
੩੯	ਜਮਾਨਤ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ	੩੬੨	੧੧੫੬੦੦	੧੧੨੫
੪੦	ਪੇਸ਼ਗੀ ਜਨਰਲ	੧੭੧	੩੦੬੮੫੦੦	੧੧੪੦੨੩੯
੪੧	ਪੇਸ਼ਗੀ ਤਨਖਾਹ	੨੬੩	੧੫੬੦੦੦	੧੮੮੮੨੩
੪੨	ਪੇਸ਼ਗੀ ਬੀਮਾ	੩੦੦		੪੪੭
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸੈਕਸ਼ਨ ੮੫ ਦੇ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ				
ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ				
੪੩	ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ-੮੫ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਤੇ			

	ਤਨਖਾਹ ਰਿਆਇਤੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ	੧੨੨		੩੮੬੨੦੦੦੦
੪੪	ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਸੇਵਾਫਲ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੧੪੮	੪੦੬੨੬੭੬੯	
੪੫	ਟੈਕਸ ਡਿਡੈਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਸੋਰਸ (ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ)	੩੯੦	੩੨੮੪	੩੯੫੫
	ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੩			
	ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜ੍ਹਤ ਫੰਡ/ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ			
੪੬	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫੦		੪੯੨੦੦੦੦
੪੭	ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੬੬		੫੫੪੧੯
੪੮	ਸਫਰ ਖਰਚ	੧੭੩	੨੩੦੦	
੪੯	ਖਰਚ ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ	੧੧੬	੨੦੦੦੦੦	
੫੦	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ ਆਦਿ	੧੧੦	੨੨੨੦੫੦	
	ਸ਼ਹੀਦੀ ਫੰਡ			
੫੧	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੬		੮੯੦੦੦੦
੫੨	ਸਹਾਇਤਾ ਧਰਮੀ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਨੂੰ	੨੩	੧੦੦੦੦੦	
	ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੪			
੫੩	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੨੧੨੨ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੧੩	੭੯੮੨੫੧੬	੨੨੫੯੯੧੪.੦੭
੫੪	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੧੩੧੩੧੦੦੦੦੯੪੬੭੦ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਲਿ:ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ	੭੩	੪੯੧੯੭੦੬	੩੮੫੮੬੦੪
੫੫	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੦੩੫੮ (ਪੀ. ਐਸ. ਬੀ. ਹਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ)	੯੦	੫੯੧੬.੦੩	
੫੬	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੨ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੧੧੩	੧੭੯੨੬੨੫੪.੬੧	੧੯੬੭੭੮੨੩.੫੫
੫੭	ਆਨ ਲਾਈਨ ਡੋਨੇਸ਼ਨ ੦੨੬੩੧੭੭੦੦੦੦੦੧੩	੨੨੮	੧੦੦੦੦੦	੧੨੩੪੮੦
੫੮	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੬੫੦੨੦੭੨੧੭੨੦ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ ਜੱਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ATM)	੧੬੪੪	੪੦੪੭੯੩੫੯	੩੨੪੮੪੦੯੯.੩੯
੫੯	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਟੂ-ਇੰਨ-ਵਨ ਨੰ:C.L.S.B.੦੧/੦੧੦੦੬੯ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ ਲਾਰੈਂਸ ਰੋਡ	੯੬	੧੬੨੩੬	੩੩੨੪੮੫੪.੬੪
੬੦	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੩੨੪੪੧ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੨੯੦	੨੮੯੭੧੦	੧੨੮੫੦੦੦
੬੧	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੩੨੪੨੩ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੨੪੦	੬੬੦੫੭੪੩.੮੦	

ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ

੬੨	ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੨੦	੧੮੭੪੭੬੦੯.੫੫	੨੨੧੮੩੧੮੯.੩
੬੩	ਕਰਜਾ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੨੬	੧੫੩੦੮੦੦	੧੨੫੭੫੮੦
੬੪	ਅਮਾਨਤ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੭੬	੧੮੮੨੧੭੪	੧੮੮੨੧੭੪
੬੫	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ			
	ਨਿਵਾਸ ਅਤੇ ਹਾਲ ਬਜ਼ਾਰ	੨੩੧	੧੪੪੨੩.੩੦	੪੬੨੪੮.੬੪
੬੬	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ			
	ਲਾਰੰਸ ਰੋਡ	੨੬੭	੪੨੩੬	੧੬੨੩੬
੬੭	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ੩੦੨		੩੯੭੩	੨੧੪੭੩
	ਜੋੜ:-		੧੫੦੪੪੧੯੯੧.੩੯	੧੫੦੪੬੯੨੮੪.੩੯
	ਹੱਥ ਦੀ ਬਾਕੀ:-		੧੩੦੬੧੨	੧੦੩੩੧੯
	ਵੱਡਾ ਜੋੜ:-		੧੫੦੫੭੨੬੦੩.੩੯	੧੫੦੫੭੨੬੦੩.੩੯

ਸਹੀ/-

ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ,

ਸਹੀ/-

ਸਕੱਤਰ,

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਟਰੱਸਟ ਫੰਡਜ਼ ਚਿੱਠਾ ਆਮਦਨ/ਖਰਚ ਮਹੀਨਾ ਜੂਨ ੨੦੧੮

ਸੀ: ਨੰ:	ਨਾਮ ਖਾਤਾ	ਪੰਨਾ	ਨਾਮ	ਜਮ੍ਹਾਂ
ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੧				
ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਖੋਜ ਫੰਡ				
੧	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੨		੧੪੫੯੦੦੦
੨	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੯	੬੦੭੦੭੧	
੩	ਸਫਰ ਖਰਚ ਫੁਟਕਲ	੪੩	੯੨੫੮	
੪	ਕਾਰ ਖਰਚ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ	੪੮	੩੧੮੦	
੫	ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ	੪੯	੧੭੬੪	
ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ ਫੰਡ				
੬	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫੭		੧੨੮੮੧੦੦੦
੭	ਵਸੂਲਣ ਯੋਗ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ			
	ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ	੮੮		੬੭੧੯੭੮
੮	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੧੩	੭੨੯੮੮੫	
੯	ਛਪਾਈ ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟ:ਪਦਫੇਦ ਬੀੜ			
	ਪੁਰਾਤਨ ਇਤਿਹਾਸ ਗ੍ਰੰਥ	੧੪੦	੧੨੭੪੪੩	
੧੦	ਕਾਗਜ਼	੧੨੦	੩੮੧੨੪੧	
੧੧	ਜਿਲਦਬੰਦੀ	੧੨੪	੪੬੩੭੫੦	੮੩੧੫
੧੨	ਤਨਖਾਹ ਜਿਲਦਬੰਦੀ ਵਿਭਾਗ	੧੪੪	੨੪੪੬੫੦	
੧੩	ਦਰਸ਼ਨ ਭੇਟਾ	੧੪੮	੪੩੫੦੦	
੧੪	ਫੁਟਕਲ ਤੇ ਗੱਡੀ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ	੧੫੮	੨੪੧੫੩	੧੧੦੦੦
੧੫	ਸਫਰ ਖਰਚ	੧੭੦	੨੧੦੦	
੧੬	ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ	੧੭੭	੭੭੮	
ਧਰਮ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ				
੧੭	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੨੮੭		੭੫੩੦੦੦
੧੮	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ			
	(ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੨੯੭		੭੪੭੦੦੦
੧੯	ਫੁਟਕਲ ਆਮਦਨ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ	੩੧੫		੫੨੦੦੦੧.੪੫
੨੦	ਧਰਮ ਅਰਥ ਫੰਡ (ਖਰਚ)	੩੪੦	੩੯੦੦੦੦	

੨੧	ਸਫਰ ਖਰਚ	੩੦੫	੧੫੦੦	
	ਯਾਤਰਾ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ			
੨੨	ਵੀਜ਼ਾ ਫੀਸ	੨੪੮	੩੩੦੦	
੨੩	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੨੬੪	੩੭੯੯੯੬	
੨੪	ਸਫਰ ਖਰਚ, ਕਾਰ ਖਰਚ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ	੨੬੮	੩੪੪੩੦	
	ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੁਧਾਰ ਫੰਡ			
੨੫	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੮੧		੭੪੭੦੦੦
੨੬	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੧੯੨	੨੮੯੪੫੬	
	ਜਨਰਲ ਪ੍ਰੋ:ਫੰਡ			
੨੭	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:ਸ਼ ੧੧੫੭੯ (੬੩੮੨)			
	ਸੈਟਰਲ ਕੋ-ਅਪ: ਬੈਂਕ	੨੦੩	੬੧੮੪.੯੯	
	ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੨			
	ਅਮਾਨਤਾਂ			
੨੮	ਅਮਾਨਤ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੨		੧੯੧੭੫.੮
੨੯	ਅਮਾਨਤ ਗੁਰਦਵਾਰੇ	੧੯		੬੮੦੦
੩੦	ਅਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਜਨਰਲ	੨੮		੫੫੦੦੦੦
੩੧	ਅਮਾਨਤ ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ.	੪੦		੨੩੨੫
੩੨	ਅਮਾਨਤ ਕਲਰਕਾਂ/ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ (ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੫੭	੯੨੮੦੦	੭੮੫੦੦
੩੩	ਲੈਣ ਦੇਣ ਜਨਰਲ ਬੋਰਡ ਫੰਡ	੪੦੫		੨੦੭੩੦੬੭
੩੪	ਲੈਣ ਦੇਣ ਵਿਦਿਆ ਫੰਡ	੪੧੦		੨੦੦੦੦੦
੩੫	ਖਰਚ ਦਫਤਰ	੧੦੯	੧੨੭੨੪੮੧	
	ਜਮਾਨਤਾਂ			
੩੬	ਜਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੩੦੮	੭੦੦੦੦	੫੭੫੦੦
੩੭	ਸੂਦ ਜਮਾਨਤਾਂ	੩੫੪	੧੯੩੩੨੧.੨੧	
੩੮	ਪੇਸ਼ਗੀ ਜਨਰਲ	੧੭੨	੯੧੭੦੦੦	੬੪੯੯੭੬
੩੯	ਪੇਸ਼ਗੀ ਤਨਖਾਹ	੨੬੫	੧੧੪੮੦੦	੧੨੧੩੦੦
੪੦	ਪੇਸ਼ਗੀ ਬੀਮਾ	੩੦੦		੩੯੩੪
	ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸੈਕਸ਼ਨ ੮੫ ਦੇ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ			
੪੧	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ-੮੫ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਤੇ			
	ਤਨਖਾਹ ਰਿਆਇਤੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ	੧੨੨		੩੫੯੨੦੦੦੦.੦੦

੪੨	ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਸੇਵਾਫਲ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੧੫੦	੩੦੨੦੫੦੧੫	
੪੩	ਟੈਕਸ ਡਿਡੈਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਸੋਰਸ (ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ)	੩੯੧	੩੯੫੫	੯੪੫
ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੩				
ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜ੍ਹਤ ਫੰਡ/ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ				
੪੪	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫੧		੨੩੮੦੦੦੦
੪੫	ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੬੬		੩੩੮੩੩੩
੪੬	ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੬੨		੧੦੫੦੦
੪੭	ਖਰਚ ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ	੧੧੭	੨੫੦੦੦੦	
੪੮	ਤਨਖ਼ਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੧੧੦	੨੨੨੦੫੦	
ਸ਼ਹੀਦੀ ਫੰਡ				
੪੯	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੬		੨੨੮੯੦੦੦
੫੦	ਸਹਾਇਤਾ ਧਰਮੀ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਨੂੰ	੨੩	੫੦੦੦੦	
ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੪				
੫੧	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੨੧੨੨			
	ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੧੭	੧੭੫੮੮੬੧੩	੧੫੪੫੧੦੫.੭੬
੫੨	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੧੩੧੩੧੦੦੦੦੯੪੬੭੦			
	ਬੈਂਕ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਲਿ:ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ	੭੪	੩੨੦੫੨੯੦	੨੨੨੯੬੭੮
੫੩	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੦੩੫੮			
	(ਪੀ. ਐਸ. ਬੀ. ਹਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ)	੯੦	੬੧੯੪.੬੯	
੫੪	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੨ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ			
	ਨਿਵਾਸ	੧੧੯	੧੭੬੭੩੬੪੧.੭	੧੧੭੯੧੮੦੫.੨
੫੫	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੬੫੦੨੦੭੨੧੭੨੦ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ			
	ਜੱਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ATM)	੧੭੩	੩੭੬੫੬੨੭੫	੨੬੭੮੦੩੭੩.੦੦
੫੬	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਟੂ-ਇੰਨ-ਵਨ ਨੰ:C.L.S.B.੦੧/੦੧੦੦੬੯			
	ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ ਲਾਰੈਂਸ ਰੋਡ	੯੬	੧੫੨੨੫੨੬.੭੧	
੫੭	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੩੨੪੪੧ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੨੯੦	੧੦੦੦	੧੪੨੮੦੦
੫੮	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੩੨੪੨੩ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੨੪੧	੩੭੬੭੪੭.੮	
ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ				
੫੯	ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੨੯	੧੧੯੯੧੮੮੪.੨	੨੧੦੧੯੧੧੦.੭੩
੬੦	ਕਰਜਾ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੨੯		੧੦੭੦੯੪੫
੬੧	ਆਮਾਨਤ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੭੮	੧੭੯੦੨੬੮	੧੭੮੦੪੬੦

੬੨	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ			
	ਨਿਵਾਸ ਅਤੇ ਹਾਲ ਬਜ਼ਾਰ	੨੩੨	੧੧੬੯੫.੨੬	੩੩੯੨੨.੩੯
੬੩	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ			
	ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ ਲਾਰੰਸ ਰੋਡ	੨੬੮	੬੧੬੦	੨੨੫੨੬.੭੧
੬੪	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ			
	ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ	੩੦੪	੩੩੪੭	੩੦੮੪੭
੬੫	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋ: ਫੰਡ ਸੈਂਟਰਲ			
	ਕੋ-ਅਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ	੨੪੮	੯੦੮.੪੭	੬੧੮੪.੯੯
	ਜੋੜ:-		੧੨੮੬੬੬੧੪.੦੩	੧੨੮੬੫੩੪੦੯.੦੩
	ਹੱਥ ਦੀ ਬਾਕੀ:-		੧੧੪੪੦੭	੧੩੦੬੧੨
	ਵੱਡਾ ਜੋੜ:-		੧੨੯੦੮੪੦੨੧.੦੩	੧੨੯੦੮੪੦੨੧.੦੩

ਸਹੀ/-

ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ,

ਸਹੀ/-

ਸਕੱਤਰ,

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਟਰੱਸਟ ਫੰਡਜ਼ ਚਿੱਠਾ ਆਮਦਨ/ਖਰਚ ਮਹੀਨਾ ਜੁਲਾਈ ੨੦੧੮

ਸੀ: ਨੰ:	ਨਾਮ ਖਾਤਾ	ਪੰਨਾ	ਨਾਮ	ਜਮ੍ਹਾਂ
ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੧				
ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਖੋਜ ਫੰਡ				
੧	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੨		੭੮੩੦੦੦
੨	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੯	੫੭੦੮੨੦	
੩	ਸਫਰ ਖਰਚ ਫੁਟਕਲ	੪੩	੨੪੮੬੧	
੪	ਕਾਰ ਖਰਚ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ	੪੮	੨੯੯੭	
੫	ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ	੪੯	੧੭੬੪	
ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ ਫੰਡ				
੬	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫੭		੧੬੦੦੦੦੦
੭	ਵਿਕਰੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਭੇਟਾ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ	੬੫		੪੭੧੫
੮	ਵਸੂਲਣ ਯੋਗ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ			
	ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ	੮੮		੧੧੮੮੮੩੪
੯	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੧੩	੭੫੮੧੦੩	
੧੦	ਛਪਾਈ ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟ:ਪਦਫੇਦ ਬੀੜ			
	ਪੁਰਾਤਨ ਇਤਿਹਾਸ ਗ੍ਰੰਥ	੧੪੦	੭੬੧੩੩੯	
੧੧	ਕਾਗਜ਼	੧੨੦	੧੮੧੯੪੨੧	
੧੨	ਜਿਲਦਬੰਦੀ	੧੨੪	੧੪੯੦੨੮	੧੭੩੭੪.੮੨
੧੩	ਤਨਖਾਹ ਜਿਲਦਬੰਦੀ ਵਿਭਾਗ	੧੪੪	੨੬੯੧੮੦	
੧੪	ਦਰਸ਼ਨ ਭੇਟਾ	੧੪੮	੪੧੦੦੦	
੧੫	ਫੁਟਕਲ ਤੇ ਗੱਡੀ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ	੧੫੮	੧੦੪੪੪	੧੦੦੦
੧੬	ਸਫਰ ਖਰਚ	੧੭੧	੧੦੦	
ਧਰਮ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ				
੧੭	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੨੮੭		੫੪੫੦੦੦
੧੮	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ			
	(ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੨੯੭		੪੫੮੦੦੦
੧੯	ਫੁਟਕਲ ਆਮਦਨ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ	੩੧੫		੧੮੧੦੩੨.੮੫

੨੦	ਧਰਮ ਅਰਥ ਫੰਡ (ਖਰਚ)	੩੪੪	੧੪੬੦੦੦੦	
੨੧	ਸਫਰ ਖਰਚ	੩੦੫	੭੦੮੯	
ਯਾਤਰਾ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ				
੨੨	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੨੬੪	੩੭੯੯੯੬	
੨੩	ਸਫਰ ਖਰਚ, ਕਾਰ ਖਰਚ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ	੨੬੯	੮੯੯੫੪	
ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੁਧਾਰ ਫੰਡ				
੨੪	ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੮੧		੪੦੮੦੦੦
੨੫	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੧੯੨	੨੮੯੪੫੬	
ਜਨਰਲ ਪ੍ਰੋ:ਫੰਡ				
੨੬	ਸੂਦ ਤੇ ਆਮਦਨ	੨੦੧		੬੧੮੫
ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੨				
ਅਮਾਨਤਾਂ				
੨੭	ਅਮਾਨਤ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੩	੪੭੦੪੫੭	੩੪੭੧੧
੨੮	ਅਮਾਨਤ ਗੁਰਦਵਾਰੇ	੨੦		੩੭੨੪੯
੨੯	ਅਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਜਨਰਲ	੨੮		੩੨੫੫੮੫
੩੦	ਅਮਾਨਤ ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ.	੪੧	੭੫੫੯	੨੦੪੩
੩੧	ਅਮਾਨਤ ਕਲਰਕਾਂ/ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ (ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੫੮	੧੫੦	੮੦੯੨੦
੩੨	ਲੈਣ ਦੇਣ ਜਨਰਲ ਬੋਰਡ ਫੰਡ	੪੦੫	੮੦੦੦੦	
੩੩	ਲੈਣ ਦੇਣ ਵਿਦਿਆ ਫੰਡ	੪੧੦		੩੧੪੪੨੫
੩੪	ਕੈਸ਼ ਹੋਣ ਯੋਗ ਚੈੱਕ ਜਾਂ ਡਰਾਫਟ	੪੧੪	੬੫੦੦੦	
੩੫	ਖਰਚ ਦਫਤਰ	੧੧੦	੧੨੯੨੪੫੨	
੩੬	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਅਮਾਨਤਾਂ	੮੧	੧੪੦੫੩੯੦	੫੦੭੪੯੦
ਜਮਾਨਤਾਂ				
੩੭	ਜਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੩੦੮	੨੭੫੦੦	੩੫੦੦੦
੩੮	ਸੂਦ ਜਮਾਨਤਾਂ	੩੫੪	੬੧੫੩੧.੦੯	
੩੯	ਜਮਾਨਤ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ	੩੬੩	੭੧੬੧੮੮੫	੧੫੦੦੦
੪੦	ਪੇਸ਼ਗੀ ਜਨਰਲ	੧੭੫	੨੮੨੨੦੦੦	੨੭੨੦੭੨੩
੪੧	ਪੇਸ਼ਗੀ ਤਨਖਾਹ	੨੬੬	੨੨੧੫੦੦	੧੪੬੫੦੦
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸੈਕਸ਼ਨ ੮੫ ਦੇ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ				
ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ				
੪੨	ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ-੮੫ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਤੇ			

ਤਨਖਾਹ ਰਿਆਇਤੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ	੧੨੩		੨੨੯੭੫੦੦੦.੦੦
੪੩ ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਸੇਵਾਫਲ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੧੫੧	੧੪੦੦੯੪੧੫	
੪੪ ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਜਨਰਲ ਡਿਪਾਜਟ ਪ੍ਰੋ: ਫੰਡ	੩੮੦	੧੯੬੫੯੮੪੨.੩੪	
੪੫ ਟੈਕਸ ਡਿਡੈਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਸੋਰਸ (ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ)	੩੯੨	੯੪੫	੧੦੨੩੮
ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੩			
ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜ੍ਹਤ ਫੰਡ/ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ			
੪੬ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫੧		੪੦੪੭੦੦੦
੪੭ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੬੭		੬੩੨੨੮
੪੮ ਖਰਚ ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ	੧੧੭	੧੦੦੦੦	
੪੯ ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ ਆਦਿ	੧੧੦	੨੨੨੦੫੦	
ਸ਼ਹੀਦੀ ਫੰਡ			
੫੦ ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੭		੯੪੦੦੦੦
੫੧ ਸਹਾਇਤਾ ਧਰਮੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ	੨੪	੫੦੦੦੦੦	
੫੨ ਖਰਚ ਰਲੀਫ ਫੰਡ	੪੧	੨੦੦੦੦	
ਜਨਰਲ ਲੈਜਰ ਨੰ: ੪			
੫੩ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੨੧੨੨			
ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੨੪	੯੦੪੮੪੮੫	੭੯੮੭੯੯੮.੪੨
੫੪ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੧੩੧੩੧੦੦੦੦੯੪੬੭੦			
ਬੈਂਕ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਲਿ:ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ	੭੫	੭੬੩੨੦੮	੨੩੦੪੫੮੧
੫੫ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੩੦੩੫੮			
(ਪੀ. ਐਸ. ਬੀ. ਹਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ)	੯੦	੫੦੪੭.੭੬	
੫੬ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੨ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ			
ਨਿਵਾਸ	੧੨੪	੧੮੯੮੮੦੦੧.੪੫	੭੮੪੨੩੨੭.੭੯
੫੭ ਆਨ ਲਾਈਨ ਡੋਨੇਸ਼ਨ			
੦੨੬੩੧੭੭੦੦੦੦੦੧੩	੨੨੮	੧੨੩੪੮੦	
੫੮ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੬੫੦੨੦੭੨੧੭੨੦ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ			
ਜੱਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ATM)	੧੭੭	੨੦੧੫੦੧੫੧	੧੮੬੯੮੫੨੪.੦੦
੫੯ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਟੂ-ਇੰਨ-ਵਨ ਨੰ:C.L.S.B.੦੧/੦੧੦੦੬੯			
ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ ਲਾਰੈਂਸ ਰੋਡ	੯੭	੫੫੯੭.੩੭	
੬੦ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੩੨੪੪੧ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੨੯੧		੫੦੦੦੦
੬੧ ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੩੨੪੨੩ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੨੪੨	੩੫੨੧੯੪੩	

ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ			
੬੨	ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੩੮	੭੮੫੯੬੭੦.੭੯ ੨੦੫੦੮੯੯੩.੩੧
੬੩	ਕਰਜਾ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੩੧	੪੦੬੭੫ ੯੦੩੦੨੦
੬੪	ਅਮਾਨਤ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੮੦	੨੦੬੩੬੩੬ ੨੦੬੩੬੩੬
੬੫	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋ: ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ/ਹਾਲ ਬਜ਼ਾਰ	੨੩੩	੫੧੦੦.੩੧ ੧੪੮੫੮.੨੧
੬੬	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ ਲਾਰੰਸ ਰੋਡ	੨੬੮	੧੪੮੩ ੫੫੯੭.੩੭
੬੭	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ	੩੦੪	੩੭੦੯ ੨੨੨੦੯
੬੮	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋ:ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੩੨੬ + ੩੩੮	੧੪੨੮੩੦੦੦
੬੯	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋ:ਫੰਡ ਆਈ. ਸੀ. ਆਈ. ਸੀ. ਆਈ. ਬੈਂਕ	੩੫੦	੧੮੨੦੦੦੦
੭੦	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋ:ਫੰਡ ਐਚ. ਡੀ. ਐਫ. ਸੀ. ਬੈਂਕ	੩੬੧	੩੫੫੬੮੪੨.੩੪
ਜੋੜ:-		੧੧੭੨੫੩੪੧੬.੧੧	੧੧੭੫੦੯੫੪੧.੧੧
ਹੱਥ ਦੀ ਬਾਕੀ:-		੩੭੦੫੩੨	੧੧੪੪੦੭
ਵੱਡਾ ਜੋੜ:-		੧੧੭੬੨੩੯੪੮.੧੧	੧੧੭੬੨੩੯੪੮.੧੧

ਸਹੀ/-

ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ,

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਸਹੀ/-

ਸਕੱਤਰ,

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਟਰੱਸਟ ਫੰਡਜ਼ ਚਿੱਠਾ ਆਮਦਨ/ਖਰਚ ਮਹੀਨਾ ਅਗਸਤ ੨੦੧੮

ਸੀ: ਨੰ:	ਨਾਮ ਖਾਤਾ	ਪੰਨਾ	ਨਾਮ	ਜਮ੍ਹਾਂ
ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੧				
ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਖੋਜ ਫੰਡ				
੧	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੩		੨੫੭੨੦੦੦.੦੦
੨	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ	੧੧		੬੦੦੦੦੦੦੦.੦੦
੩	ਸੂਦ	੧੩		੮੧੫੩੬੭੯.੮੦
੪	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੨੦	੫੯੨੦੧੭.੦੦	
੫	ਸਮਾਨ ਤੇ ਫਰਨੀਚਰ	੨੭	੪੨੮੮੨.੦੦	
੬	ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੇ ਰਸਾਲੇ	੩੭	੫੩੪੬.੦੦	
੭	ਕੰਪਿਊਟਰ (ਸੀ. ਸੀ. ਟੀ. ਵੀ.)	੫੨	੩੨੧੦੦.੦੦	
੮	ਦਫਤਰ ਪਾਰਟੀਸ਼ਨ ਤੇ ਸੀਲਿੰਗ	੩੩	੧੫੮੭੭.੦੦	
੯	ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ	੪੯	੧੭੬੪.੦੦	
ਗੁ:ਤੇ ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ ਫੰਡ				
੧੦	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫੭		੧੦੭੧੦੦੦੦.੦੦
੧੧	ਵਿਕਰੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਭੇਟਾ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ	੬੫		੬੪੧੪੦.੦੦
੧੨	ਵਸੂਲਣ ਯੋਗ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ			
	ਗੁ:ਲਿਟਰੇਚਰ	੯੧		੭੨੮੦੧੮.੦੦
੧੩	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ	੧੦੭		੧੧੦੦੦੦੦੦੦.੦੦
੧੪	ਸੂਦ	੧੦੯		੭੬੧੫੦੭੮.੯੦
੧੫	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ	੧੧੩	੭੮੧੨੧੨.੦੦	
੧੬	ਜਿਲਦਬੰਦੀ	੧੨੫	੫੬੧੦.੦੦	੭੧੧੫.੦੦
੧੭	ਤਨਖਾਹ ਜਿਲਦਬੰਦੀ ਵਿਭਾਗ	੧੪੪	੨੮੮੪੬੮.੦੦	
੧੮	ਫੁਟਕਲ ਤੇ ਗੱਡੀ ਸ੍ਰੀ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ	੧੫੮	੪੦੫੩.੦੦	
ਧਰਮ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ				
੧੯	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੨੮੭		੧੮੭੯੦੦੦.੦੦
੨੦	ਵਸੂਲੀ ਦਫਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ			
	(ਪੰਥਕ ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੨੯੭		੧੨੪੦੦੦.੦੦
੨੧	ਫੁਟਕਲ ਆਮਦਨ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ	੩੧੭		੨੫੫੩੪੩.੮੦
੨੨	ਧਰਮ ਅਰਥ ਫੰਡ (ਖਰਚ)	੩੪੭	੬੪੭੦੦੦.੦੦	
੨੩	ਸਫਰ ਖਰਚ	੩੦੬	੩੦੫੦.੦੦	

ਯਾਤਰਾ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ			
੨੪	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੨੬੪	੩੯੧੧੭੬.੦੦
੨੫	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ	੨੮੧	੨੨੦੫੦੦੦੦.੦੦
੨੬	ਸੂਦ	੨੮੩	੧੫੨੬੪੭੮.੧੮
ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੁਧਾਰ ਫੰਡ			
੨੭	ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੧੮੧	੧੨੧੪੦੦੦.੦੦
੨੮	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ	੧੯੦	੩੫੦੦੦੦੦੦.੦੦
੨੯	ਸੂਦ	੧੮੮	੨੪੨੨੯੭੯.੬੫
੩੦	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੧੯੨	੨੯੭੮੪੮.੦੦
ਸਸਪੈਂਸ ਗੁ:ਪਾਕਿਸਤਾਨ			
੩੧	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ	੧੯੮	੫੩੭੬੨.੦੦
੩੨	ਸੂਦ	੧੯੯	੩੭੨੧.੮੪
ਜਨਰਲ ਪ੍ਰੋ:ਫੰਡ			
੩੩	ਸੂਦ	੨੦੦	੩੭੬੨੭੮.੯੦
੩੪	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ	੨੦੨	੫੪੩੫੩੫੮.੦੦
੩੫	ਆਮਦਨ	੨੦੧	੧੭੭੩੩੩.੦੦
੩੬	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: S ੧੧੫੭੯ (੬੩੮੨)		
	ਸੈਟਰਲ ਕੋ-ਅਪ: ਬੈਂਕ	੨੦੩	੧੮੦੮.੨੨
ਸ੍ਰ:ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਟਰੱਸਟ ਫੰਡ			
੩੭	ਸੂਦ ਪਿਛਲੀ ਬੱਚਤ ਵਿੱਚੋਂ ਤੇ ਜੋੜ	੨੨੮	੮੧੭੪.੩੦
੩੮	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ	੨੩੧	੧੧੮੦੭੮.੦੦
ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੨			
ਅਮਾਨਤਾਂ			
੩੯	ਅਮਾਨਤ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੩	੫੫੩੭੦੪.੦੦
੪੦	ਅਮਾਨਤ ਗੁਰਦਵਾਰੇ	੨੨	੩੦੧੪੨.੦੦
੪੧	ਅਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਜਨਰਲ	੨੯	੪੧੫੯੭.੦੦
੪੨	ਅਮਾਨਤ ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ.	੪੨	੨੦੪੩.੦੦
੪੩	ਅਮਾਨਤ ਕਲਰਕਾਂ/ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ (ਭਲਾਈ ਫੰਡ)	੫੯	੨੫੦੦੦੦.੦੦
੪੪	ਅਮਾਨਤ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ	੭੫	੧੦੦੦੦.੦੦
੪੫	ਲੈਣ ਦੇਣ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ	੪੦੮	੩੧੦੦੦.੦੦
੪੬	ਲੈਣ ਦੇਣ ਜਨਰਲ ਬੋਰਡ ਫੰਡ	੪੦੬	੨੬੨੦੦.੦੦
੪੭	ਲੈਣ ਦੇਣ ਵਿਦਿਆ ਫੰਡ	੪੧੦	੫੪੮੪੫.੦੦
੪੮	ਅਣਦਿੱਤਾ ਬਿੱਲ	੪੨੪	੨੨੧੬੭੭.੦੦
੪੯	ਖਰਚ ਦਫ਼ਤਰ	੧੧੦	੧੩੧੧੯੦੯.੦੦
			੮੮੧੧੮.੦੦

੫੦	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਅਮਾਨਤਾਂ	੮੩	੧੧੩੫੨੧੮.੦੦	੮੨੦੩੭੨੦.੦੦
	ਜਮਾਨਤਾਂ			
੫੧	ਜਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੩੧੦	੭੬੫੦੦.੦੦	੨੭੫੦੦.੦੦
੫੨	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਜਮਾਨਤਾਂ	੩੪੨		੫੨੩੪੦੧੪੪.੬੩
੫੩	ਸੂਦ ਜਮਾਨਤਾਂ	੩੫੫	੨੧੧੯੩੨.੬੦	੩੫੬੦੧੯੭.੦੦
੫੪	ਪੇਸ਼ਗੀ ਜਨਰਲ	੧੭੭	੪੨੦੧੪੮੪.੦੦	੫੯੭੦੦੦.੦੦
੫੫	ਪੇਸ਼ਗੀ ਤਨਖ਼ਾਹ	੧੬੭	੧੧੩੦੦੦.੦੦	੨੫੪੪੬੨.੦੦
	ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸੈਕਸ਼ਨ ੮੫ ਦੇ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ			
੫੬	ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ-੮੫ ਗੁ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਤੇ ਤਨਖ਼ਾਹ ਰਿਆਇਤੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਫੰਡ	੧੨੪		੪੬੪੦੦੦੦.੦੦
੫੭	ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਸੇਵਾਫਲ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੧੫੪	੨੮੩੩੬੨੮੧.੦੦	
੫੮	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਫੰਡ	੧੬੧		੩੦੦੦੦੦੦੦.੦੦
੫੯	ਸੂਦ ਗ੍ਰੈਚੁਇਟੀ ਫੰਡ	੧੬੩		੨੦੭੬੮੩੯.੭੦
੬੦	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਜਨਰਲ ਡਿਪਾਜ਼ਟ ਪ੍ਰੋ: ਫੰਡ	੩੮੦		੧੦੧੭੩੦੦੦.੦੦
੬੧	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਜਨਰਲ ਡਿਪਾਜ਼ਟ ਜਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੩੮੬	੯੧੩੦੬੨.੧੪	੧੨੭੨੯੧੭.੫੧
੬੨	ਟੈਕਸ ਡਿਡੈਕਸ਼ਨ ਐਂਟ ਸੋਰਸ (ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ)	੩੯੨	੧੦੨੩੮.੦੦	੧੮੯੨੮.੦੦
	ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੩			
	ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜ੍ਹਤ ਫੰਡ/ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ			
੬੩	ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੫੨		੬੫੨੩੦੦੦.੦੦
੬੪	ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੬੮		੬੩੯੬੫.੦੦
੬੫	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ (ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ)	੧੭੮		੫੦੦੦੦੦੦.੦੦
੬੬	ਸੂਦ	੧੦੮		੩੪੬੧੩੯.੯੫
੬੭	ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਹਾਇਤਾ	੬੨		੧੬੫੦.੦੦
੬੮	ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ	੧੮੫		੧੫੦੦.੦੦
੬੯	ਖਰਚ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ	੧੬੮	੮੪੯੮੫.੦੦	
੭੦	ਤਨਖ਼ਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਆਦਿ	੧੧੦	੨੨੮੫੦੫.੦੦	
	ਸ਼ਹੀਦੀ ਫੰਡ			
੭੧	ਵਸੂਲੀ ਦਫ਼ਾ ੮੫ ਦੇ ਗੁ:ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ	੭		੫੨੫੦੦੦੦.੦੦
੭੨	ਸਹਾਇਤਾ ਧਰਮੀ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਨੂੰ	੨੫	੧੦੦੦੦੦੦.੦੦	
੭੩	ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਲਈ	੧੪	੧੭੪੪੨੬.੦੦	
੭੪	ਸੂਦ (ਸ਼ਹੀਦੀ ਫੰਡ)	੨੦		੬੯੨੨੭.੯੯
੭੫	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ (ਸ਼ਹੀਦੀ ਫੰਡ)	੧੮		੧੦੦੦੦੦੦.੦੦

੭੬	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ (ਰਲੀਫ ਫੰਡ)	੩੬	੧੫੦੦੦੦੦.੦੦
੭੭	ਸੂਦ (ਰਲੀਫ ਫੰਡ)	੩੭	੧੦੩੮੪੧.੯੯
ਜਨਰਲ ਲੈਜ਼ਰ ਨੰ: ੪			
੭੮	ਬਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੨੧੨੨ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੩੨	੧੫੫੧੬੭੯੦.੦੦ ੫੫੩੪੬੫੨.੨੦
੭੯	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੧੩੧੩੧੦੦੦੦੯੪੬੭੦ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਲਿ:ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ	੭੭	੩੯੪੨੧੯੦੩੧.੬੪ ੧੬੬੫੯੨੩੫੬.੦੦
੮੦	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੨ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ	੧੨੮	੧੫੪੪੭੮੮੭.੦੧
੮੧	ਆਨ ਲਾਈਨ ਡੋਨੇਸ਼ਨ ੦੨੬੩੧੭੭੦੦੦੦੧੩	੨੨੮	੧੦੦੦੦੦੦.੦੦
੮੨	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੬੫੦੨੦੭੨੧੭੨੦ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ATM)	੧੮੧	੩੬੦੬੦੫੯੮੭.੦੦ ੩੧੨੬੦੨੬੭੯.੦੦
੮੩	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ: ੧੭੪੭੭(੬੫੭੫੬੭੭੫) ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਬੈਂਕ ਕਟੜਾ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ	੨੧੯	੨੭੫੦੦੦੦.੦੦
੮੪	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੩੨੪੪੧ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੨੯੧	੨੯੦੦੦੦.੦੦
੮੫	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਨੰ:੩੨੪੨੩ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੨੪੩	੧੧੨੦੧੯੨.੦੦
ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ			
੮੬	ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੪੫	੩੩੧੩੫੮੬੦੨.੦੦ ੩੪੫੭੨੫੨੭.੮੭
੮੭	ਕਰਜਾ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੩੩	੧੧੩੮੭੬੮੪.੦੦
੮੮	ਅਮਾਨਤ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ	੧੮੨	੧੫੫੮੩੧੨.੦੦ ੧੫੫੮੩੧੨.੦੦
੮੯	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਨਿਵਾਸ ਅਤੇ ਹਾਲ ਬਜ਼ਾਰ	੨੩੪	੩੩੬੪.੧੫ ੧੧੦੮੯.੦੧
੯੦	ਬੱਚਤ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਸੈਂਟਰਲ ਕੋ:ਅਪ:ਬੈਂਕ ਹਾਲ ਬਜ਼ਾਰ	੨੪੮	੩੪੮.੭੨ ੧੮੦੮.੨੨
੯੧	ਮਿਆਦੀ ਹਿਸਾਬ ਪ੍ਰੋ:ਫੰਡ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	੩੩੦	੨੨੯੮੨੭੦੦੦.੦੦
ਜੋੜ:-			੧੧੬੪੩੯੪੭੦੯.੪੮ ੧੧੬੪੨੮੮੫੬੦.੪੮
ਹੱਥ ਦੀ ਬਾਕੀ:-			੨੬੪੩੮੩.੦੦ ੩੭੦੫੩੨.੦੦
ਵੱਡਾ ਜੋੜ:-			੧੧੬੪੬੫੯੦੯੨.੪੮ ੧੧੬੪੬੫੯੦੯੨.੪੮

ਸਹੀ/-

ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ,

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਸਹੀ/-

ਸਕੱਤਰ,

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
ਚਿੱਠਾ ਆਮਦਨ/ਖਰਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਮਹੀਨਾ ਅਗਸਤ ੨੦੧੮

ਸੀ. ਨੰ:	ਨਾਮ ਖਾਤਾ	ਪੰਨਾ	ਨਾਮ	ਜਮ੍ਹਾਂ
੧	ਧਾਰਮਿਕ ਫੰਡ ੮੫	੧੯	੦.੦੦	੪੩੦੭੬੬੩੬.੦੦
੨	ਧਾਰਮਿਕ ਫੰਡ ੮੭	੭੬	੦.੦੦	੧੬੯੨੪੪੪.੦੦
੩	ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਹਾਇਤਾ	੧੧੫	੦.੦੦	੧੮੨੭੯੦.੦੦
੪	ਕਿਰਾਇਆ ਕਮਰੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਨਿਵਾਸ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ	੧੪੫	੭੫੧੫੧.੦੦	੦.੦੦
੫	ਲਿਟਰੇਚਰ ਭੇਟਾ ਰਹਿਤ ਡਾਇਰੀਆਂ, ਕੈਲੰਡਰ, ਸੇਵਾਫਲ ਖਰੜੇ ਆਦਿ (ਛਪਾਈ ਤੇ ਖ੍ਰੀਦ)	੧੫੧	੫੯੭੧੧੩.੦੦	੦.੦੦
੬	ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਜੀਫੇ	੧੭੭	੫੦੭੨੨੮.੦੦	੧੫੦.੦੦
੭	ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਕੋਰਸ ਤੇ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ	੨੧੧	੨੪੬੫੭੮.੦੦	੧੦੦੦.੦੦
੮	ਧਰਮ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਚਾਰ	੨੩੧	੨੩੮੭੮੪.੦੦	੦.੦੦
੯	ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ)	੨੭੨	੧੩੮੧੬੩੨.੦੦	੩੭੧੦੦.੦੦
੧੦	ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਹਿੰਦੀ	੩੦੭	੨੩੬੩੧੧.੦੦	੪੪੬੦.੦੦
੧੧	ਉੱਚ-ਹਸਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਥਕ-ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ	੩੨੩	੧੦੦੦੦੦.੦੦	੦.੦੦
੧੨	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਦਫ਼ਤਰ	੩੩੬	੪੦੪੭੫੩੬.੦੦	੦.੦੦
੧੩	ਤਨਖਾਹ ਸਟਾਫ਼ ਲਿਟਰੇਚਰ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਦਿ	੩੪੬	੪੦੯੭੪੨.੦੦	੦.੦੦
੧੪	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਸਫ਼ਰ ਖਰਚ ਅਲਾਊਂਸ ਡਰਾਈਵਰਜ਼	੩੫੬	੭੧੫੪੨੧.੦੦	੦.੦੦
੧੫	ਤਨਖਾਹ ਧਾਰਮਿਕ ਟੀਚਰ	੩੬੧	੫੫੭੦੩੬.੦੦	੦.੦੦
੧੬	ਡਾਕ ਤੇ ਤਾਰ ਖਰਚ	੩੬੮	੧੧੭੩੫.੦੦	੦.੦੦
੧੭	ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ (ਤਨਖਾਹ ਫਿਲਮ ਉਪਰੋਕਤ, ਮੁੰਰ: ਤੇ ਸ:ਖ: ਆਦਿ)	੩੮੦	੨੦੧੭੦੭.੦੦	੦.੦੦
੧੮	ਖਰਚ ਗੱਡੀਆਂ (ਤੇਲ ਤੇ ਮੁਰੰਮਤਾਂ)	੪੧੧	੨੫੬੧੨੬.੦੦	੦.੦੦
੧੯	ਟੈਲੀਫੋਨ	੪੩੧	੧੧੩੦੧.੦੦	੦.੦੦
੨੦	ਮੁਰੰਮਤ ਸਮਾਨ ਦਫ਼ਤਰ	੪੪੮	੩੦੧੪.੦੦	੦.੦੦
੨੧	ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ	੪੫੬	੧੬੭੫੪.੦੦	੦.੦੦
੨੨	ਵਰਦੀਆਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੪੬੨	੯੫੮੮੦.੦੦	੧੧੦੨੫.੦੦

੨੩	ਸਫਰ ਖਰਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੪੭੪	੨੩੩੫੦.੦੦	੦.੦੦
੨੪	ਫੁਟਕਲ ਦਫਤਰ ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ	੫੦੪	੩੭੮੩੭.੦੦	੦.੦੦
੨੫	ਬੀਮਾ ਗੱਡੀਆਂ ਤੇ ਕੈਸ਼	੫੧੧	੮੦੯੩੧.੦੦	੦.੦੦
੨੬	ਬੀਮਾ ਪੇਸ਼ਗੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਮੈਡੀਕਲੇਮ	੫੩੪	੦.੦੦	੫੦੨੭.੦੦
੨੭	ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਸਮਾਰੋਹ	੫੪੯	੪੨੧੧੮੧.੦੦	੦.੦੦
੨੮	ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਸੰਤ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਸੰਤ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਬੁੱਢਾ ਜੋਹੜ	੫੯੭	੮੦੦੨੦੭.੦੦	੨੫੨੩੧.੦੦
੨੯	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਸ/ਖਰਚ ਸਟਾਫ਼ ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਢਾਡੀ ਕਾਲਜ, ਗੁਰੂ ਕੀ ਵਡਾਲੀ	੬੦੬	੮੪੬੩੭.੦੦	੦.੦੦
੩੦	ਗੁਰੂ ਕਾਸ਼ੀ ਗੁ: ਇੰਸ: ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਕੀ (ਬਠਿੰਡਾ)	੬੧੧	੩੯੯੪੭੩.੦੦	੯੩੧੮.੦੦
੩੧	ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਵਿਦਿਆਲਾ ਜੁਬਲੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	੬੨੧	੬੬੧੩੭.੦੦	੦.੦੦
੩੨	ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਅਕੈਡਮੀ (ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ)	੬੩੩	੨੧੦੯੦੧.੦੦	੦.੦੦
੩੩	ਸਬ-ਆਫਿਸ (ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ)	੬੪੧	੩੮੫੬੫.੦੦	੦.੦੦
੩੪	ਗੁਰ:ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਿਆਲੇ:(ਬਾਦੀਆਂ, ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਭੂਰਾ ਕੋਹਨਾ, ਕਾਲਾ ਮਾਲਾ ਸੰਗਰੂਰ) ਤਨ:.,ਸ:ਖ: ਤੇ ਫੁਟ:ਆਦਿ	੬੫੧	੪੧੫੨੩੩.੦੦	੨੦੦੦.੦੦
੩੫	ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਲਜ (ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ, ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਤੇ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਵਿਦਿਆਲਮਗੀਰ) ਤਨਖਾਹਾਂ, ਸਫਰ ਖਰਚ ਤੇ ਫੁਟਕਲ ਆਦਿ	੬੭੧	੫੧੫੦੮੫.੦੦	੧੦੦੦.੦੦
੩੬	ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਅਕੈਡਮੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੬੯੦	੭੦੪੧੪.੦੦	੦.੦੦
੩੭	ਜਥੇ:ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੋਹੜਾ ਇੰਸੀ: ਆਫ ਐਡਵਾਂਸ ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀਜ਼, (ਤਨਖਾਹਾਂ, ਆਨਰੇਰੀਅਮ ਤੇ ਫੁਟਕਲ ਆਦਿ)	੭੦੦	੭੧੮੨੫੧.੦੦	੦.੦੦
੩੮	ਤਨਖਾਹ ਭਾਈ ਨਗਾਈਆ ਜੀ ਪਬ:ਸਕੂਲ ਫਾਰ ਡੈਫ ਆਲਮਗੀਰ ਲੁਧਿਆਣਾ	੭੩੫	੪੪੨੪੭.੦੦	੦.੦੦
੩੯	ਤਨਖਾਹ ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਢਾਡੀ ਤੇ ਕਵੀਸ਼ਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਚਾਰ	੭੫੦	੫੫੪੪੨੨੫.੦੦	੦.੦੦
੪੦	ਸਫਰ ਖਰਚ ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਢਾਡੀ ਤੇ ਕਵੀਸ਼ਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਚਾਰ	੭੬੬	੫੪੯੫੮੨.੦੦	੧੭੪੮੦.੦੦
੪੧	ਦੀਵਾਨ ਮੇਲੇ ਤੇ ਕੈਂਪਸ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਅਤੇ			

	ਗੁਰਮਤਿ ਦਸਤਾਰ ਸਮਾਗਮ	੮੦੬	੨੭੯੨੬੯੫.੦੦	੦.੦੦
੪੨	ਸਟਾਕ ਲਿਟਰੇਚਰ, ਡਾਇਰੀ, ਕੈਲੰਡਰ ਆਦਿ (ਛਪਾਈ)			
	ਪ੍ਰੰਜੀਗਤ ਖਰਚੇ	੮੪੮	੦.੦੦	੧੯੫੬੯੧.੦੦
੪੩	ਇਮਾਰਤ ਦਫਤਰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ	੮੭੯	੪੦੭੫੧੮.੦੦	੦.੦੦
੪੪	ਇਮਾਰਤ ਗੁ:ਸਾਹਿਬ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ			
	ਮਗਹਰ ਗੋਰਖਪੁਰ ਯੂ:ਪੀ:	੯੨੩	੭੩੪੪.੦੦	੦.੦੦
੪੫	ਸਮਾਨ ਦਫਤਰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ	੯੩੪	੧੮੪੦.੦੦	੦.੦੦
੪੬	ਸਮਾਨ ਦਫਤਰ ਉਤਰਾਖੰਡ ਮਿਸ਼ਨ	੯੫੨	੩੨੦੦.੦੦	੦.੦੦
੪੭	ਸਮਾਨ ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਢਾਡੀ ਕਾਲਜ,			
	ਗੁਰੂ ਕੀ ਵਡਾਲੀ	੯੬੨	੧੫੨੫੦੨.੦੦	੦.੦੦
੪੮	ਸਮਾਨ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਅਕੈਡਮੀ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰਾ ਮੰਚੂਰੀ,			
	ਕਰਨਾਲ	੯੭੭	੭੬੭੮.੦੦	੦.੦੦
੪੯	ਸਮਾਨ ਦਫਤਰ ਯੂ.ਪੀ., ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼,			
	ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ਹਾਪੁੜ	੯੭੮	੯੨੮੧੮.੦੦	੦.੦੦
੫੦	ਸਮਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ			
	ਸ਼ਾਹਜਹਾਨਪੁਰ ਯੂ.ਪੀ.	੯੭੯	੩੯੦੦.੦੦	੦.੦੦
੫੧	ਸਮਾਨ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰ: ਵਿਦਿਆਲਾ ਭੂਰਾ ਕੋਹਨਾ	੯੮੨	੨੦੭੮੫੫.੦੦	੦.੦੦
੫੨	ਸਮਾਨ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰ: ਵਿਦਿਆਲਾ			
	ਕਾਲਾਮਾਲਾ ਸੰਗਰੂਰ	੯੮੩	੫੦੦.੦੦	੦.੦੦
੫੩	ਸਮਾਨ ਗੁਰ: ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਕਾਲਜ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ	੯੮੬	੩੭੭੦.੦੦	੦.੦੦
੫੪	ਸਟਾਕ ਕਕਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਚਾਰ	੯੯੬	੨੧੧੫੭੫.੦੦	੦.੦੦
੫੫	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਸਫਰ ਖਰਚ ਸਟਾਫ਼			
	ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ	੧੦੧੫	੪੮੫੫੫੨.੦੦	੧੪੨੪.੦੦
੫੬	ਫੁਟਕਲ ਦਫਤਰ ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੦੨੬	੧੧੨੭੯.੦੦	੦.੦੦
੫੭	ਦੀਵਾਨ, ਮੇਲੇ, ਕੈਂਪਸ ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ			
	ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੦੪੭	੧੬੭੫੯੨੫.੦੦	੦.੦੦
੫੮	ਗੁਰ:ਵਿਦਿਆਲਾ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰਾ ਮੰਚੂਰੀ, ਕਰਨਾਲ ਤਨ:,			
	ਵਜੀ:,ਸ:ਖਰਚ ਤੇ ਫੁਟ:	੧੦੬੩	੧੨੬੬੩੭.੦੦	੦.੦੦
੫੯	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਸਫਰ ਖਰਚ ਸਟਾਫ਼ (ਰੋਸ਼ਨੀ, ਬਿੱਲ ਅਤੇ ਫੁਟਕਲ ਆਦਿ)			
	ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ			
	(ਗੁ: ਪਲਾਹ ਸਾਹਿਬ, (ਊਨਾ)	੧੦੭੪	੧੫੮੧੬੬.੦੦	੦.੦੦

੬੦	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਸਫਰ ਖਰਚ ਸਟਾਫ਼ (ਚੌਸ਼ਨੀ, ਬਿੱਲ ਅਤੇ ਫੁਟਕਲ ਆਦਿ)			
	ਰਾਜਿਸਥਾਨ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ (ਬੁੱਢਾ ਜੌਹੜ)	੧੦੮੧	੬੬੪੬੬.੦੦	੧੨੬.੦੦
੬੧	ਤਨ:ਸਫਰ ਖਰਚ ਸਟਾਫ਼ ਯੂ:ਪੀ:, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ			
	ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਨ	੧੦੬੧	੧੨੫੭੫੨੫.੦੦	੧੦੬੨੧.੦੦
੬੨	ਦੀਵਾਨ, ਮੇਲੇ, ਕੈਂਪਸ, ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦਸਤਾਰ ਸਮਾਗਮ,			
	ਖਰਚ ਗੱਡੀਆਂ ਯੂ:ਪੀ:, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ			
	ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੧੦੩	੩੦੪੧੪.੦੦	੦.੦੦
੬੩	ਮੁਕੱਦਮੇ ਯੂ:ਪੀ:, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ			
	ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੧੧੩	੧੧੧੧੧.੦੦	੦.੦੦
੬੪	ਮੁਰੰਮਤ ਇਮਾ: ਹਾਪੁੜ ਅਤੇ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਯੂ:ਪੀ:, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਨ	੧੧੧੫	੨੩੬੫੪.੦੦	੦.੦੦
੬੫	ਟੈਕਸਿਸ ਹਾਊਸ ਤੇ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਬਿੱਲ ਬਿਜਲੀ ਮੁਰੰਮਤ ਸਮਾਨ ਯੂ:ਪੀ:, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੧੧੮	੬੭੭੨੧.੦੦	੧੨੫੩੦.੦੦
੬੬	ਫੁਟਕਲ ਦਫਤਰ ਯੂ:ਪੀ:, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ			
	ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੧੨੬	੮੫੪੬੩.੦੦	੦.੦੦
੬੭	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ			
	ਸ਼ਾਹਜਹਾਨਪੁਰ ਯੂ.ਪੀ.	੧੧੩੫	੧੪੨੬੬੧.੦੦	੦.੦੦
੬੮	ਗੁਰ: ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੱਕਾ ਕੂਆਂ, ਸੰਤ ਸਭਾ ਨਗੀਨਾ,			
	ਬਿੰਦਾਬਨ, ਗੜਮੁਕਤਸਰ ਯੂ:ਪੀ:	੧੧੫੪	੩੬੧੨੬.੦੦	੦.੦੦
੬੯	ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਿਆਲਾ ਬਗੜੀ ਗਜਰੋਲਾ ਯੂ:ਪੀ:	੧੧੬੩	੨੧੫੭.੦੦	੦.੦੦
੭੦	ਗੁ: ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਮਗਹਰ ਗੋਰਖਪੁਰ ਯੂ.ਪੀ.	੧੧੭੬	੬੧੨੮੩.੦੦	੦.੦੦
੭੧	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਸਫਰ ਖਰਚ ਸਟਾਫ਼ ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ (ਕਲਕੱਤਾ)			
	ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਮਿਸ਼ਨ (ਬਿੱਲ ਫੁਟਕਲ ਆਦਿ)			
	ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਗੁਜਰਾਤ	੧੧੮੬	੭੧੦੬੨.੦੦	੩੮੭.੦੦
੭੨	ਤਨ: ਤੇ ਸਫਰ ਖਰਚ ਸਟਾਫ਼ ਛਤੀਸਗੜ੍ਹ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ			
	ਬਿੱਲ ਫੁਟਕਲ ਆਦਿ	੧੧੯੮	੧੨੮੬੪੬.੦੦	੪੧੬.੦੦
੭੩	ਦੀਵਾਨ, ਮੇਲੇ, ਕੈਂਪਸ ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ,			
	ਗੁਰਮਤਿ ਦਸਤਾਰ ਸਮਾਗਮ ਛਤੀਸਗੜ੍ਹ ਮਿਸ਼ਨ	੧੨੦੮	੪੦੮੦੮੭.੦੦	੦.੦੦
੭੪	ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਗੁ:ਵਿਦਿ: ਛਤੀਸਗੜ੍ਹ ਮਿਸ਼ਨ			
	(ਤਨ:ਸਫਰ ਖਰਚ ਅਤੇ ਬਿੱਲ ਆਦਿ)	੧੨੧੭	੨੧੭੪੩੫.੦੦	੩੬੩੮੩.੦੦
੭੫	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਸਫਰ ਖਰਚ ਸਟਾਫ਼			

	ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੨੨੬	੧੬੨੭੭੨.੦੦	੦.੦੦
੭੬	ਦੀਵਾਨ, ਮੇਲੇ, ਕੈਂਪਸ ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਗੁਰਮਤਿ ਦਸਤਾਰ ਸਮਾਗਮ			
	ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੨੩੪	੨੮੮੯੬.੦੦	੦.੦੦
੭੭	ਫੁਟਕਲ ਦਫਤਰ ਲੰਗਰ (ਆਉ ਭਗਤ)			
	ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੨੪੧	੪੩੨੮.੦੦	੦.੦੦
੭੮	ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਸਫਰ ਖਰਚ ਸਟਾਫ ਉਤਰਾਂਚਲ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ,			
	ਫੁਟਕਲ ਆਦਿ (ਕਾਸ਼ੀਪੁਰ)	੧੨੪੯	੪੩੦੭੨੪.੦੦	੨੭੬੬.੦੦
੭੯	ਦੀਵਾਨ, ਮੇਲੇ, ਕੈਂਪਸ ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਗੁਰਮਤਿ ਦਸਤਾਰ ਸਮਾਗਮ			
	ਉਤਰਾਂਚਲ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੨੫੭	੬੧੧੩੭.੦੦	੦.੦੦
੮੦	ਤਨਖਾਹ, ਸਫਰ ਖਰਚ ਆਦਿ			
	ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ਨੇਪਾਲ	੧੨੬੬	੯੩੫੦.੦੦	੦.੦੦
੮੧	ਸਹਾਇਤਾ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਲਿਟਰੇਚਰ ਆਦਿ	੧੨੭੫	੨੨੮੫੫੯.੦੦	੦.੦੦
੮੨	ਸਹਾਇਤਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ	੧੨੯੪	੧੪੬੫੧੬੭.੦੦	੧੪੫੦੦੦.੦੦
੮੩	ਸਹਾਇਤਾ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ			
	ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ	੧੩੪੦	੭੩੮੭੫੦.੦੦	੦.੦੦
੮੪	ਸਹਾਇਤਾ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਦਿਆ ਸਕੂਲਾਂ/ਕਾਲਜਾਂ,			
	ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ	੧੩੬੫	੯੦੯੨੨੩.੦੦	੦.੦੦
੮੫	ਸਹਾਇਤਾ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਖੇਤਰ ਅਤੇ			
	ਸਿੱਖ ਸ਼ਸਤਰ ਵਿਦਿਆ (ਗਤਕਾ)	੧੩੮੩	੨੦੫੭੦੯.੦੦	੦.੦੦
੮੬	ਸਹਾਇਤਾ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ	੧੪੨੧	੨੧੫੮੦੦੦.੦੦	੦.੦੦
੮੭	ਸਹਾਇਤਾ ਸਿਕਲੀਗਰ ਤੇ ਵਣਜਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ	੧੪੨੩	੮੦੨੮੬.੦੦	੦.੦੦
੮੮	ਸਹਾਇਤਾ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ, ਕੈਂਸਰ ਰਲੀਫ ਫੰਡ			
	(ਸ਼੍ਰੋ:ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ)	੧੪੩੧	੦.੦੦	੭੫੦.੦੦
੮੯	ਸਹਾਇਤਾ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਕੰਨਿਆ ਨੇਤਰਹੀਣ ਵਿਦਿ: ਸੰਨ੍ਹ ਸਾਹਿਬ			
	ਛੇਹਰਟਾ ਰੋਡ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੧੪੩੮	੨੫੦੦੦.੦੦	੦.੦੦
੯੦	ਸਹਾਇਤਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤੇ			
	ਇਤਿਹਾਸਕ ਇਮਾਰਤਾਂ	੧੪੪੧	੧੯੬੯੯੨.੦੦	੦.੦੦
੯੧	ਸਹਾਇਤਾ ਧਾਰਮਿਕ, ਪੰਥਕ ਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ,			
	ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ,			
	ਪੰਥਕ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ	੧੪੪੬	੩੬੫੫੦੦.੦੦	੦.੦੦
੯੨	ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਫਤ ਵਿਦਿਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ			

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ

੧੦੬

ਪੇਂਹ (ਦਸੰਬਰ 2018)

(ਸ਼੍ਰੋ:ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ)	੧੪੫੮	੧੮੦੨੫੦੦.੦੦	੦.੦੦
੯੩ ਸਹਾਇਤਾ ਖਾਲਸਾਗੀ ਖੇਡਾਂ (ਹਾਕੀ)			
(ਸ਼੍ਰੋ:ਗੁ:ਪ੍ਰ:ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ)	੧੪੭੧	੫੦੦੦੦੦੦.੦੦	੦.੦੦
੯੪ ਸਹਾਇਤਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਪੀੜ੍ਹਤ ਪਰਿਵਾਰ,			
ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਆਦਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ	੧੪੭੨	੨੯੦੦੦੦.੦੦	੦.੦੦
੯੫ ਸਹਾਇਤਾ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਮੌਤ ਸਮੇਂ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਦੇ			
ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਭੇਟਾ	੧੪੮੪	੫੪੯੦੦.੦੦	੦.੦੦
੯੬ ਸਹਾਇਤਾ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ			
ਮਫਤ ਦਵਾਈਆਂ ਆਦਿ	੧੪੯੮	੭੧੧੭੧.੦੦	੦.੦੦
੯੭ ਅਣਦਿੱਤੀ ਤਨਖਾਹ	੧੫੦੭	੧੫੪੫੧.੦੦	੨੩੭੮੬.੦੦
੯੮ ਅਣਦਿੱਤੇ ਬਿਲਜ਼	੧੫੩੪	੧੦੦੦੦.੦੦	੦.੦੦
੯੯ ਅਣਦਿੱਤੇ ਬਿੱਲਜ਼ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ			
(ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਲਿਟ: ਫੰਡ)	੧੫੫੨	੨੨੧੬੭੭.੦੦	੫੩੨੮੦੮.੦੦
੧੦੦ ਪੇਸ਼ਗੀ ਜਨਰਲ	੧੬੮੮	੭੭੯੪੩੮੦.੦੦	੯੨੯੪੭੯੬.੦੦
੧੦੧ ਪੇਸ਼ਗੀ ਤਨਖਾਹ	੧੭੪੬	੨੮੦੦੮੧.੦੦	੬੪੦੧੩੧.੦੦
੧੦੨ ਜਮਾਨਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ	੧੭੮੫	੮੫੪੦੦.੦੦	੧੬੩੮੦੦.੦੦
੧੦੩ ਕਿਰਾ: ਦੁਕਾਨਾ ਤੇ ਫਲੈਟਸ, ਯੂ.ਪੀ. ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ੧੮੧੭		੦.੦੦	੨੧੪੦੮.੦੦
੧੦੪ S.B. a/c No.੬੫੦੩੮੬੦੦੪੯੦			
S.B.P., ਬਾਗ ਜਲਿਆਂ ਵਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੨੦੩੯	੭੧੩੪੮੦੯.੦੦	੧੪੫੪੩੧੯੯.੦੦
੧੦੫ S.B. a/c No.੭੪੭੯੦੦੦/੦੦੦੦੮੭੩੨ PNB,			
ਸਰਾਂਏ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੨੧੪੮	੧੦੭੩੨੨੪.੦੦	੨੪੭੭੮੪੫.੦੦
੧੦੬ S.B. a/c No.੧੩੧੩੧੦੦੦੦੧੭੯੬੬			
HDFC, ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੨੧੯੪	੯੧੦੭੭੧੫.੦੦	੭੯੯੦੧੮੨.੦੦
੧੦੭ S.B. a/c no.੨੪੮੦ PSB,			
ਸਰਾਂਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੨੨੩੫	੧੨੨੯੧੯੫੩.੦੦	੪੩੫੧੫੯੮.੦੦
੧੦੮ S.B. a/c No.੨੯੪੯੫ Canara Bank,			
ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਮਾਰਕੀਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੨੩੨੦	੫੫੧੦੧੯.੦੦	੦.੦੦
੧੦੯ S.B. a/c No.੦੦੬੬੦੧੦੦੩੨੩੩			
ICICI Bank, ਮਾਲ ਰੋਡ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੨੩੪੫	੩੫੦੦੦੦੦.੦੦	੩੫੬੫੫੨੦.੦੦
੧੧੦ S.B. a/c No.੯੧੧੦੧੦੦੩੦੩੭੪੬੭੨			
Axis Bank, ਕੋਰਟ ਰੋਡ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੨੩੫੧	੨੪੫੦੫੨੩੧.੦੦	੫੨੬੩੭੪੭.੦੦

੧੧੧ S.B. a/c No. ੦੮੧੧੬੫੫੬੪੨			
ਕੋਟਿਕ ਮਹਿੰਦਰਾ ਬੈਂਕ ਮਾਲ ਰੋਡ	੨੩੬੪	੨੦੦੦੦੦੦.੦੦	੧੭੨੧੬੭੭.੦੦
੧੧੨ S.B. a/c ੦੦੫੬੦੬੦੪੦੧੦੦੦੧੨੬੨੬ ਜੰਮੂ ਐਂਡ ਕਸ਼ਮੀਰ ਬੈਂਕ			
ਸਾਸਤਰੀ ਮਾਰਕੀਟ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੨੩੬੯	੦.੦੦	੩੦੦੦੦੦.੦੦
੧੧੩ ਸੂਦ ਬੈਂਕਾਂ	੨੩੮੯	੦.੦੦	੨੭੧੫੩੭.੦੦
੧੧੪ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬੈਂਕਾਂ	੨੩੮੯	੧੫.੦੦	੦.੦੦
੧੧੫ ਜਮਾਨਤਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ	੨੪੪੭	੨੫੬੦੬.੦੦	੨੧੭੫੦੦.੦੦
੧੧੬ ਪ੍ਰੋ: ਫੰਡ ਸਟਾਫ਼	੨੫੧੦	੧੭੫੨੭੪੦.੦੦	੧੭੫੨੭੪੦.੦੦
੧੧੭ ਆਮਦਨ ਕਰ	੨੫੬੫	੨੩੭੬੬੦.੦੦	੨੩੮੯੯੫.੦੦
੧੧੮ ਟੀ.ਡੀ.ਐਸ. (ਅਦਾਇਗੀ ਯੋਗ)	੨੬੦੧	੮੦੨੨੯.੦੦	੩੮੪੨੬.੦੦
੧੧੯ ਅਮਾਨਤ ਕਿਰਾਇਆ ਤੇ ਬਿਜਲੀ			
ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੨੬੨੪	੫੬੧੮੦.੦੦	੫੬੧੮੦.੦੦
੧੨੦ ਅਮਾਨਤ ਕਿਰਾਇਆ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ, ਬਠਿੰਡਾ	੨੬੬੨	੦.੦੦	੯੪੩੪.੦੦
੧੨੧ ਅਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ (ਮੈਡੀਕਲੇਮ)	੨੬੭੭	੧੨੦੦੦੦੦.੦੦	੧੨੩੦੬੦੦.੦੦
੧੨੨ ਅਮਾਨਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ	੨੭੦੫	੧੮੬੬੨.੦੦	੧੮੬੬੨.੦੦
੧੨੩ ਲੈਣ ਦੇਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ	੨੭੨੧	੨੬੯੭੦੬.੦੦	੧੫੦੦੦੦੦੦.੦੦
੧੨੪ ਅਮਾਨਤ ਕਿਰਾਇਆ			
ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ	੨੭੪੭	੦.੦੦	੧੨੯੪.੦੦
੧੨੫ ਅਮਾਨਤ ਕਿਰਾਇਆ ਗੁ:ਸ੍ਰੀ ਲੱਧੇਵਾਲ ਸਾਹਿਬ	੨੭੫੧	੦.੦੦	੪੬੦.੦੦
੧੨੬ ਅਮਾਨਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਭਲਾਈ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਾਹਿਬਾਨ	੨੭੫੫	੦.੦੦	੫੦.੦੦
ਜੋੜ :-		੧੧੫੧੯੩੯੬੮.੦੦	੧੧੫੨੦੨੪੩੬.੦੦
ਹੱਥ ਦੀ ਬਾਕੀ :-		੧੨੦੯੬੦੦.੦੦	੧੨੦੧੧੩੨.੦੦
ਕੁੱਲ ਜੋੜ :-		੧੧੬੪੦੩੫੬੮.੦੦	੧੧੬੪੦੩੫੬੮.੦੦

ਸਹੀ/-

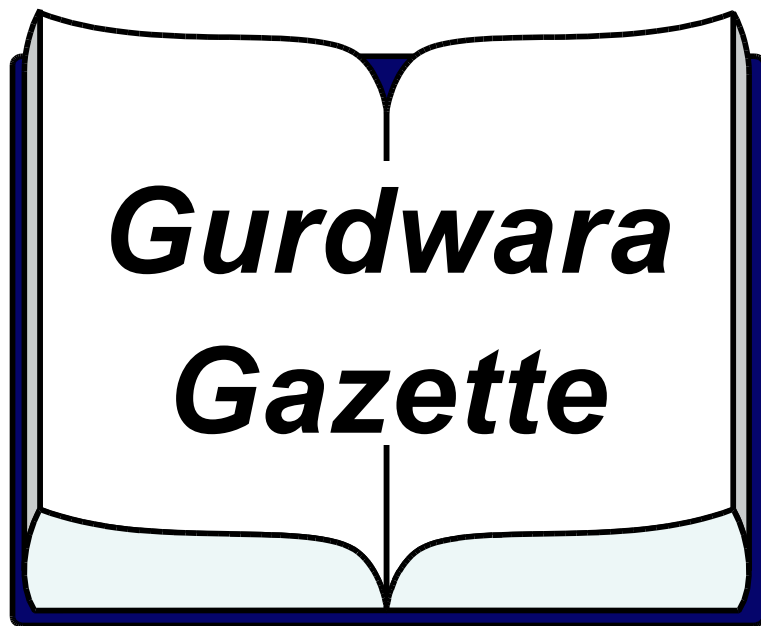
ਚੀਫ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ,

ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਸਹੀ/-

ਸਕੱਤਰ,

English Section

Editor : Diljit Singh 'Bedi'

DAYS COMMEMORATING HISTORICAL EVENTS
(16th December to 15th January)

- 16 Dec. (a) *Treaty of Bharowal. Gulab Singh recognised as Maharaja of Jammu and Kashmir. Henry Lawrence appointed as British resident at Lahore.* (16-12-1846)
- (b) *A Sikh Convention held at Amritsar demanded formation of Punjabi Suba.* (16-12-1950)
- 17 Dec. *Battle of Mehraj. Martyrdom of Bhai Jaita, Bhai Sukhia Mandan etc.* (17-12-1634)
- 18 Dec. *First Anglo-Sikh battle held at Mudki.* (18-12-1845)
- 19 Dec. *Punjabi Bill passed by the Punjab Assembly.* (19-12-1967)
- 22 Dec. *Third Round Table Conference held at London. The Sikhs boycotted it.* (22-12-1932)
- 23 Dec. *Sikh Ex-service-men held a convention at Amritsar. Thousands attended and supported the Sikh struggle (Dharm Yudh Morcha).* (23-12-1982)
- 24 Dec. *Akali Jatha Khara Souda Bar set up with Jathedar Kartar Singh Jhabber as chief.* (24-12-1920)
- 27 Dec. *The Sikhs refused Jawahar Lal Nehru, then the Prime Minister of India, permission to make election speech from the dias of Fatehgarh Sahib Gurdwara.* (27-12-1953)
- 28 Dec. *The Shiromani Gurdwara Parbandhak Committee took control of Bhai Pheru Gurdwara.* (28-12-1922)
- 29 Dec. *S. B. Mehtab Singh addressed the All Parties Convention, told the leaders "in case the Sikhs were ignored, the future of India shall have to be decided by sword".* (29-12-1928)
- 30 Dec. *The Shiromani Gurdwara Parbandhak Committee announced agitation for the right of the Sikhs to wear the sword.* (30-12-1935)
- 31 Dec. (a) *Indian regime passed Gurdwara Amendment Bill in furtherance of conspiracy to occupy the Sikh shrines.* (31-12-1958)

- (b) Punjab Government accepted killing of 328 Sikhs and the arrest of 3751 Sikhs in 1987. (31-12-1987)
- 1 Jan. First batch of Sikh Jatha courted arrest on the issue of Sword. (1-1-1936)
- 6 Jan. Bhai Satwant Singh and Bhai Kehar Singh hanged in Delhi Jail. The bodies of two martyrs were cremated inside the Delhi Jail. Curfew was imposed in the whole of the Punjab. (6-1-1989)
- 7 Jan. The newly executive members of S.G.P.C. arrested. The S.G.P.C. decided to send Shaheedi Jatha (Martyrs band) to Gurdwara Gangsar Jaito. (7-1-1924)
- 9 Jan. The Sikh intellectuals Conference, held at Amritsar, supported the Dharam Yudh Morcha. (9-1-1983)
- 11 Jan. Last prayers for Bhai Satwant Singh and Bhai Kehar Singh performed at Shri Akal Takhat Sahib. (11-1-1989)
- 12 Jan. The Sikhs got control of the Shrines at Anandpur Sahib. (12-1-1923)
- 13 Jan (a) The Hindus attacked procession brought on the birth anniversary of Guru Gobind Singh Sahib at Jammu, 9 Sikhs were killed. (13-1-1989)
- (b) Battle of Chelianwali in which 132 officers and 2446 soldiers of the British Army killed. After that, due to the huge loss of army and man power the British armed forces indulged in indiscriminate killings of innocent Sikhs. This barbarious act of so-called civilized English Society surpassed the earlier atrocities of the Mughal Empire on the Sikhs. (13-1-1849)
- 14 Jan (a) The outer wall of Gurdwara Rakab Ganj Sahib (Delhi) demolished by the British Govt. (14-1-1914)
- (b) Punjabi became official language at district level, in the Punjab. (14-1-1967)
- (c) Referendum in 54 villages of Fazilka and Abohar. The Punjabi speaking Hindus of these towns declared Hindi as their mother tongue. But referendum in the village Kandu Khera blocked the move to transfer these towns to Haryana. S. Parkash Singh Badal played an important role in this connection. (14-1-1986)

In continuation with the last edition:

SRI GURU GOBIND SINGH JI (1666-1708)

-S. Surjit Singh 'Gandhi'

We are taking pleasure while publishing these contents from the book '*History of the Sikh Gurus*' by S. Surjit Singh Gandhi former Head of Sikh History Research Board (SGPC).

PANTH AND GURMATA

Next to Sangat in the hierarchy of political organisations in the regional Sangat or circle Sangat. During the time of Guru Tegh Bahadur Ji there was Bari Sangat at Decca whose duty was to guide the local Sangats as also to devise plans for the benefit of the Sikhs and the people spread over in that area.

Next to regional Sangat is the institution of Panth which according to Kapur Singh, is the whole commonwealth represented by the peoples' assembly of indirect representation. The occasional meets of the whole panth is a long standing tradition in the history of the Khalsa. In the days of the Gurus, Sikh Sangat in small representative Jathas used to come from all the Sikh centres and listened to the Guru's word for some dyas. At these annual meets, the Guru also gave instructions about the propagation of the Sikh way of life. When Guru Gobind Singh passed on Guruship to Adi Granth and Panth, the institution of Panth acquired unique importance and no wonder the Sikhs began to look upon this institution the apex of their organisation.

After the defeat of Baba Banda Singh Bahadur, the Mughal rulers began persecution and execution of the Sikhs with great vengeance. The Sikhs organised themselves into Jathas and returned to some local or far off hiding jungles, hills or deserts of Bikaner. Irrespective of blockade by the enemy, the Sikhs would come to Amritsar at least two times a year i.e. to say on the Diwali and Baisakhi days. Such meets came to be known as the meets of the 'Panth'. It is well known that it was in these meets that very important decisions were taken- the decisions which played significant role in the history of the Sikhs.

PANJ PYARAS

According to Dr. Sher Singh when mutual discussions, persuasions or understanding

each other's points of views or difficulties did not help the assembly, the Sabha, the Sangat or the Panchayat to arrive at definite decision, then the 'five' were selected to give their decision after giving proper hearing and giving due thought. At Panthic meet even, when there was no concensus of opinion Panj Pyaras were selected to give judgement which was invariably and absolutely binding on the parties. In A.D. 1705 the Guru and his forty Sikhs put up stout resistance to the Mughal forces whose number was manifolds than the Guru ji's soldiers. The Guru's ranks thinned and if the resistance had been continued, the Guru might have suffered grave consequences. At this juncture, the five Sikhs waited upon the Guru in the form of Panj Pyaras and told him to leave the mud fortress of Chamkaur sahib for some safe place. The Guru had to submit to the dictates of the Pyaras. As a matter of fact by doing this, Guru Gobind Singh ji propounded the doctrine of collegial leadership in the direction of state policies. The collegiality of leadership means that all party matters are accomplished by all party members directly or through representatives who all are subject to the same rules.

GURMATA

The decision of the Panth was called Gurmata- the decision taken in the presence of the Guru (after Guru Gobind Singh, Guru Granth Sahib), Some scholars have also given the name of Gurmata to annual assembly of leaders. The Gurmata contained decisions about all religious, social and political matters. Since the decision were taken in the presence of the Guru and by the panth Gurmata was the symbol and form of the supreme authority of the collective will of the people.

FORM OF GOVERNMENT

Having given the main features of the Sikhs polity as developed upto Guru Gobind Singh, we have reached the stage where it is not very difficult to judge the form of Government as envisaged by the Gurus.

Monarchical political structure does not fit in the Sikh polity and the concepts of the Gurus. When the Sikh religion was being evolved, there were the Hindu Monarchs as well as the Muslim Monarchs. The institution of the Hindu monarchy is very old. In the Rig Veda, the monarchy appears as the only and the normal form of government. In the Aitreya Brahmana supplement of the Rig, it is asserted that the law can never over power lawlessness except through a monarch 'The devas and asuras were at warand asuras were victorious, defeated the devas. The devas said it is on account of our having no king that asuras defeat us. Let us have a king. To this all agreed, "Rig Vedic tradition accorded divine sanction, for, in the Manav Dharm Sastra, it is laid down that 'God Himself created the king to protect people from lawlessness.' Since the king ruled by divine right, he was a god, unamenable to the control or opinions of the people as far as

the theory goes and therefore:

"Even as infant king must not be despised, as though a mere mortal, for he is a great god in human form."

The king, to be formally invested with go-head must, however, be anointed, with the Abhisheka ceremony by the Brahmin priest, for an unanointed king is an unlawful king whom the gods do not favour. An unanointed king is a term of contempt in Hindu politics and it is declared that such barbarous customs are the hall mark of dirty westerners and foreigners. According to Arthshastra of Kautilya 'a single wheel can not turn and so government is possible only with assistance.' In this way Arthshastra recommends that a king should appoint ministers and listen to their advice.

Elaborating the concept of the Hindu Monarchy Sardar Kapur Singh says, "This is the eternal triangle of Hindu monarchy, the god-king, the priestly Brahmins and the ministers by royal choice. Here is a king who has no legislative powers and whose function is to uphold the social structure of varanasram dharma as laid down in the Brahmanic sacred texts, whose formal installation is dependent upon the approval and goodwill of the hereditary priestly class of Brahmins and who is constantly surround by a clique of ministers of his own creation, who tend to usurp powers and replace him. This Hindu polity ensures a static conservative society which abhors social progress and change as intrinsically undesirable and dangerous for the Manavdharma Sastra bids a citizen 'to walk in that path of good and virtuous people which his father and grandfather followed; while he walks in that, he will not suffer harm.' It further ensures that this society is upheld by an autocratic king, who rules only by divine right but as a divine being, answerable to no mortal on earth, as far the theory goes. As a necessary consequenced this form of government ensures the intellectual leadership of the Hindu society to the priestly Brahmins who are exhypothesis wedded to the varnasram dharma the four-fold economico-political structure of the Hindu social pyramid.

Obviously the Hindu Monarchy as described above is alien to Sikh polity, according to which the ruler is divine in the sense it is a part of the Divine. He is not divine in the sense that he is infallible. Sovereignty does not reside in one man, rather it belongs to people as it emerges out of them. The Sikh polity does not recognise any exclusive priestly class to anoint the king. "According to the Gurus, there can be no loyalty to supra-individual state if there is no rule of law or no permanent civil service. Moreover, the four-fold economico-political structure of the Hindu society have no place in the Sikh political schemes.

Islamic monarchy was also in no way better than Hindu monarchy. In the Islamic monarchy as it existed in India contemporaneous of the Gurus the king assumes the

status of the Mohammad's apostle instead of that of a god, though by no means less exalted, as is apparent from the claim, which the Mughal Emperors made for themselves of being Zilli-Illahi, the shadow of God on earth. The laws of the static conservative society which he is required to uphold are derived from the Koran and the Hadith, instead of the Vedas and Dharamsastras and the hereditary intellectual leadership of the Brahmins is replaced by the arrogant presumptions and prerogatives of the Ulemas. Likewise the Islamic monarch has his ministers selected and appointed by royal arbitration who are absolutely subservient to him.

Muslim type of monarchy also did not fit in the frame-work of the polity of the Sikh Gurus for those very reasons which did not qualify Hindu monarchy for the same.

The Gurus evolved a new form of government to which Guru Gobind Singh ji gave the name of 'Khalsa' Raj-Divne kingdom; through its five ones who happened to belong to five castes and five regions of India; Bhai Daya Singh ji, belonged to Punjab, Bhai Muhkam Singh ji from Dwarka (U.P.), Bhai Sahib Singh ji from Deccan, Bhai Dharm Singh ji from Haryana State and Bhai Himmat Singh ji from Jagan Nath in the Eastern India. He thus in a wonderful way, secured an inter-regional unity of India. he made all the representatives to eat from the same vessel and the Guru himself aslo ate from the same vessel. The attempt at inter-regional unity and inter-communal indentity besides being a divine act was also a political weapon. The Guru was planning for the establishment of the Khalsa Commonwealth. Corresponding to these five regional representations, he also established five regional seats of authorities, for eastern India. the throne of Patna Sahib for the Deccan the throne of Nanded-Hazur Sahib, for the Panjab, the Akal Takht Sahib at Amritsar, for the hilly Himachal at Anandpur Sahib and the southern Punjab in Takht Damdama Sahib. Five regions of India, five seats of authority, five representative beloved ones-thus wise the Guru ji wanted to establish the Republic of the five.

Conti...

ਸੋ ਕਿਉ ਮੰਦਾ ਆਖੀਐ
ਜਿਤੁ ਜੰਮਹਿ ਰਾਜਾਨ ॥

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ

Regd. with the Registrar of Newspapers of India at No. 88/57.

Postal Registration No. ASR/0323/2018-20

Without Prepayment of Postage under License No. PD/R-002/2018-20 Valid upto 31-12-2020

Monthly **GURDWARA GAZETTE** December 2018

Shiromani Gurdwara Parbandhak Committee, Sri Amritsar.

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਤਲਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ

ਕੋਲਡਨ ਆਰਸੈਂਟ ਪ੍ਰੈਸ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਾਮਸਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਲਈ
ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਬੋਝੀ' ਪਿੰਡਰ ਤੇ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਨੇ ਛਪਵਾ ਕੇ ਵਰਤਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ।

ਡਿਜ਼ਾਈਨ : ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਤਸਵੀਰਾਂ : ਜਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਲਾਹੌਰ)

ਮਿਤੀ : 15-12-2018